

ΟΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ἘΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΓΕΡ. ΒΩΚΟΣ

ΕΤΟΣ Α' ΤΕΥΧΟΣ 9^{ΟΝ}

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1910

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΛΕΠΤΑ 80

Ο ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1910

ΕΞΟΦΥΛΛΟΝ ὑπὸ Ν. Δημητροπούλου.

ΓΥΡΟ ΣΤΟΝ ΤΟΛΣΤΟΪ ὑπὸ Κωστή Παλαμᾶ Σελ. 261

ΛΕΩΝ ΤΟΛΣΤΟΪ (Παιδικὴ ἡλικία καὶ νεότης τοῦ Τολστόϊ) ὑπὸ Ἀλφόνσου Σὲς καὶ Ἰουλίου Μπερτώ Σελ. 263

ΞΕΝΟΙ ΣΚΟΠΟΙ. Ἰαπωνικὰ Τραγούδια : Τὸ φεγγάρι. — Γυρισμὸς στὴν πατρίδα. — Καμπάνες. Γερμανικὰ Τραγούδια : Πῶς ἔγεινε. — Πρὶν ἅπ' τὸ θερισμό. — Ἐνα τραγούδι τοῦ Longfellow : Βροχερὴ μέρα. Ἰταλικὰ Τραγούδια : Ἡ μητέρα μου. — Σὰ θὰ πέφτονε τὰ φύλλα. μετάφρασις Ν. Γεννηματᾶ . Σελ. 269

ΥΠΕΡΑΝΩ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΤΟΥΤΟΥ, δράμα ὑπὸ Γερ. Βώκου Σελ. 272

Ο ΕΞΟΡΙΣΤΟΣ, ποίημα ὑπὸ Στεφάνου Δάφνη Σελ. 278

ΤΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ, ὑπὸ Καρόλου Κλάρκ . Σελ. 279

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΙ ΚΑΙ ΑΝΔΡΙΚΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ ΤΩΝ ΔΡΑΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΣΑΙΞΠΗΡ, ὑπὸ Ράσιν μετάφρασις Μ. Μαγκάκη Σελ. 282

ΤΑ ΩΡΑΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΙ ΤΕΧΝΑΙ : Τὸ Θέατρον : Κωνσταντῖνος Σαγιώρ. — Ἡ Μουσικὴ : Συνανλία τοῦ Ὁδείου Λότνερ ὑπὸ Ι. Α. Νικολάρα. — Ἡ παγκόσμιος φιλολογικὴ κίνησις Σελ. 284

ΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ : Ἡ Ψυχολογία : Ἡ αὐτοσυνείδησις. Διάφοροι σημασίαι τοῦ Ἑγώ, ὑπὸ Θεοδώρου Λίψ μετάφρασις Μ. Λισμάνη. — Ἡ Κοινωνιολογία : Τρία σοσιαλιστικά συνέδρια εἰς Κοπενάγην, Μακλεμβούργον καὶ Μιλάνον ὑπὸ Πύρρον Γιαννοπούλου Ἠπειρώτου Σελ. 287

Ο ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ : Σιωπὴ, ποίημα ὑπὸ Στεφάνου Μαρτζώκη. Ὁ Ραγισμένος Καθρέφτης, ποίημα ὑπὸ Στεφάνου Δάφνη Σελ. 291

ΕΙΚΟΝΕΣ : Λέων Τολστόϊ. — Ὁ Τολστόϊ με στολὴν ἀξιοματικῶν. — Γιασανάγια Πολιάννα. — Ὁ Τολστόϊ εἰς τὸ γραφεῖόν του. — Τὰ παιχνίδια τῶν μικρῶν παιδιῶν στὴν Ἀγγλία. — Κ. Σαγιώρ. — Βινιέτες. Ἔρλερ. Φίσερ κ. λ. π.

ΑΓΓΕΛΙΑΙ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ.

ΟΡΟΙ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ		ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	Ἔτησίᾳ Δρ. 8	ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	Ἔτησίᾳ Φρ. 10
			Ἐξάμηνος > 5		Ἐξάμηνος > 6

Ὁ «ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ» ἐκδίδεται κατὰ μῆνα.

Αἱ συνδρομαὶ προπληρώνονται. Πᾶσα αἰτήσις πρὸς ἐγγραφὴν συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου ἀπευθύνεται πρὸς τὸν διευθυντὴν καὶ ἰδιοκτήτην τοῦ Καλλιτέχνου κ. ΓΕΡ. ΒΩΚΟΝ, Ἀθήνας, ὁδὸς Ἀκαδημίας 54.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους λεπτὰ 80. Ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Πειραιεὶ πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα καὶ εἰς τὰ κίосκια. Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις εἰς τὰ ὑποπρακτορεῖα τῶν ἐφημερίδων. Ἀντιπρόσωπος τοῦ Καλλιτέχνου ἐν Νέῳ Ὑόρκῳ ὁ κ. Παῦλος Βώκος 5 Battery Place.

διὰ τὴν Αἴγυπτον ὁ κ. Θεμιστοκλῆς Βώκος, Κάιρον.

Ὁ «ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ» δημοσιεύει ἀγγελίας πρὸς δραχ. 30 τὴν σελίδα καὶ ἀναλόγως διὰ μικρότερον χῶρον.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΜΙ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΚΑΙ

ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ & ΜΠΑΡΤ

ΑΘΗΝΑΙ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ

ΔΩΡΕΑΝ

**ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
Α. Δ. ΖΑΧΑΡΙΟΥ & ΣΑ**

ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ

ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ
ΑΡΙΘ. 215

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ. Οδός Γ' Σεπτεμβρίου αρ. 27

Τηλ. Διεύθυνσις
ΤΕΧΝΗ-ΑΘΗΝΑΣ

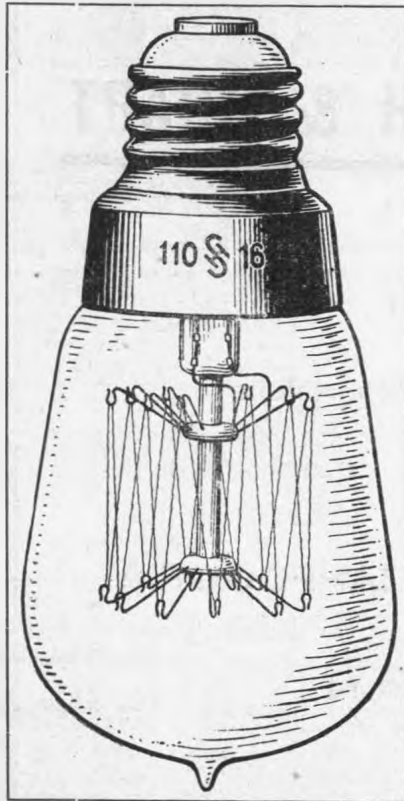
**ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΘΕΡΜΑΝΣΕΩΣ
(Calorifère)**

- Αναλαμβάνομεν την εγκατάστασιν κεντρικῶν θερμάνσεων μετὰ ἐγγυήσεως τῆς ἀποδόσεως ὁλοκλήρων οἰκοδομῶν, ξενοδοχείων, ἐπιτυλιῶν, μεγάρων, δημοσίων κατιστημάτων, νοσοκομείων, Τραπεζῶν, Συλλόγων κλπ.
- Ἐκπόνῃσι σχεδίων καὶ προϋπολογισμῶν δωρεάν.
- Πλέον τῶν 50 τοιοῦτων εγκαταστάσεων ἐν λειτουργίᾳ ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἀνατολῇ μετὰ τῶν ὁποίων αἱ ἐξῆς: Ἀνάκτορα προΐκηπος Νικολάου. - Ἐθνικὴ Τράπεζα κεντρικὴν καὶ ἐν Λαρίσσει. - Τράπεζα Ἀνατολῆς, ἐνταῦθα καὶ ἐν Σμύρῃ. - Τράπεζα Ἀθηνῶν ἐνταῦθα καὶ ἐν Σμύρῃ. - Λαϊκὴ Τράπεζα - Ξενοδοχεῖον Ἀκταῖον καὶ Palace. - Πτωχοκομεῖον Ἀθηνῶν. - Νοσοκομεῖον μεταδοικῶν νοσημάτων Α. Συγγροῦ. - Αἰγινήτειον κλπ. ἰδιωτικὰς κατοικίας.
- Ἀπειράριθμα εὐχαριστήρια, ουσιαστικά.
- Διαρκῆς παρακαταθήκη ὅλων τῶν ἀπαιτουμένων ἔλικῶν θερμάνσεως μόνον α' ποιότητος καὶ ἀναγνωρισμένης σιτερότητος, συνεπῶς ταχυτάτη προθεσμία παραδόσεως.
- Διὰ πᾶσαν συμπληρωματικὴν πληροφορίαν ἀπευθινηθῆτω πρὸς τὴν

Τεχνικὴν Ἑταιρίαν

Α. Δ. ΖΑΧΑΡΙΟΥ καὶ Σία, Μηχανικοὶ
ἐν Ἀθήναις ὁδὸς Γ' Σεπτεμβρίου αρ. 27

**ΠΡΑΤΗΡΙΟΝ
ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ
Α. Δ. ΖΑΧΑΡΙΟΥ & ΣΑ**

ΛΑΜΠΤΗΡΕΣ TANTAL

- ΘΕΡΜΑΣΤΡΑΙ:** Συστήματος Ἀμερικανικοῦ τῶν τελειοτέρων συστημάτων, ἡγγυημένης λειτουργίας, καὶ ἀντοχῆς, ρυθμιζουσα τὴν θερμότητα κατὰ βούλησιν, ἀπὸ δεκαετίας εἰσαχθεῖσαι ἐν Ἑλλάδι. Διαρκῆς παρακαταθήκη εἰς πλουσίαν συλλογὴν.
- ΘΕΡΜΟΣΙΦΩΝΕΣ:** Τῶν τελευταίων συστημάτων (ἀνοικτοῦ συστήματος).
- ΛΟΥΤΗΡΕΣ:** Χυτοσιδηροὶ ἐσμαλωμένοι μετὰ πορσελάνης.
- TANTAL:** Ἡλεκτρικοὶ λαμπτήρες οἰκονομίας ἐκ μετάλλου Tantal 70% οἰκονομία ἐπὶ τῆς καταναλώσεως τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος.

Ἄπαντα τὰ ἐξαρτήματα ἡλεκτρικῶν εγκαταστάσεων, Τηλέφωνα, Ἀνεμιστήρες, Εἶδη Ἀεριόφωτος, Πυρόσβεστρα κτλ. κτλ.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ ΔΡ. 40,000,000
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΔΡΑΧ. 9,095,000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ: Ἐν Ἑλλάδι: Ἐν Πειραιεῖ, Πάτραις, Σύρω, Καλάμαις, Τριπόλει, Βόλῳ, καὶ Λαρίσσει. - Ἐν Κρήτῃ: Ἐν Χανίοις, Ἡρακλείῳ καὶ Ρεθύμνῳ. - Ἐν Τουρκίᾳ: Ἐν Κωνσταντινουπόλει (Γαλατᾶς καὶ Σταμπούλ), Σμύρῃ, Θεσσαλονίκῃ, Σέρραϊς, Καβάλλα, Ξάνθῃ. - Ἐν Αἰγύπτῳ: Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Καῖρῳ, Ζαγαζίκῃ, Μανσούρα. - Ἐν Χαρτούμ: (Σουδάν) καὶ ἐν Λονδίνῳ E. C. (No 22, Fenchurch Street).

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Σ. ΦΡΑΓΚΙΑΔΗΣ, Πρόεδρος	ΙΩ. ΜΠΟΤΑΣΗΣ, Ἀντιπρόεδρος
ΙΩ. ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ	Α. ΖΑΡΙΦΗΣ
Κ. ΒΕΡΟΥΓΚ	Δ. Ε. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
Ε. ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΣ	Ζ. Κ. ΜΑΤΣΑΣ
Δ. ΕΥΓΕΝΙΔΗΣ	ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗΣ

ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΔΕ ΡΕΒΕΡΣΩ

Γενικὸς Διευθυντὴς **ΖΑΦΕΙΡΙΟΣ Κ. ΜΑΤΣΑΣ**

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗ: ΑΘΗΝΑΪΚΗ—ATHENOCLES

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν δέχεται πᾶσαν Τραπεζικὴν ἐργασίαν, ἥτοι: Προεξοφλήσεις ἐμπορικῶν γραμματίων καὶ συναλλαγματικῶν. Προκαταβολὰς ἐπὶ ἐμπορευμάτων. Δάνεια ἐπὶ ἐνεχυρῶν χρωματῶν καὶ ἄλλαις ἐγγυήσεσιν. Εἰσπράξεις τοκομεριδίων παντὸς εἶδους χρωματῶν, φορτωτικῶν, συναλλαγματικῶν, γραμματίων ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ. Χρηματικὰς ἐντολὰς καὶ τηλεγραφικὰς ἐντολὰς πληρωμῶν ἐν τε τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ἐξωτερικῷ. Ἐκδίδει ἐπιταγὰς, πιστωτικὰς ἐπιστολὰς ἐφ' ὅλων τῶν ἐμπορικῶν κέντρων τοῦ κόσμου ἀνοίγει τρεχομένους λογαριασμούς, δέχεται καταθέσεις χρωματῶν πρὸς φύλαξιν ἀντὶ ἐλαχίστων δικαιωμάτων καὶ ἐνοικιάζει διαμερίσματα χρηματοκιβωτίων διαφόρων διαστάσεων ὑπὸ δρους λίαν εὐνοϊκοῦς διὰ τὸ κοινόν.

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν δέχεται καταθέσεις εἰς χρυσόν, εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ εἰς τραπεζογραμμάτια πληρώνουσα τόκον.

Διὰ καταθέσεις ἀποδοτέας	εἰς πρώτην ζήτησιν	3 %
"	μετὰ ἕξ μῆνας	3 1/2 %
"	μετὰ ἔτος	4 %
"	μετὰ δύο ἔτη καὶ ἐπέκεινα	5 %

Αἱ εἰς χρυσόν καταθέσεις εἶνε ἀποδοτέαι εἰς ὃ νόμισμα ἐνηργήθησαν, αἱ εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ὁμοίως ἀποδίδονται δι' ἐπιταγῶν (chèques) τῆς Τραπεζῆς ἐπὶ τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀνταποκριτῶν τῆς. Οἱ δεδουλευμένοι τόκοι πληρώνονται καθ' ἑξαμηνίαν ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου καὶ 1 Ἰουλίου ἐκάστου ἔτους.

Πᾶσαι αἱ ἐργατικαὶ τάξεις δύνανται καθ' ἑκάστην νὰ καταθέτωσι τὰς οἰκονομίας των ἀπὸ 5—2000 Δραχμὰς εἰς τὸ

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

πρὸς ἀσφαλῆ φύλαξιν καὶ ἀπολαυτὸν τόκου 4% μὲ τὸ δικαίωμα νὰ ἀποσύρωσι τὰ χρήματά των εἰς πρώτην ζήτησιν.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Κ. Κ.

ΥΔΡΟΛΗΠΤΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΑΘΗΝΩΝ

Παρακαλούνται οί τυχόν καθυστερούντες τὸ ἀντίτιμον τοῦ ὕδατος τοῦ λήξαντος ἔτους 1909 ὅπως προσέλθωσιν ἐντὸς ὀκτῶ ἡμερῶν εἰς τὸ Δημοτικὸν Ταμεῖον καὶ καταβάλωσιν αὐτό. Ἐπίσης δὲ καθίσταται γνωστὸν ὅτι ἤρχισεν ἡ πληρωμὴ τοῦ ἀντιτίμου διὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος 1910, παρακαλοῦνται δὲ οἱ κ. κ. ὑδροληῖται ὅπως προσέλθωσιν καὶ καταβάλωσιν αὐτό.

Ἐν Ἀθήναις 1910.

(Ἐκ τοῦ ὑδραυλικοῦ τμήματος τοῦ Δήμου Ἀθηναίων).

ΘΩΜΑΣ ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΛΥΠΤΗΣ ΚΑΙ ΖΩΓΡΑΦΟΣ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟ ΖΑΠΕΙΟΝ ΜΕΓΑΡΟΝ

Μνημεῖα ἐπιτάφια. — Ἀνδριάντες καὶ προτομαί. — Γλυπτικὰ ἔργα διακοσμῆσεως ἐκκλησιῶν. — Διάφορα γλυπτικὰ καὶ ζωγραφικὰ ἔργα πρὸς πώλησιν. — Παραγγελίαι διὰ πᾶσαν καλλιτεχνικὴν ἐργασίαν.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Γαλλικῆς, Γερμανικῆς καὶ Ἰταλικῆς

διὰ νεωτάτης μεθόδου με ἀπιστεύτως εὐθηνὰς τιμὰς παρὰ εὐδοκίμου διδασκαλίσεως καὶ εἰς ἐλάχιστον χρόνον.

ΑΘΗΝΑΙ

ΟΔΟΣ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΥ 9

Η ΚΑΘΕ ΜΙΑ ΚΥΡΙΑ ΗΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΖΗ ΤΑ ΑΡΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕ ΤΑ ΧΗΜΙΚΑ ΦΥΣΙΓΓΙΑ ΑΡΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΧΗΜΙΚΟΥ ΚΟΣΜΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

Α. ΣΑΚΑΛΗ

ΑΘΗΝΑΙ. — ΟΔΟΣ ΑΛΚΑΜΕΝΟΥΣ 36. — ΑΘΗΝΑΙ

Διαλύετε τὸ περιεχόμενον ἐκάστου φυσιγγίου εἰς 1/2 — 3/4 λίτρας καθαροῦ οἴνουπνεύματος, προσθέτετε 1/2 λίτραν ὕδατος καὶ ἔχετε τὴν κολώνιαν σας, τὸ ἀντιπιτυριώδες σας καὶ παντὸς εἶδους ἀρώματα violette, reseda, muguet, Akakia, rose κτλ.

Με 2 μόνον δρα. ἔχετε μίαν διὰν κολώνιαν. Δι' ὅλα τὰ εἶδη τιμαὶ ἀνεπίδεκτοι συναγωγισμοῦ. Πληροφορίαι καὶ τιμοκατάλογοι διὰ τὴν χονδρικὴν πώλησιν παρὰ τῆ κ. Α. Σακαλῆ.

ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ

ΟΦΘΑΛΜΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ
ΣΠΗΛΙΟΥ Ι. ΧΑΡΑΜΗ
ΥΦΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΠΑΣΧΟΝΤΩΝ
διὰ θεραπείας καὶ ἐγχειρίσεις ὄλων τῶν
ὀφθαλμικῶν νοσημάτων.
ΑΘΗΝΑΙ. ΟΔΟΣ ΠΕΙΡΑΙΕΩΣ 20

Η "ΑΝΑΤΟΛΗ,"

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΖΩΗΣ
ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Ἐταιρικὸν Κεφ. Δρ. 2.000.000

Ἦσφ. Κεφάλ. Δρ. 20.000.000

ΔΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ

Τόκοι καταθέσεων πρὸς 4 1/4 %
εἰς πρώτην ζήτησιν

ΝΕΟΝ ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

Κ. ΜΥΣΤΑΚΙΔΟΥ — ΘΡ. ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΟΥ
(ΜΟΥΣΙΚΟΥ)
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ. Στοὰ Ἀρσακείου 15

- Πλουσία συλλογὴ ὄλων τῶν μεγάλων κλασικῶν διδασκάλων.
- Μουσικὴ δι' ὅλα τὰ ὄργανα εἰς μεγίστην ποικίλιαν, Ὀπερες.
- Ὅλα τὰ νεώτερα μουσικὰ ἔργα (Succès).
- Μουσικὰ ὄργανα.
- Πιάνα. — Χορδαὶ ἀρίστης ποιότητος.
- Ἐξαρτήματα ὀργάνων.
- Χαρτὶ μουσικῆς Γαλλίας καὶ Γερμανίας ὄλων τῶν πενταγράμμων.
- Μελάνη καὶ πένες μουσικῆς.

ΝΕΑΙ ΜΟΥΣΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Τιμ. Σανθοπούλου: «Σιμά σου» δι' ἄσμα καὶ Κλειδοκύμβαλον. — «Χαμένη Εὐτυχία» — «Σ' ἀγαπῶ». — «Ἀνάμνησις Σμύρνης».

Α. Σ. Ρεμαντᾶ: Παιδαγωγικὰ ἄσματα διὰ μίαν καὶ δύο φωνᾶς. Τεύχος Α'.

ΟΛΑ ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΩΝ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ ΤΟΥ 1910
ΣΤΙΧΟΙ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΑΞΕΙΔΙΩΝ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΑΙ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ

ΑΔΕΛΦΟΙ ΓΚΙΟΛΜΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ: Ἀθῆναι. — Πλατεία Συντάγματος.

Παγκόσμια εἰσιτήρια διὰ ταξείδια ἀνά τὴν ὑφήλιον. — Δίδονται πληροφορίαι καὶ καθορίζονται σχέδια ταξείδιων δι' ὅλην τὴν Εὐρώπην. Ἀπαλλάσσεται ὁ ταξιδιωτὴς παντὸς περιτοῦ κόπου καὶ ἐξόδου.

ΜΕΓΑ**ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΓΟΥΝΑΡΙΚΩΝ****ΣΟΦΙΑΣ Ε. ΜΕΓΑΛΙΔΟΥ**

ΑΘΗΝΑΙ

ΣΤΟΑ ΡΙΖΑΡΗ — ΓΩΝΙΑ ΠΛΑΤΕΙΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ

Τὸ ἀρχαιότατον καὶ γνωστὸν εἰς πολυἀριθμὸν πελατεῖαν μέγα κατάστημα γουναρικῶν Ἐμμ. Μεγαλίδου, διευθυνόμενον ἦδη παρὰ τῆς χήρας τοῦ Κας Σοφίας Ε. Μεγαλίδου με τοὺς εἰδικωτέρους τῶν τεχνιτῶν, ἐκόμισε ἐξ Εὐρώπης διὰ τὴν ἐφετεινὴν χειμερινὴν περίοδον τὰ πλουσιώτερα καὶ ὑραιότερα γουναρικά διὰ κυρίους καὶ κυρίας, ἐπίσης τὰ σπανιότερα δέρματα διὰ στολισμοὺς αἰθουσῶν.

Τέχνη καὶ καλαισθησία ἀπαράμιλλος.

ΤΙΜΑΙ ΕΚΤΟΣ ΣΥΝΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΔΡΑΓΩΝΑΣ**ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ****ΚΑΠΕΛΛΑ****ΑΘΗΝΑΙ - ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ****ΒΑΣ. ΚΑΖΗΝΕΡΗΣ**

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΣ ΙΑΤΡΟΣ

Θεραπεύει παθήσεις στόματος
καὶ δόδων.

ΟΔΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ ΑΡ. 8

(Παρά τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν)

ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ "ΑΠΟΛΛΩΝ,,

ΩΔΕΙΟΝ ΛΟΤΤΝΕΡ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1899

ΑΘΗΝΑΙ ΟΔΟΣ ΦΕΙΔΙΟΥ 3.

Τὸ **ΩΔΕΙΟΝ ΛΟΤΤΝΕΡ** ἰδρυθὲν πρὸ δεκαετίας καὶ διευθυνόμενον παρὰ τῆς **Κ^ας** Λίνας φὸν Λόττνερ εὐρίσκεται εἰς τὸ κεντρικώτερον μέρος τῶν Ἀθηνῶν καὶ εἰς εὐρὴν καὶ εὐάερον μέγαρον μετὰ κήπου.

Αἱ ἐπιτυχίαι του τόσω εἰς τὴν μουσικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ μόρφωσιν τῶν πολυαρίθμων μαθητῶν καὶ μαθητριῶν του ὄσω καὶ εἰς τὰς συναυλίας του καὶ τὰς ἐκτελέσεις μεγάλων ᾠδικῶν ἔργων ὑπὸ τῆς μικτῆς χορωδίας του εἶνε τοιαῦται ὥστε πᾶς λόγος καθίσταται περιττός.

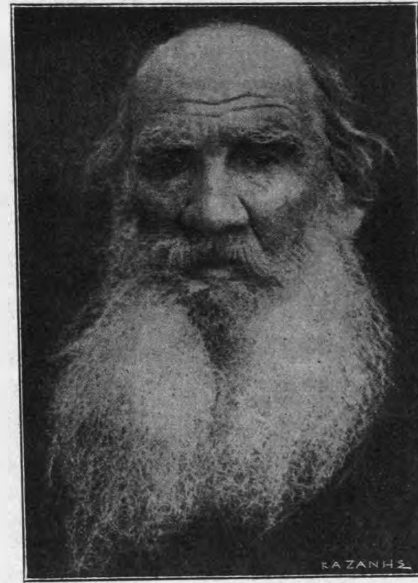
Ἐν τῷ ᾠδείῳ Λόττνερ διδάσκονται ὅλα τὰ μαθήματα τῆς θεωρητικῆς μουσικῆς, ἐπίσης ὀργανικὴ καὶ φωνητικὴ μουσικὴ, κλειδοκύμβαλον, τετράχορδον, βάρβιτος, συμφωνικὴ μουσικὴ τῆς αἰθούσης, ᾠσμα, χορωδία κτλ.

Ἡ διδασκαλία γίνεται παρὰ τῆς Διευθύντριας **Κ^ας** Λίνας φὸν Λόττνερ, τῶν καθηγητῶν κ. κ. **Καρόλου Μπέμμερ** (χορωδία καὶ βιολοντζέλο) καὶ ἄλλων δοκίμων καθηγητῶν καὶ διδασκαλισσῶν. Ἦδη ἐκ Βερολίνου ἀφίκετο ἔξοχος καθηγητὴς τοῦ βιολίου ἐκ τῆς ὑψηλῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Ἰωακείμ ὁ κ. **Ι. Σαϊφερ**.

Ἡ παρεχομένη εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ τὰς μαθητρίδας μόρφωσις εἶνε τοιαύτη ὥστε οὔτοι μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν των δύνανται ὑφιστάμενοι τὰς ἐπὶ πτυχίῳ ἐξετάσεις νὰ ἔχουν πλήρη τὰ ἐφόδια τῆς ἐξασκήσεως τοῦ μουσικοῦ ἐπαγγέλματος.

Εἰς τὸ ᾠδεῖον Λόττνερ ἐφοίτησαν καὶ ἔλαβον τὸ μουσικὸν των δίπλωμα καὶ φοιτοῦν μαθηταὶ καὶ μαθητρίαι ἐκ τοῦ ἔξω ἑλληνισμοῦ.

Διὰ πληρεστέρας πληροφορίας στέλλεται εἰς πάντα αἰτοῦντα κανονισμὸς καὶ πρόγραμμα διδασκαλίας.

ΓΥΡΟ ΣΙΤΟΝ ΤΟΛΣΤΟΗ

ΥΣΤΕΡΑ ἀπὸ τὸ θάνατον τοῦ Νίτσε, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸ θάνατον τοῦ Ἴψεν, ὁ θάνατον τοῦ Τολστόη. Σὰ νᾶπόμεινεν ἄδειος ὁ ἀπέραντος κόσμος τῆς ἰδέας, ὄσω, καὶ πάλι κ' ἔξαφνα, νὰ μᾶς φανερωθῆ πὼς τὸν κρατεῖ γιομάτον, ἢ πὼς πάει, ἀγάλια ἀγάλια, γιομίζοντας τον, μετὰ τὸ ἔργον του, κανέναν ἄλλον γίγαντα τῆς σκέψεως. Ὁ γερμανὸς φιλόσοφος, ὁ σκαντιναβὸς δραματοῦργός, καὶ ὁ σλάβος μυθιστοριογράφος, οἱ τρεῖς τοὺς ἀνεβήκανε, στὸν δικὸν μας τὸν καιρὸν, πέρα ὡς πέρα τῆ σκάλα τοῦ Λόγου, μετὰ τὰ ἀρίφνητα σκαλιά, καὶ διαλαλήθησαν, κυρίαρχοι τοῦ κόσμου τοῦ διανοητικοῦ, σταματημένοι στὸ ὑψηλότατον σκαλοπάτι. Πὼς ἤθελα νὰ τοποθετοῦσα στὸ πλάι τους τὸν Οὐγκώ. Μὰ μετὰ τῆ λατρεία πού ἔχω τοῦ στίχου του, ὄσω κι' ἂν τονε δοξάζω σὰν ἕνα λυρικὸ ποιητὴ ἀπὸ τοὺς πιδὸ μεγάλους τῶν αἰώνων, τὸ βλέπω δὲν εἶναι αὐτοῦ ἡ θέσις του. Ὁ πιδὸ τρανὸς μυσταγωγὸς ἀπάνου στὴν κορφή τοῦ γαλλικοῦ Παρνασσοῦ, στύλος τῆς Δημοκρατίας, καὶ μέσα στὸ

Ἔθνος του τιμημένος σὰν προφήτης· μὰ καὶ νοὺς καθολικός, παγκόσμιος, γκαϊτικός, σὰν τοὺς ἄλλους τρεῖς; ὄχι. Δὲν ἔχει τόπον στὴ συντροφιά τους.

Νίτσε, Ἴψεν, Τολστόη. Πόσον μοιάζουν καὶ πόσον διαφορετικοί! Καὶ οἱ τρεῖς ὑπέρτατοι τεχνίτες τοῦ Λόγου, στρογγυλόστομοι μετὰ τὸ παραπάνου, καταφρονήτες καὶ γκρεμιστὲς εἰδώλων, ὄσον δὲν παίρνει ἄλλο. Μὰ πόσον παραλλάζουν οἱ τέχνες τους καὶ οἱ θρησκείες τους! Ὁ ἕνας ἐσωφορικός καὶ ἀριστοκρατικός, εἶδος Κᾶιν καὶ εἶδος Λάρα βυρωνικοῦ, ἀντίχριστος, χορευτὴς μετὰ τὸ ρυθμὸν τῆς ἀρχαίας τραγωδίας. Ὁ ἄλλος πάντα μετὰ τὴν ἀσύγκριτην δραματικὴν του τέχνην, σὰ διπρόσωπος Ἰανός, τώρα κοινωνιστὴς, καὶ τώρα ἀτομιστὴς, καὶ ἀρχικός καὶ ἀναρχικός, μὰ πάντα καρτερώνας τὴν ἀθανασία μετὰ γαμπριάτικην στολὴν καὶ μετὰ λευκὰ χερσάκια, γιὰ νὰ μὴ λερωθῆ ἀπὸ τὸ ἄγγισμα τοῦ πρόστυχου. Ὁ τρίτος, ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ, ἀφοῦ πέρασε ἀπὸ

δλους τούς κύκλους κι από όλα τὰ σπαράσματα τῆς φιλοσοφικῆς σκέψης τοῦ Χριστοῦ, πού διαβάζοντας τὸ Βαγγέλιο, ὕστερ' ἀπὸ καιροὺς καὶ χρόνια, παινεύτηκε πὼς αὐτὸς πρῶτος τὸν ἀνακάλυψε τὸ Χριστό. Εἰκόνα τεράστια μεγαλόπρεπη ἡ ζωὴ του. Χτυπᾷ τὴ φαντασία σὰν τὸ Μωῦσῆ τοῦ Μιχαηλάγγελου.

✠

Τουργένιεφ, Δοστογιέφσκη, Τολστόης, ὕστερ' ἀπὸ τὸν Πούσκη, τὸν Λέρμοντωφ, τὸ Νεκράσωφ, τοὺς τρεῖς στυλοὺς τοῦ μοσκοβίτικου λυρισμοῦ, νὰ οἱ τρεῖς πατέρες καὶ τελειωτὲς μαζί τῆς ρούσικης μυθιστοριογραφίας, τῶν πεζογράφων ἡ τριάδα πού μπορεῖ νὰ εἶναι πιὸ ποιητρία ἀπὸ τοὺς πρῶτους τρεῖς τεχνίτες τοῦ στίχου. Γιατί, καθὼς καὶ ὁ Ταῖν τὸ σημειώνει κάπου, τὸ νοῦ τὸν ποιητικὸ δὲν τὸ κάνει μονάχα μιὰ γοητευτικὴ μούρλια, μιὰ ἐξαψη ὄνειροφάνταστη πού βγάζει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸν πραγματικὸ τὸν κόσμο γιὰ νὰ τόνε ριζή στοῦ χιμαιρικῆ τῆ χώρα. Ὁ ποιητικὸς νοῦς — τοῦλάχιστο καθὼς τὸν ἐννοοῦν οἱ θετικιστὲς οἱ καλλολόγοι — εἶναι ἡ δύναμη πού πλάθει καὶ πού ξαναφέρει στὸ εἶναι ὄντα ὁμοια ἀληθινά, ὁμοια ζωντανά σὰν ἐκεῖνα πού βλέπουμε καὶ πού γγιζουμε. Τὸ δημιουργικὸ τοῦτο χάρισμα τὸ χαίρονται βέβαια καὶ οἱ τρεῖς ροῦσοι μυθιστοριογράφοι, στὴν ἐντέλεια. Μὰ πόσο διαφορετικὰ παρουσιάζονται μὲ τὸν καθένα ἡ ὄψη καὶ τὸ φῶς τοῦ δώρου τούτου! Μὲ τὸν Τουργένιεφ, λεπτότερα κάπως ψιλολογημένο καὶ περασμένο ἀπὸ τὸ κόσκινο μιᾶς τέχνης εὐρωπαϊκῆς. Μὲ τὸ Δοστογιέφσκη, ἀποκλειστικά καὶ ἀπεριόριστα ψυχολογικὸ, κατὰ βάθος σκαμμένο καὶ φερμένο ἴσα μ' ἐκεῖ πού τὰ σύνορα τοῦ πραγματικῆ καὶ τοῦ φανταστικῆ, τῆς ἀρρώστιας καὶ τῆς υγείας, μπλέκονται ἀξεχώριστα καὶ χάνονται μέσα σ' ἓνα θαμποβράδιασμα πού ἀνατριχιάζει. Μὰ μὲ τὸν Τολστόη; Τὸ χάρισμα τοῦτο παρουσιάζεται μὲ τὸ χρῶμα, μὲ τὸ σκῆμα, μὲ τὴν ἐνταση τῆς ζωῆς τῆς ζωῆς πού εἶναι, μαζί καὶ ἀχώριστα, σάρκα καὶ ψυχὴ, τῆς ζωῆς, ὅσο δὲν παίρνει ἄλλο. Ἀγναντεύεις τὸ φάντασμα, κι' ἀπλώνεις τὰ χέρια σου,

γιὰ νὰ τὸ πιάσης. Λές! Ὑπάρχει. Τὸ θέλω. Καὶ περνᾷς μὲ τὸ βιβλίο τοῦ Τολστόη. ὅπως περνᾷς μὲ μιὰ γυναίκα. Ἔτσι μοῦ ἐτυπωθήκανε «Ἡ φωλιά τῶν εὐγενῶν» τοῦ πρῶτου, «Ὁ βλάκας» τοῦ δευτέρου, ἡ «Σονάτα τοῦ Κρούζερ» καὶ ὁ «Ἀφέντης καὶ Δούλος» τοῦ τρίτου.

✠

Κι' ὁ πιὸ μεγάλος κι' ὁ πιὸ πρωτότυπος ἔχει τοὺς προδρόμους του καὶ τοὺς δασκάλους του, θέλει δὲ θέλει. Πάντα μοιάζει μὲ κάποιον, πάντα κάτι συνεχίζει καὶ συμπληρώνει. Καμιὰ φορὰ ἡ πρωτοτυπία δὲν εἶναι παρὰ ἐν' ἀγαλμα σκαλισμένο στὴν πέτρ' ἀπάνου τοῦ μιμητικῆ. Ὁ Τολστόης μιμητῆς δὲν μπορεῖ, βέβαια, νὰ εἰπωθῆ' μὰ εἶναι συμπληρωτῆς καὶ μεταφερτῆς καὶ ἀνανεωτῆς καὶ μεταμορφωτῆς. Γυρεύτε τὰ σημάδια του καὶ τὴς πηγῆς του στοὺς Βραχμάνους καὶ στοὺς Βουδδιστῆς, στοὺς Σοπενάουερ καὶ στοὺς Ρουσσῶ, στοὺς πρῶτους, ὑποθετω, Χριστιανούς, καὶ σὲ κάποιους μουζίκους τοῦ καιροῦ του, πού τώρα τὰ ξεχνῶ τὰ ὀνόματά τους, ἀπλοὺς καὶ ἀγράμματος, ἀπὸ τὸ φυσικὸ τους στοχαστικούς· γιατί ὑπάρχει καὶ δημοτικὴ, βέβαια, φιλοσοφία, χωρὶς νάχη καμμία συγγένεια μὲ τὰ γράμματα καὶ μὲ τὴ μόρφωση, καθὼς ὑπάρχει δημοτικὴ ποίηση καὶ μουσικὴ. Κάποτε φαντάζομαι τοὺς ἄνθρώπους τοὺς διανοητικούς πού γράφουνε, σὰν τοὺς παλιάτσους τῶν ἵπποδρόμων· δείχνουνε τὴν τέχνη τους, σκαρφαλώνοντας ὁ ἓνας ἀπάνου στοὺς ὤμους τοῦ ἄλλου, καὶ σχηματίζοντας ἔτσι λογῆς διασκεδαστικά συμπλέγματα. Ἡ παρομοίωση κάπως ἀδιάντροπη, μὰ σωστὴ. Ὁ Τολστόης πού πέρασε κι ἀπ' ὅλη τὴ ζωὴ, καθὼς πέρασε ἀπ' ὅλη τὴ σκέψη, καὶ ὅλα τὰ δοκίμασε κι ὅλα τὰ γνώριζε, ἦτανε καὶ καβαλλάρης πρῶτης· ἔτσι, ἀπάνου στάλογο του, μᾶς τὸν παράδωκε, ἀγαλμα καμωμένο, ὁ Τρουμπέτσκοι. Ἔτσι καβαλλάρης ἔτρεχε καὶ στοὺς νοερούς του δρόμους. Αὐτὸς ἀπὸ πάνου. Καβαλλάρης ἀπάνω στὸ Ρουσσῶ, τὸν πιὸ κοντινὸ του δάσκαλο, καβαλλάρης ἀπάνου στὸ Βουδδα, τὸν πιὸ μακριμένο

τοῦ πρόγονο. Ὁ φυσικὸς ἄνθρωπος: νὰ ὁ τέλειος ἄνθρωπος, νὰ τὸ ἰδανικὸ! Ὁ κοζάκος ἀξίζει περισσότερο ἀπὸ τὸν ἄρχοντα, ἡ γυναίκα πιὸ πολὺ ἀπὸ τὸν ἄντρα, ἓνα ζῶο πιὸ πολὺ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο, τὸ δέντρο εἶναι τιμιώτερο ἀπὸ τὸ ἄγγριμ. Πῶς πεθαίνει ἓνας παραλῆς, πῶς ἓνας μουζίκος, καὶ πῶς ἓνα δέντρο! Ὁ θάνατος τοῦ πρῶτου σπαρασμός, ὁ χαμὸς τοῦ δευτέρου ἱερὸ μυστήριον, τὸ τέλος τοῦ τρίτου, παίηση. Τὸ κακὸ εἶναι ἐκεῖνο πού μᾶς ξεχωρίζει, πού μᾶς ἀνταμώνει. Μὰ μὴν ἀντιστέκεστε στὸ κακὸ! Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Ἀπ' αὐτὲς τὴς δυὸ ἐντέλεις κρέμονται οἱ νόμοι καὶ οἱ προφήτες. Καὶ ἡ σωστὴ ζωὴ καὶ ἡ σωστὴ τέχνη. Ὁ Τολστόης, ὅταν τὸν καθάρισης ἀπὸ τὰ πασαλείμματα τοῦ πολιτισμοῦ, ὅταν τὸν ξαλαφρώσης ἀπὸ τὴν δόξα του τῆ λογοτεχνικῆ, τί ἀπομένει; Ἐνας θεῖος ἄνθρωπος, πιὸ πολὺ κοντὰ στὸν Βουδδα, στὸ Χριστό, στὸ Μωάμεθ. Μὰ ὁ Μωάμεθ, ὁ Χριστός, ὁ Βουδδας εἶτανε προφῆτες μὲ τὸ λόγο ἢ μὲ τὸ σπαθί, ὄχι μὲ τὸ βιβλίο. Γι' αὐτὸ στάθηκε πιὸ ζωνηρὴ καὶ πιὸ ἀποτελεσματικὴ ἡ ἐνέργειά τους. Ἡ ἐντύπωση πού προξενεῖ τὸ βιβλίο εἶναι πιὸ βαθεῖα, πιὸ διαλεχτὴ, πιὸ ἀριστοκρατικὴ, μπορεῖ, μὰ γι' αὐτὸ καὶ πιὸ προσωρινὴ, πιὸ εὐκολα περαστικὴ, σὰν ἐντύπωση ἀπὸ κάποιον παιγνίδι ὑψηλότητος. Μολονότι τὸ βιβλίο ρίχνει τὸ σπῆρο του γιὰ τὴν αἰωνιότητα, γιὰ χρόνια καὶ καιροὺς, ἴσα μ' ἐκεῖ πού κανεὶς δὲν τὸν υποψιάζεται καὶ πού μπορεῖ νὰ φτάση τὸ ριζιμο τοῦ σπῆρου του. Σὰν τὸ σιτάρι πού τὸ βρίσκεις ὕστερ' ἀπὸ χιλιάδες χρόνια ἀπεύραχτο στὸ πλάι μιᾶς μούμιαις αἰγυπτιακῆς. Τὸ βιβλίο εἶτανε γιὰ τὸν Τολστόη μαζί ἡ δύναμη καὶ ἡ ἀδυναμία του. Φαντάσου τὸ σλάβο συγγραφέα, ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς, ὄχι μὲ τὸ κοντύλι τοῦ μυθιστοριογράφου καὶ τοῦ κατηχητῆ, μὰ μὲ τὸ ραβδί τοῦ ἀπόστολου καὶ μὲ τὸ κήρυγμα, ἀπὸ τόπο σὲ τόπο, σὲ ἀνατολὴ καὶ δύση. Οἱ ὁπαδοὶ του θὰ ἦτανε πιὸ πολλοί. καὶ πιὸ φανατικοί. Μὰ ἴσως τὰ σημάδια τοῦ περασμοῦ του δὲ θὰ χαράζονταν ἔτσι βαθεῖα στὴ σκέψη. Μολονότι κ' ἔτσι ὁ τολ-

στοῖσμός εἶναι θρησκεία κ' ἔχει τοὺς ὁμολογητὰς καὶ τοὺς μαρτύρους τῆς. Ἀπὸ τὸν Ὀλλαντέζο πού καταδικάστηκε στὰ 1896, γιατί ἀρνήθηκε νὰ ὑπακούση στὴν πρόσκληση τοῦ Κράτους πού τὸν ἐπαίρει στρατιώτη, ἴσα μὲ τὸν ἀμαξᾶ πού τώρα τελευταῖα ὁ τηλεγράφος μᾶς ἀνάγγειλε πῶς ἀνοιξε τὴς φλέβες του ἀπάνου στὸ νεοσκαμμένο τάφο τοῦ ἀφέντη τοῦ Τολστόη.

✠

Ζωγράφος τῆς ζωῆς, ἀκέριας, σὲ ὅλα τῆς, καὶ κριτῆς τῆς ἴδιας τῆς ζωῆς, ἀκέριας, σὲ ὅλα του. Θυμοῦμαι τὸν παράξενον, μὰ βαθυστόχαστον ὀρισμὸ τῆς Ποιητικῆς Τέχνης πού ἔδωκεν ἓνας ἄγγλος συγγραφέας, ὁ Arnold: «Κριτικὴ τῆς ζωῆς». Στὸ ἔργο τοῦ Τολστόη ἀστραποβροντᾶνε μαζί ἡ ζωὴ καὶ ἡ κριτικὴ τῆς ζωῆς. Φιλόσοφος; Δὲν εἶναι τὸνομα πού σωστά θὰ τοῦ ταίριαζε. Στὴν ἀνώτατη σημασία τοῦ λόγου, εἶναι ὁ Ποιητῆς. «Ὁ Πόλεμος καὶ ἡ Εἰρήνη», νὰ τὸ Ἔπος. «Τὸ Κράτος τοῦ Ζόφου», νὰ τὸ Δράμα. Ἀπὸ τὸ πρῶτον πού διήγημα «Παιδικὰ χρόνια» ὡς τὰ στερνὰ εὐαγγελικά του κηρύγματα, νὰ ἡ Λύρα!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΛΕΩΝ ΤΟΛΣΤΟΪ

ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ ΚΑΙ ΝΕΟΤΗΣ ΤΟΥ ΤΟΛΣΤΟΪ

Ὁ Λέων Τολστόι ἐγεννήθη τὴν 28^{ην} Αὐγούστου 1828 εἰς τὸ μικρὸ χωριὸ τῆς Γιασανάγιας Πολιάνας, τοῦ διαμερίσματος Κραπίβνα τῆς ἐπαρχίας Τούλα. Τόσφ ἀπὸ τὸν πατέρα του ὄσφ καὶ ἀπὸ τὴν μητέρα του ὁ Λέων Τολστόι κατατάσσεται ἀπὸ ἀρχαιοτάτην οἰκογένειαν εὐγενῶν. Τὸ 1353, ἔαν πιστεύσωμεν τὰ περὶ τούτου παλαιὰ χρονικά, ἓνας κάποιος ἱππότης Ἰνδρις ἦλθεν ἀπὸ τὴν Γερμανίαν εἰς τὸ Τσερνικόβ μὲ τοὺς τρεῖς υἱοὺς του. «Ἐβαπτίσθη, ὀνομάσθη Λεόντιος καὶ ἔγενεν ὁ ἀρχηγὸς πολλῶν οἰκογενειῶν τῆς ἀριστοκρατίας. Ὁ διεγγονὸς του Ἀνδρίας Χαριτόνοβιτς, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὸ Τσερνικόβ μετέβη εἰς Μόσχαν, ἔλαβε ἀπὸ τὸν μέγαν δούκα Βασίλειον τὸν Τυφλὸν τὸ παρωνύμιον τοῦ

ΛΕΩΝ ΤΟΛΣΤΟΪ
(Με στολήν αξιωματικού)

Τολστόϊ (τὸ ὄποιον σημαίνει ὁ χονδρός). Ἦτον ὁ πρόγονος τοῦ Τολστόϊ αὐτός. Εἰς τὸν κλάδον τῶν κομήτων Τολστόϊ, ὁ κόμης Λέων Νικολάγιεβιτς Τολστόϊ ἀνήκει εἰς τὴν εἰκοστὴν γενεάν ἀπὸ τοῦ προγόνου "Ἰνδρις". "Ενας ἀπὸ τοὺς διασημοτέρους προγόνους τοῦ συγγραφέως ἦτο ὁ Πέτρος Ἀνδρέγεβιτς Τολστόϊ, ὁ ὁποῖος ἀπέθανε τὸ 1729. Διήγαγε στρατιωτικὸν καὶ πολιτικὸν βίον ἐκτάκτως θορυβῶδη. Ἀνεμίχθη εἰς τὴν στάσιν τοῦ Στρέλιτζ, ἔπειτα μεταβαλὼν αἰφνιδίως φρόνημα ἔγεινε ὁ πιστὸς θεράπων τοῦ Μεγάλου Πέτρου, ὁ ὁποῖος ὁμως πάντοτε διετήρει σχετικὴν ἐμπιστοσύνην πρὸς τὸν παλαιὸν αὐτὸν συνωμότην. Συχνὰ εἰς τὰ ἐπίσημα γεύματα ὁ Τσάρος διεσκέδαζε νὰ τοῦ βγάζη τὴν μπερρούκα του καὶ κτυπῶν τὸ κρανίον του νὰ τοῦ λέγῃ: «Κεφάλι, κεφάλι εἰς τὸν δὲν εἶχες τόση ἐξυπνάδα μέσα σου πρὸ πολλοῦ θὰ εἶχες χωρισθῆ ἀπὸ αὐτὸ τὸ κορμί».

Εἰς τὰς «Ἀναμνήσεις» του ὁ Λέων Τολστόϊ ἀφιέρωσε πλείστας περιέργους σελίδας διὰ τὸν πάππον του καὶ τὴν μάμμην του ἐκ πατρός:

«Ἡ μητέρα τοῦ πατέρα μου, λέγει, Πελαγία Νικολαέβνια ἦτο κόρη τοῦ τυφλοῦ πρίγκηπος Νικόλα Ἰβάνοβιτς Γκορτσά-

* Μ. Π. Μπερουκόβ, ἡ «Ζωή, τὸ ἔργον καὶ ἀπομνημονεύματα Λέοντος Τολστόϊ» Παρίσι. Ἐκδοσις τοῦ Mercure de France (1906).

κῶφ, ὁ ὁποῖος εἶχε συσσωρεύσει μεγάλην περιουσίαν. Καθ' ὅσον γνωρίζω ἦτο γυναῖκα πολὺ ὀλίγον μορφωμένη καὶ εὐφυής. Κατὰ τὴν μόδον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐγνώριζε πολὺ καλλίτερα τὰ γαλλικὰ ἀπὸ τὰ ρωσσικὰ (ἡ ὅλη μόρφωσις τῆς ἔφθανε ἕως ἐδῶ μόνον). Ὑπῆρξε πάντοτε πολὺ χαϊδεμένη πρῶτα ἀπὸ τὸν πατέρα της, ἔπειτα ἀπὸ τὸν ἄνδρα της καὶ ἔπειτα καθὼς προσωπικῶς τὸ ἀντελήφθη, ἀπὸ τὸν υἱὸν της... Ὁ παπποῦς μου Ἡλίας Ἀνδρέγεβιτς μου φαίνεται, ὅτι ἦτο περιωρισμένης διανοητικῆς ἀναπτύξεως ἄνθρωπος, ἀλλὰ γλυκύτατος, εὐθυμότατος, καὶ ὄχι μόνον γενναιόδωρος, ἀλλὰ σπάταλος καὶ πρὸ πάντων πολὺ εὐπιστος».

Ἐκ τοῦ μητρικοῦ κλάδου ὁ συγγραφεὺς τοῦ *Πολέμου καὶ τῆς Εἰρήνης*, κατάγεται ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Βολκόνοκι. Περὶ τοῦ ἐκ μητρὸς πάππου του ὁ Λέων Τολστόϊ λέγει τὰ ἑξῆς: «Γνωρίζω, ὅτι ἀφοῦ ἔφθασε ὑπὸ τὴν βασιλείαν τῆς Κατερίνας Β', τὸν ἀνώτερον βαθμὸν τοῦ ἀρχιστρατήγου, ἔχασε αἰφνιδίως τὴν θέσιν του συνεπεία τῆς ἀρνήσεώς του νὰ νυμφευθῆ τὴν Βαρένκαν Ἐγκελγκαρτ ἀνεψιὰν καὶ ἑρωμένην τοῦ Ποτέμκιν. Εἰς τὴν πρότασιν τοῦ Ποτέμκιν ἀπήντησε: «Πῶς, μὲ κρίνει ἰκανὸν νὰ νυμφευθῶ τὴν ἑρωμένην του;» Ἡ ἀπάντησις αὐτῆ ὄχι μόνον ἀνέκοψε τὸ στάδιόν του, ἀλλὰ τοῦ ἐστοίχισε καὶ τὴν ἀποστολήν του εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀρχαγγέλου, ὅπου διωρίσθη διοικητῆς καὶ παρέμεινε, ὡς φαίνεται, μέχρι τῆς ἀναρρήσεως εἰς τὸν θρόνον τοῦ Παύλου Α'. Τότε ἔλαβε τὴν σύνταξίν του καὶ ἀφοῦ ἐνυμφεύθη τὴν πριγκήπισσαν Κατερίναν Δημητρίεβναν Τρουμπέσκοϊ ἐγκατεστάθη εἰς τὸ κτήμα τῆς Γιασνάγιας Πολιάνας, τὸ ὁποῖον εἶχε κληρονομήσει ἀπὸ τὸν πατέρα του Σέργιον Φεοδόροβιτς.

Ἡ πριγκήπισσα Κατερίνα Δημητρίεβνα ἀπέθανε μετ' ὀλίγον ἀφήσασα μίαν κόρην. Μὲ τὴν κόρην του αὐτὴν, τὴν ὁποίαν ἀγαποῦσε τρυφερῶς καὶ μετὰ τὴν γαλλίδα παιδαγωγόν της ὁ παπποῦς μου ἔζησε μέχρι τοῦ 1821, ὅτε καὶ ἀπέθανε».

Κατὰ τὸ λέγειν τοῦ Τολστόϊ ὁ πάππος

του αὐτὸς εἶχε πολὺ ἀνεπτυγμένον τὸ αἶσθημα τοῦ ὠραίου. Ἀγαποῦσε τὴν μουσικὴν καὶ εἶχε ὀργανώσει ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν γυναῖκά του καὶ αὐτόν, μικρὰν ὀρχήστραν, τὴν ὁποίαν ἐτοποθέτησε κάτω ἀπὸ μιὰ μεγάλη φτελιά. Παραδόξως ὁ στρατιωτικὸς αὐτὸς δὲν ἀγαποῦσε τὸ κυνήγι, ἀλλ' ἐλάτρευε τὰ ἄνθη καὶ τὰ φυτὰ τοῦ θερμοκηπίου. Ὑπὸ τὴν φαινομενικὴν τραχύτητα τοῦ χαρακτήρος του ἐκρύπτετο μεγάλη αἰσθηματικότης.

Ὁ Τολστόϊ δὲν ἐγνώρισε τὴν μητέρα του. Ἦτον ἐνὸς καὶ ἡμίσεως ἔτους ὅταν ἐκείνη ἀπέθανε — ἀφίνουσα πέντε τέκνα καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχε καμμία εἰκόνα της, δὲν ἤμποροῦσε νὰ τὴν φαντασθῆ παρὰ ἀφ' ὅσα τοῦ ἔλεγαν βραδύτερον: «Δὲν μπορῶ νὰ τὴν ἀναπαραστήσω, γράφει ὡσὰν ὄν πραγματικόν, ὑλικόν. Καὶ εἶμαι σχεδὸν εὐχαριστημένος, διότι ἡ εἰκόνα ποῦ τὴν φαντάζομαι εἶνε πνευματικὴ. Καὶ ὅ,τι γνωρίζω περὶ αὐτῆς εἶνε ὠραῖον».

Ἠθικῶς ἦτο ἀνωτέρα τοῦ συζύγου της διὰ τὸν ὅποιον ἠσθάνετο μόνον ἀγαθὴν φιλίαν. Φαίνεται ἐξ ἄλλου ὅτι ὑπῆρξεν ἀπολύτως εὐτυχῆς κατὰ τὰ ἑννέα ἔτη τοῦ συζυγικοῦ της βίου.

Ὁ πατέρας τοῦ Τολστόϊ εἶχεν εἰσελθεῖ εἰς τὸν στρατὸν εἰς ἡλικίαν δέκα ἐπτὰ ἐτῶν. Τὸ 1814 ἀποσταλεῖς ὡς ταχυδρόμος εἰς Γερμανίαν, συνελήφθη αἰχμάλωτος ὑπὸ τῶν Γάλλων. Ἀνέκτησε δὲ τὴν ἐλευθερίαν του κατὰ τὴν εἰσοδὸν τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων εἰς τὸ Παρίσι, τὸ 1815.

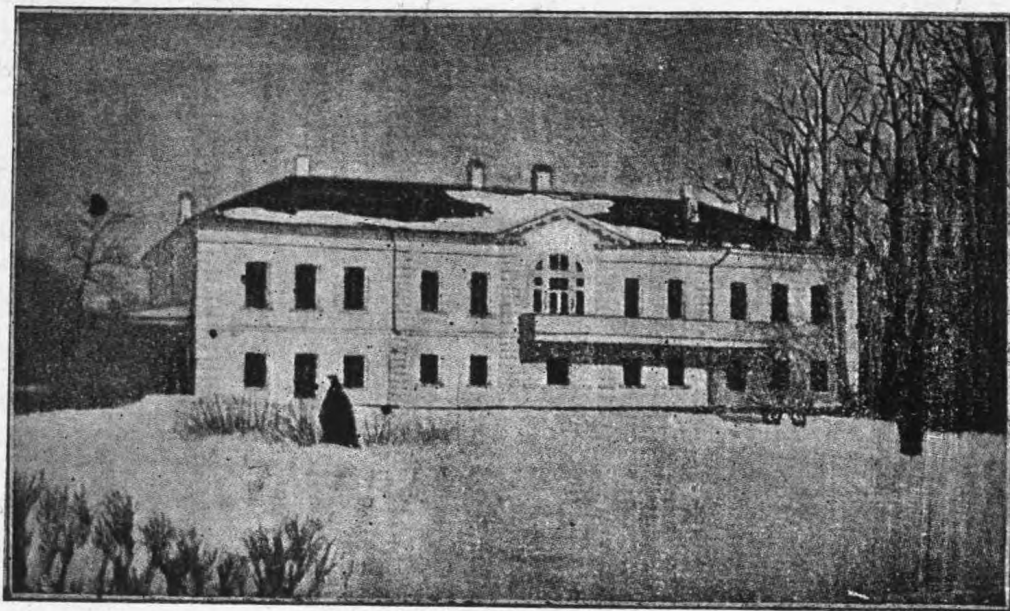
«Ὁ πατέρας μου — λέγει ὁ Λέων Τολστόϊ — εἰς ἡλικίαν εἰκοσι ἐτῶν δὲν ἦτο πλέον ἀθῶος καὶ ἀγνὸς καὶ πολὺ ἀκόμη πρὸ τοῦ εἰσελθῆ εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. ὅταν μόνις ἦτο δέκα ἔξ ἐτῶν, οἱ γονεῖς του — χάριν τῆς ὑγείας του ὅπως ἐσκέπτοντο τότε — τοῦ ἔδωκαν ἑρωμένην μίαν ὑπηρετρίαν. Ἐκ τῆς σχέσεως ταύτης ἐγεννήθη ἕνας υἱός, ὁ Μιχένκα, τὸν ὁποῖον διώρισαν γραμματοκομιστὴν καὶ ὁ ὁποῖος, ζῶντος τοῦ πατρός μου, ἔζησε πολὺ εὐτυχῆς. Ἀλλὰ κατόπιν ἐπῆρε τὸν κακὸν δρόμον καὶ συχνάκις ἀπετείνετο εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀδελφούς του νὰ τὸν βοηθήσωμεν. Ἐνθυ-

μοῦμαι τὸ παράδοξον αἶσθημα τῆς ἐκπλήξεως, τὸ ὅποιον ἠσθανόμην, ὅταν ὁ ἀδελφός αὐτός, ὁ ὁμοιάζων πρὸς τὸν πατέρα μου περισσότερο ἀπὸ ὅλους ἡμᾶς, κατήνησεν ἐπαίτης καὶ μᾶς ἐζητοῦσε ἐλεημοσύνην καὶ ἐφαίνετο εὐγνώμων, ὅταν τοῦ ἐδίδαμεν δέκα ἢ δέκα πέντε ρούβλια».

Ὁ πατέρας τοῦ Τολστόϊ ἐπιστρέψας ἐκ Γαλλίας καὶ ἀπογοητευμένος ἀπὸ τὸ στρατιωτικὸν ἐπάγγελμα ἔδωκε τὴν παραίτησίν του καὶ ἀπεσύρθη εἰς Καζάν, ὅπου ὁ πατέρας του ἦτο ἀκόμη διοικητῆς. Μετὰ τὸν θάνατον τούτου εὐρέθη ἐπὶ κεφαλῆς διαδοχῆς ἐκ τῶν δυσχερεστέρων. Τότε ἐνυμφεύθη καὶ ἐγκατεστάθη εἰς Γιασνάγιαν Πολιάναν, ὅπου ἐμελλε νὰ γεννηθῆ ὁ συγγραφεὺς τῆς «Ἀναστάσεως».

Ὁ Τολστόϊ ἐνθυμεῖτο τὸν πατέρα του καθήμενον εἰς τὸ γραφεῖόν του ἐπάνω εἰς ἕνα δερμάτινον διβάνι καὶ καπνίζοντα τὴν πίπαν του. Ἦταν ἀγαθώτατος πρὸς τὰ παιδιὰ του, τὰ ἄφινε ν' ἀνεβαίνουν ἐπάνω στὴν πλάτη του καὶ γιὰ νὰ τὰ διασκεδάσῃ τοὺς ἐζωγράφιζε. Τῆς ζωγραφίης αὐτῆς τῆς ἐθεωροῦσαν τὰ παιδιὰ κατὶ σὰν ὄνειρο. Κάποτε ἔπαιρνε τὸν μικρὸν Λέοντα ἰδιαιτέρως καὶ τὸν ἠνάγκαζε ν' ἀπαγγέλλῃ ποιήματα τοῦ Ποῦσκιν: *Στὴ θάλασσα ἢ τὸ ἄλλο Στὸν Ναπολέοντα*.

Ὅταν ὁ Τολστόϊ ἤθελε νὰ ἐνθυμηθῆ τὰ πράγματα τῶν πρώτων παιδικῶν του χρόνων, δὲν ἐνθυμεῖτο τίποτε πρὸ τῆς ἡλικίας τῶν πέντε ἐτῶν. Τῶν ἀδελφῶν του, τῶν γονέων του, τῶν παιγνιδιῶν του, τοῦ δωματίου του τίποτε δὲν τοῦ ἔρχεται εἰς τὴν μνήμην πρὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης. Ἀκόμη δὲν εἶνε βέβαιος, εἰς συγχρῆ τὸ ὄνειρον μὲ τὴν πραγματικότητα ὅταν ἔγεινε πέντε ἐτῶν πρώτη μεταβολὴ συνέβη εἰς τὴν νεαράν του ζωὴν. Ἔως τότε τὸν εἶχαν ἐμπιστευθῆ εἰς τὴν θεῖαν του καὶ τὰς ὑπηρετρίας. Τώρα τὸν παραλαμβάνει ὁ παιδαγωγὸς τῶν μεγαλειτέρων του ἀδελφῶν. Ἡ νέα αὐτῆ ὑπαρξίς τὸν ἐτρόμαξε ὀλίγον καὶ ἦτο πολὺ λυπημένος «ποητικῶς λυπημένος», λέγει, ποῦ ἐχωρίσθη ὄχι ἀπὸ τὰ πρόσωπα μὲ τὰ ὁποῖα εἶχε ζήσει ἀλλ' ἀπὸ τὸ κρεββάτι του, τὴν κουνου-

ΓΙΑΣΝΑΓΙΑ ΠΟΛΙΑΝΑ

πιέρα του, τὸ προσκεφάλαιόν του, διότι περισσότερο εἶχε προσηλωθῆ εἰς τὰ πράγματα παρά εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Τοῦ φόρεσαν ἕνα φουστανάκι μὲ ζώνην καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἐζοῦσε μὲ τὰ ἀγόρια καὶ ὄχι μὲ τὰ κοριτσάκια καὶ τὰς ὑπηρετριάς.

Ὁ Φεοδὸρ Ἰβάνοβιτς, ὁ παιδαγωγός, ἦτο Γερμανὸς καὶ ἐξήσκησε βεβαίως μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως τοῦ Λέοντος Τολστόι.

Ὅταν ἔγινε ἐννέα ἐτῶν, ἕνα λυπηρὸν συμβῆν τοῦ ἐτάραξε τὴν ζωὴν, ὁ θάνατος τοῦ πατέρα του ἐπελθὼν τὸ 1837. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἱ δύο του ἀδελφοὶ Νικόλαος καὶ Σέργιος ἐτελείωσαν τὰς σπουδὰς των καὶ ἡ οἰκογένεια Τολστόι ἐγκατεστάθη εἰς Μόσχαν. Μίαν καλοκαιρινὴν ἡμέραν ἐνῶ ὁ πατερας τοῦ Τολστόι ἐπήγαινε εἰς τὴν Τούλαν δι' ὑποθέσεις του ἔπεσε καθ' ὁδὸν προσβληθεὶς ἀπὸ κεραυνοβόλον ἀποπληξίαν. Ἡ ἐντύπωσις ἦτο φοβερά διὰ τὸν Λέοντα Τολστόι καὶ τὸ τραγικὸν τέλος τοῦ πατέρα του διήγειρε εἰς αὐτὸν τὸν «φόβον τοῦ θανάτου», τὸν ὁποῖον θὰ ἐπαυέρωμεν βραδύτερον κατὰ τὴν μεγάλην του θρησκευτικὴν κρίσιν. Ἡ ὁποία παρ' ὀλίγον νὰ τὸν φέρῃ εἰς τὴν αὐτοκτονίαν.

Ἐννέα μῆνας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατέρα του νέον πένθος τὸν κατέθλιψε, ὁ θάνατος τῆς μάμμης του, ἡ ὁποία ἀπέθανε ἀπὸ ὑδροπικίαν. Εὐθύς τότε ὁ Λέων, ὁ ἀδελφός του Δημήτριος καὶ ἡ ἀδελφή του Μαρία ἐπέστρεψαν εἰς Γιάσναγιαν Πολιάναν μὲ τὴν θείαν των Τατιανὴν Ἀλεξάνδροναν. Ὁ Νικόλαος καὶ ὁ Σέργιος ἔμειναν εἰς τὴν Μόσχαν μὲ τὴν θείαν των Ἀλεξάνδραν Ἰλινίχναν, ἡ ὁποία ἀπέθανε τὸ 1841. Τότε ἐπῆλθε νέα μεταβολή. Τὰ παιδιὰ ἐπῆγαν νὰ μείνουν μὲ ἄλλην θείαν των τὴν Πελαγίαν Ἰλινίχναν, ὑπανδρεμένην μὲ ἕνα ἰδιοκτῆτην τοῦ Καζάν, τὸν Οὐτσκόφ. Ὁ Λέων Τολστόι ἦτο τότε δώδεκα ἐτῶν. Ἦρχισε πλέον ν' αὐτοεξετάζεται σοβαρῶς τὸς εἰς τὸ ἠθικόν του, δσω καὶ εἰς τὸ φυσικόν, ἐθλίβετο δέ, διότι ἦτο ἄσχημος μὲ πλατειὰ μύτη, παχειὰ χεῖλη καὶ μικρὰ τεφρὰ μάτια. Εἶχε δὲ παραδόξως ἰδιοτροπίας. Μιὰ φορὰ ἔκοψε τὰ φρύδια του!

Δεκαεπταετῆς ἔπρεπε ν' ἀκολουθήσῃ τὰ μαθήματα τοῦ Πανεπιστημίου. Ἐπιθυμῶν ὁμως νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν διπλωματικὴν ὑπηρεσίαν προετοιμάσθη δι' ἐξετάσεις εἰς τὴν Σχολὴν τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν τοῦ

Καζάν. Ἀλλὰ δὲν κατώρθωσε νὰ εἰσαχθῆ ἀπορριφθεὶς. Ἀνεγνώρισε καὶ ὁ μόνος του τὴν ἄγνοιαν τῶν μαθημάτων τοῦ προγράμματος. Ἐπὶ τέλους μετὰ νέαν δοκιμασίαν μῆνας τινὰς βραδύτερον ἐγγράφεται. Ἴδου αὐτὸς φοιτητής. Θὰ ἐργασθῆ ἄρά γε; Ὅχι μετὰ πολλοῦ ζήλου, ὡς φαίνεται. Νομίζει, ὅτι ἔχει νὰ κάνῃ κάτι καλλίτερον. Διασκεδάζει ἐν μέσῳ τῆς κοινωνίας καὶ ἡ ζωὴ εἰς τὸ Καζάν εἶνε ἐκ τῶν λαμπροτέρων. Χοροὶ δίδονται εἰς τοῦ διοικητοῦ, εἰς τὰς οἰκίας τῶν εὐγενῶν, εἰς τῆς διευθυντριάς τοῦ Ἰνστιτούτου τῶν δεσποινίδων. Εἶνε πανταχοῦ παρὼν εἰς τοὺς χοροὺς μετημφιεσμένων, εἰς τὰς παραστάσεις τῶν ἐρασιτεχνῶν, εἰς τὰς συναυλίας. Ἀποτέλεσμα τῶν ἀνωτέρω ἡ ἀποτυχία του εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους καθ' ὅλας τὰς ἐξετάσεις! Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ παραμείνῃ ἐπὶ δύο ἔτη εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν, ἀλλ' ἀντὶ τούτου ἐπροτίμησε νὰ ἐγγραφῆ εἰς τὴν Νομικὴν Σχολὴν. Ἐννοεῖται, ὅτι αἱ ἐπιτυχίαι του δὲν ἦσαν μεγαλείτεροι. Ἐν τούτοις κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ εἰς τὰς ἐξετάσεις τοῦ πρώτου ἔτους.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην αἱ περὶ κοινωνίας ἰδέαι τοῦ Τολστόι ἦσαν ὄλως ἀντίθετοι πρὸς ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι ἐχαρακτήρισαν κατόπιν τὸ φιλοσοφικὸν του σύστημα. Τὴν

κοινωνίαν διήρει εἰς τρεῖς τάξεις, εἰς τοὺς «πολὺ καθὼς πρέπει» ἀνθρώπους, εἰς τοὺς «ἀγενεῖς» καὶ εἰς τὴν τάξιν τοῦ λαοῦ τοὺς «πληθεῖους». Μὲ τοὺς πρώτους ἐκολακεύετο νὰ συναστρέφεται, τοὺς δευτέρους ἀπεστρέφετο καὶ διὰ τὸν λαὸν οὔτε ἐσκέπτετο ἂν ὑπάρχῃ. Οὕτω κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ Τολστόι εἶνε ὁ «ἀσυνείδητος, ὁ κακὸς καὶ ὁ δυνατὸς» περὶ τοῦ ὁποῖου ὁμιλεῖ ὁ Μαρεγκόφσκυ. Ἀλλὰ δὲν εἶνε μόνον αὐτὰ. Ἦτο ἀκόμη ματαιόδοξος καὶ παραλυμένος κατὰ τὸ πρότυπον τῶν «πολὺ καθὼς πρέπει» ἀνθρώπων, τοὺς ὁποῖους ἐσυναναστρέφετο. Ὅσάκις ἐνθυμεῖτο τὰ χρόνια αὐτὰ τῆς νεότητός του ὁ Τολστόι δὲν εὕρισκε λόγους διὰ νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀπῆλπίαν, τὴν ὁποῖαν ἠσθάνετο διὰ τὸν ἑαυτὸν του: «Δὲν ἤμπορῶ νὰ ἐνθυμηθῶ τὰ χρόνια αὐτὰ χωρὶς φρίκην, ἀποστροφὴν καὶ ὀδύνην. Ἐφόνευσα ἀνθρώπους εἰς τὸν πόλεμον, ἐπροκάλεσα εἰς μονομαχίαν διὰ νὰ φονεύσω, ἔχασα χρήματα εἰς τὸ χαρτοπαίγιον, ἔφαγα τοὺς κόπους τῶν χωρικῶν, τοὺς ἐκακομεταχειρίστηκα. Εἶχα βυθισθῆ εἰς τὴν κραυγῆν, ἐψεύσθην. Τὸ ψεῦδος, ἡ κλοπή, ἡ ἀσελγεία, ἡ μέθη, ἡ βία, τὸ κακούργημα... δὲν ὑπάρχει ἐγκλημα, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ διέπραξα».

Προφανῶς λέγει ὑπερβολὰς, ἐπιβαρύνει

Ο ΤΟΛΣΤΟΪ ΕΙΣ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΟΥ

ται με ἐγκλήματα, τὰ ὅποια δι' ἐκείνον ἦσαν κατόπιν ἀποτρόπαια, ἀλλὰ τὰ ὅποια ἢ κοινωνία θεωρεῖ ὡς πράξεις συνήθεις. Τὸ νὰ φονεύσῃ κἀνεὶς εἰς τὸν πόλεμον αὐτὸ μᾶλλον κρίνεται ὡς πράξις ἡρωϊσμοῦ!

Εἰς τὸ μεταξὺ λαμβάνει μίαν μεγάλην ἀπόφασιν. Ἐγκαταλείπει τὸ Πανεπιστήμιον διὰ ν' ἀφιερωθῇ εἰς τὴν ἀγροτικὴν ζωὴν. Εἶνε ἢ ἄλλη ὄψις αὐτῆ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Τολστοῦ «εὐσυνειδήτου, ἀγχοῦ, εὐαισθήτου», ἢ ὅποια ἐκδηλοῦται. Ἀπέκτησε, λέγει, κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην «τὴν πεποίθησιν, ὅτι ὁ προορισμὸς τῶν ἀνθρώπων ἔγκειται εἰς τὴν ἐξύψωσιν των πρὸς τὴν ἠθικὴν τελειοποίησιν καὶ ὅτι ἡ τελειοποίησις αὐτῆ εἶνε εὐχερῆς, δυνατὴ, ἄπειρος». — Δυνατὴ, ναί, εὐχερῆς ὄχι ὁμως καὶ μετ' ὀλίγον εἶδε, ὅτι ἠπατάτο. Τὴν ψυχικὴν του κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην κατὰστασιν μᾶς ἐγνώρισε δανείζων τὰ ἴδια του αἰσθήματα εἰς τὸν Νικόλαν Ἰρτένιεβ, ἓνα τῶν ἡρώων τῆς *Νεότητος*.

Ἐγκατασταθεὶς εἰς τὴν Γιασνάγιαν Πολάνιαν — εἶνε ἀκόμη δεκαεπταετῆς — ἠσθάνθη ζωηρῶς τὴν ἀθλιότητα τῆς ζωῆς τῶν χωρικῶν. Προσπαθεῖ νὰ καλλιτερεύσῃ τὴν τύχην των. Ἐκ τοῦ ἔργου του τὸ *Πρωτὸ ἐνὸς αὐθέντου* δυνάμεθα νὰ σχηματίσωμεν ἰδέαν τῶν ἀσχολιῶν του κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Θέλει νὰ βλέπῃ ὅλα μετὰ τὰ ἴδια του τὰ μᾶτια καὶ νὰ διαφυλάττῃ τοὺς χωρικούς ἀπὸ τὴν βάρβαρον ἐξουσίαν τῶν ἐπιστατῶν. Ἐπισκέπτεται κάθε καλύβα, ἐρωτᾷ τοὺς χωρικούς περὶ τῶν ἀναγκῶν των, τοὺς χαρίζει χρήματα, κάμνει ἀγαθοεργίας καὶ τοὺς ἀποδίδει δικαιοσύνην ὅσον δύναται καλλίτερον.

Εἶνε ἓνας ὡραίος ἐνθουσιασμὸς, ὁ ὁποῖος δὲν διαρκεῖ δυστυχῶς ἐπὶ πολὺ. Μετ' ὀλίγον πράγματι ὁ Τολστοῦ ἀντιλαμβάνεται περὶ τοῦ ἀνωφελοῦς τῆς ἀποπείρας του, ὁ ρόλος τοῦ εὐεργέτου τοῦ φαίνεται ὡς ἀντιτιθέμενος πρὸς αὐτὴν τὴν ἠθικὴν καὶ τὸν πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὀφειλόμενον σεβασμὸν. Ἐπὶ τέλους καὶ ἡ ζωὴ αὐτῆ τῆς ἐξοχῆς ἄρχισε νὰ τὸν πλήττῃ.

Τὸ φθινόπωρον τοῦ 1847 ἐγκατέλειψε τὴν Γιασνάγια χάριν τῆς Πετροπούλεως.

Κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐπομένου ἔτους ὑφίσταται ἐπιτυχῶς τὴν ἐξέτασιν τοῦ τελειοφοίτου τὰ νομικά. Ἀμφιταλαντεύεται, δὲν γνωρίζει πρὸς ποῖον στάδιον νὰ διευθύνῃ τὰ βήματά του. Τώρα σκέπτεται νὰ καταταχθῇ εἰς τὸν στρατόν, τώρα πάλιν ἐπιθυμεῖ νὰ περατώσῃ τὰς ἀκαδημαϊκὰς αὐτοῦ σπουδὰς διὰ νὰ ἐπιτύχῃ θέσιν τινὰ ἐν τῇ διοικήσει. Εἶνε ἄλλως τε καταμαγευμένος μετὰ τὴν Πετρούπολιν, δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ πῶς ἤμπορεῖ κἀνεὶς νὰ ζῇ ἄλλοῦ. Διαβεβαίει ἐν τούτοις, ὅτι δὲν εἶνε ὁ ἴδιος πλέον. «Ἄλλοτε, γράφει, ἔλεγα πρὸς τὸν ἑαυτὸν μου, πρέπει ν' ἀλλάξω ἦθος ἐνῶ τώρα βλέπω, ὅτι εἶμαι ὅπως διάφορος καὶ λέγω μετεβλήθην!» Αὐταπατάται ὁμως δυστυχῶς. Ἀναμφισβητήτως ἐσκέφθη παρὰ πολὺ καὶ βλέπει σαφέστερον μέσα εἰς τὸν ἑαυτὸν του. Γνωρίζει τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ διὰ νὰ εἶνε ἄνθρωπος χρησῖμος καὶ ἀγαθός, ἀλλὰ μεταξὺ χειλέων καὶ κύλικος πολλὰ πέλει. Μέχρι τῆς ἀναχωρήσεώς του διὰ τὸν Καύκασον κατὰ τὸ 1851 μερίζει τὸν καιρὸν του μεταξὺ Μόσχας, Γιανιάγιος Πολιάνας καὶ Πετροπούλεως ἀφίνων ἀλληλοδιαδόχως τὰ ἡνία εἰς τὰ δύο ἀντιθέτα ρεύματα τοῦ χαρακτῆρός του. Χαρτοπαικτεῖ, κάμνει χρέη, κυνηγᾷ, ὀργιάζει καὶ αἰφνιδίως μετὰ τοῦτο διὰ νὰ κατευνάξῃ τὸ διαβρωτικὸν πῦρ τῶν παθῶν του ἀπέρχεται εἰς τὴν ἐξοχὴν ὅπου διάγει ζωὴν παραδειγματικὴν ὅπως. Ἐκ Μόσχας γράφει εἰς τὴν θείαν του τὴν ἐπομένην περιέργον ἐπιστολὴν ἐν τῇ ὅποια εὐρίσκομεν πλῆθος λεπτομερειῶν ἐνδιαφερουσῶν περὶ τῆς τότε ὑπάρξεώς του. Περιγράφει τὸ ἐνδιαίτημά του:

«Σύγκειται ἐκ τεσσάρων δωματίων, τραπεζαρίας, ὅπου ἤδη ἔχω ἓνα ροαγιαλίνο, τὸ ὁποῖον ἐνοικίασα, σαλόνι ἐπιπλωμένον μετὰ διβάνια, μετὰ πολυθρόνας καὶ μετὰ τραπέζιδια ἐκ καρυοξύλου, ἐπεστρωμένα μετὰ κόκκινα τραπεζομάνδηλα καὶ στολισμένα μετὰ τρεῖς μεγάλους καθρέπτας, γραφεῖον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἔχω τοποθετημένον τὸ τραπέζι τῆς ἐργασίας μου καὶ τὸν καναπέ μου, ὁ ὁποῖος μοῦ ἐνθυμίζει πάντοτε τὰς διενέξεις μας ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ἐπιπλὸν τοῦτο καὶ ἓνα ἀρκετὰ εὐρύχωρον δωματίον, τὸ ὁποῖον

χρησιμεῖται ταυτοχρόνως ὡς κοιτῶν, κομωτήριον καὶ ἀντιθάλαμος.

«Τρώγω στὸ σπίτι μου σποῖ* καὶ κατσὰς** τὰ ὅποια με εὐχαριστοῦν πολὺ. Μοῦ ὑπολείπονται μόνον τὰ γλυκὰ καὶ ἡ μαστίχα διὰ νὰ ἔχω πλήρεις τὰς συνηθείας ὅπως καὶ εἰς τὴν ἐξοχὴν μου. Μὲ σαράντα ρούβλια ἔχω ἔλκυθρον...»

Τὸ 1851 σκέπτεται νὰ νυμφευθῇ. Θὰ ἦτο δι' αὐτὸν τὸ μόνον μέσον τακτοποιήσεως καὶ μεταβολῆς βίου. Διότι ἐννοεῖ, ὅτι

ἡ ζωὴ, τὴν ὁποίαν διάγει δὲν δύναται νὰ διαρκέσῃ πλέον. Ἐπιθυμεῖ νὰ κάμῃ κατὰ καλλίτερον, ἐκορέσθῃ ἀπὸ τὰς διασκεδάσεις, ὅσον δὲ διὰ ν' ἀφοσιωθῇ εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν γαιῶν του καὶ εἰς τὴν καλλιτέρευσιν τῆς ὑπάρξεως τῶν δούλων του, τοῦτο πρὸς τὸ παρὸν εἶνε ἀδύνατον. Ἡ ἀπόπειρα, τὴν ὁποίαν ἔκαμε, τὸν διεφώτισε ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ. Καὶ ἐπομένως μία μόνον εὐκαιρία παρουσιάζεται δι' αὐτὸν ν' ἀπέλθῃ εἰς τὸν Καύκασον καὶ ἐπιλαμβάνεται αὐτῆς ἀμέσως.

[Ἐπεται τὸ τέλος]

* Ἐνα εἶδος σούπας μετὰ λάχανο.

** Ρωσικὸν φαγητόν.

ΑΛΦΟΝΣΟΣ ΣΕΣ ΚΑΙ ΙΟΥΛΙΟΣ ΜΠΕΡΤΩ

ΞΕΝΟΙ ΣΚΟΠΟΙ

ΙΑΠΩΝΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ

(Τῆς Ἰσχυάβα ποιητρίας τοῦ 8^{ου} μ. Χ. αἰῶνος).

*Κύτταξε πῶς τὰ σύννεφα τὰ σχίζει καὶ μᾶς δείχνει
Τῇ γλυκοφώιστη ὄψι του! δίχτυα ἀσημένια ὀίχνει
Πίσω, μπροστά, τριγύρω του, σὲ καθεμιὰ μεριά
Ψηλὰ κι ἀπὸ τὰ πέλαγα, ψηλὰ κι ἀπ' τὴ στεριά
Καὶ τὰ χαλίγια τοῦ γυαλοῦ στοῦ φεγγαριοῦ τὰ βράδνα
Γιὰ κύττα πῶς λαμποκοποῦν σὸν ἀκριβὰ πειράδια!*

ΓΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ (Τῆς Ἰτς 9—10 αἰῶν).

*Πράσινοι οἱ κάμποι λούλουδα σὲ καθεμιὰ μεριά
Κι' ὁμως ἢ ἀγριόχηνα τραβᾷ γιὰ τὸ βοριά.
Τί ἰάχα; στήν πατριίδα της, στή γῆ τὴν παγωμένη
Μὴ θά' βρῆ πλάσι πιὸ ἔμορφη κι ἀκόμα πιὸ ἀνθισμένη;*

ΚΑΜΠΑΝΕΣ

(Τοῦ Σακκίνο· ἀπέθανε 1860).

*Κανόνια τίς καμπάνες μας τίς ἔχυσαν καὶ τώρα
Τὸ ξάστερο τραγοῦδι τους δὲ χαιρετᾷ τὴν ὄρα
Ποῦ μέσ' τὰ πλάτη τ' οὐρανοῦ τὸ πρῶτο ἀστέρι λάμπει
Κ' εἶν' οἱ κορφὲς ἀμίλητες κ' εἶναι βουβοὶ κ' οἱ κάμποι.*

*Ξεχνῶντας πῶς μαραίνονται στὸ βροίχο τὰ λουλούδια
Ἀπ' τίς καμπάνες καρτεροῦν τὰ γνώριμα τραγοῦδια
Δὲν ξέρονται πῶς τίς χύσανε προσμένουν νύχια μέρα
Κι ἀνθοβολοῦνε τοῦ βουνοῦ τὰ πλάγια πέρα πέρα!*

ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΠΩΣ ΕΓΙΝΕ

(Τοῦ Ginzkey).

Χτύπησε σὲ τόσα σπίτια ἀρχοντικά
 τ' ἀνοιξαν θραιῶντας τί νὰ θέλῃ τάχα...
 Ὁ φτωχὸς ζητοῦσε μὰ μπουκιά ψωμί
 κ' οἱ σκληροὶ μὰ πέτρα τοῦ ἄδικου μονάχα.

Πέτρα ἀπὸ δῶ πέτρα, πέτρα κὶ ἀπὸ κεῖ!
 καὶ μ' ἀντὲς γυρνώντας σὴν πατρίδα κάτου
 Ἔχτισ' ἕναν τοῖχο δλόγυρα κλειστό—
 γύρω σὴν καρδιά του.

ΠΡΙΝ ΑΠ' ΤΟ ΘΕΡΙΣΜΟ

(Τοῦ Martin Greif).

Σὰν ἀπαλὸς ἀνασασμὸς
 περνᾷ ἀπ' τὰ στάχυα σὶν ἄγρο κὶ ἂν λάχῃ
 Ἔνα ἀπ' αὐτὰ νὰ κουνηθῆ,
 τρέμει μαζί τὸ διπλανὸ τὸ στάχυ:

Ὡσὰν νὰ νοιώθουν τὰ φτωχὰ
 πῶς τὸ δρεπάνι βρίσκεται σιμά τους
 Καὶ τρέμουνε μαζί μ' αὐτὰ
 τὰ λούλουδα ποῦ ναι δλόγυρά τους.

ἘΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ LONGFELLOW

ΒΡΟΧΕΡΗ ΜΕΡΑ

Ἡ μέρα εἶναι σκοτεινὴ καὶ κρύα καὶ θλιμμένη
 Βρέχει κὶ ὁ ἄγριος βοριάς μὴδὲ στιγμή ἀποσταίνει.
 Τὸ κλῆμα ἀκόμα πιάνεται στοῦ τοίχου σάπια ξύλα,
 Μὰ ὄλο σκορποῦν σὶν ἄνεμο τὰ πεθαμένα φύλλα
 Κ' ἡ μέρα εἶναι θλιβερὴ καὶ μαυροφορεμένη.

Εἶν' ἡ ζωὴ μου σκοτεινὴ καὶ κρύα καὶ θλιμμένη
 Βρέχει κὶ ὁ ἄγριος ὁ βοριάς μὴδὲ στιγμή ἀποσταίνει.
 Στὰ περασμένα τὰ χλωμὰ κρατιέται ἡ σκέφι ἀκόμα,
 Μὰ ἐλπίδες χρυσοφτέρατες σκορπᾷ ὁ βοριάς σὶν ἡχῆμα
 Καὶ μύρη ἡ μέρα ἡ καθεμὰ καὶ θλιβερὴ διαβαίνει.

Πᾶνε, φτωχὴ καρδιά, νὰ κλαῖς κὶ ὁ ἥλιος λάμπει ἀκόμα
 Πίσω ἀπ' τὰ μαῦρα σύννεφα. Δὲ βρίσκει' ἕνα στόμα
 Σὲ λύπη νὰ μὴ στέναξε σὰν τὴ δική σου λύπη:
 Τέτοια ἡ ζωὴ τοῦ καθενός· λίγη βροχὴ δὲ λείπει,
 Μὴδὲ κ' ἡ μέρα ἡ θλιβερὴ κ' ἡ μαυροφορεμένη.

ΙΤΑΛΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Η ΜΗΤΕΡΑ ΜΟΥ

(Τοῦ De Amicis).

Δὲ φεύγει πάντα ἡ ἔμορφα μὲ τὰ φτερά τοῦ χρόνου,
 Δὲ σβύνει μὲ τὰ δάκρυα τῆς λύπης καὶ τοῦ πόνου
 Ἐξήντα χρόνια πέρασαν μπροστὰ ἀπὸ τὴ μητέρα
 Κὶ ὅμως τὴ βλέπω πὺδ ἔμορφη μὰ μὲ τὴν ἄλλη μέρα.

Δὲν εἶναι γέλιο, κίνημα, μὰ πράξι, μὰ ματιὰ τῆς
 Ποῦ ἡ μονάκριβη καρδιά— ἡ μητρικὴ καρδιά τῆς
 Νὰ μὴ μιλήσῃ... Ἄν ἤμουνα ζωγράφος, ἂν μπορούσα
 Ἀπὸ τὴν θὲ νὰ ζωγράφιζα, ὅσον καιρὸ κὶ ἂν ζοῦσα.

Θά φτειανα τὴν εἰκόνα τῆς, σὰ γέροντ τὸ κεφάλι
 Τὰ χιονισμένα τῆς μαλλιά γιὰ νὰ φιλήσω, ἡ πάλι
 Σὰν εἶναι ἀρρωστη ἡ φτωχὴ, σὰν εἶναι κουρασμένη
 Καὶ κάτω ἀπ' τὸ χαμόγελο τῆς λύπη ἔχη κρυμμένη.

Μ' ἂν τὰ οὐράνια μ' ἄκουγαν κ' ἔδιναν ὄχι θέλω,
 Ἐνὸς μεγάλου Ῥαφαήλ τὸ θεῖκὸ πινέλλο
 Δὲ θὰ ζητοῦσα νὰ παιρῶ γιὰ δῶρο ἀπ' τὸν αἰθέρα
 Νὰ φτειάνω μὲ τὰ χρώματα μὰ ζωντανὴ μητέρα!

Ν' ἀλλάξω θὰ θελα ζωὴ μ' ἄλλη ζωὴ δική τῆς
 Τὴ δυνάμι μου θὰ θελα νὰ πάρῃ ἀπ' τὸ παιδί τῆς
 Τὴ νύστι, ἐγὼ τ' ἀδύνατα χρόνια τῆς κὶ ἀπ' τὴ τόση
 Ἀγάπη ἡ μανούλα μου μὲ μᾶς νὰ ξαναδώσῃ!

ΣΑ ΘΑ ΠΕΦΤΟΥΝΕ ΤΑ ΦΥΛΛΑ...

(Τοῦ Stacchetti).

Σὰ θὰ πέφτουνε τὰ φύλλα καὶ δυὸ μάτια ἀγαπημένα
 Ἐναν τάφο θὰ ζητοῦνε νὰ ποτίσουν μ' ἕνα δάκρυ,
 Τὸ σταυρὸ μου θὰ βρῆς πάλι στοῦ κοιμητηριοῦ μὴν ἄκη
 Καὶ θὰ ἰδῆς ἐκεῖ σιμά του λούλουδα πολλὰ ἀνθισμένα.

Τὰ ξανθὰ μαλλιά σου τότε στόλισ' τα μὲ τὰ λουλουδία
 Γεννημένα ἀπ' τὴν καρδιά μου. Ἀπὸ τὰ θάνατ τὰ τραγούδια
 Ποῦ τὰ σκέφτηκα, μὰ— κρῖμα— δὲ σοῦ τὰ δωκα γραμμένα,
 Ὅσ' τὰ λόγια τῆς ἀγάπης ποῦ δὲ στάχω εἰπωμένα.

N. ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ

ΥΠΕΡΑΝΩ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΤΟΥΤΟΥ *

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΡΕΙΣ

ΥΠΟ ΓΕΡ. ΒΩΚΟΥ

ΠΡΑΞΙΣ Γ'.

[Αιθουσα ισογείου σπιτιού. Τρία παράθυρα ανοιχτά δείχνουν μια έμορφη τοποθεσία πευκοφυτεμένη μ' ένα εκκλησάκι σ' ένα λόφο. Στο βάθος πέρα ο Ύμητος φαίνεται στο έλαφροκίτρινο χρώμα της πολύ πρωϊνής αυτής ώρας. Η αιθουσα έχει για επίπλα ένα μικρό στρογγυλό τραπέζι με ξηρά λουλούδια του άγρου επάνω και μπροστά στο τραπέζι έναν καναπέ. Σε μια γωνιά μια μικρή πολυθρόνα. Στην άλλη γωνιά ένα μικρό άλλο τραπέζι που χρησιμεύει για γραφείο. Έργα του Πανόργγιου στους τοίχους. Το φως του ήλιου που ανατέλλει παίζει απ' έξω με της τελευταίες σκιές της νύχτας και ακούεται η καμπάνα της εκκλησίας πέρα από το λόφο. Από την πόρτα αριστερά βγαίνει η Ζωή. Φοράει ένα μαύρο φόρεμα. Είναι λυσίκομη. Λύπη και απόγνωσις σκιάζουν το όμορφο πρόσωπο. Περπατεί σιγά και πάει στο μικρό γραφείο. Την ώρα αυτή μπαίνει η Κατερίνα από την πόρτα δεξιά. Βλέπει την κυρία της και σταματάει κατάπληκτη].

ΣΚΗΝΗ Α'

ΖΩΗ, ΚΑΤΕΡΙΝΑ

Κατερίνα. Σεις είσασθε, κυρία; ότι ανοίξα τα παράθυρα και ετοιμαζόμουν να σιγουρίσω... Τόσω πρωί;!

Ζωή. Σιγά, σιγά, Κατερίνα, μη τους ξυπνήσουμε...

Κατερίνα. Μά τί έχετε;... Πάλι παραπονιέστε, κυρία, πάλι κλαίτε;

Ζωή. Σιγά, μην κάνης θόρυβο να μην ξυπνήσουν... Νομίζεις πώς έχω τίποτα, Κατερίνα; (Χτυπάει η καμπάνα). Τί είναι σήμερα;

Κατερίνα. Πανηγύρι, Κυρία... Πιστεύω να μάς έρθη ο κύριος Γιάννης να πάρουμε τα παιδιά και να πάμε όπως την άλλη φορά... Προχθές είπε πως θάρθη, θα το ιδήτε, κυρία, πως θάρθη.

* Βλέπε «Καλλιτέχνη» τεύχος του Οκτωβρίου και 8ου Νοεμβρίου.

Ζωή. Άκουσε, Κατερίνα, εγώ θα βγώ έξω.

Κατερίνα. Στόν πρωινό σας περίπατο; **Ζωή.** Ναι.

Κατερίνα. Να μάς φέρετε και άγριολούλουδα. Αυτά έμαράθησαν πιά.

Ζωή. Όταν ξυπνήση ο αφέντης σου, σήμερα που δεν έχει γραφείο, του λές πως μπορεί ν' άργήσω...

Κατερίνα. Και αν έλθη ο κύριος Γιάννης; **Ζωή.** Ότι πάω στο έρημο εκκλησάκι του Αϊ-Γιανιού επάνω στους βράχους.

Κατερίνα. Πολύ καλά, κυρία.

Ζωή. Και φροντίζεις τα παιδιά. Τ' αγαπάς αλήθεια με την καρδιά σου;

Κατερίνα. Κυρία μου, και τί δεν αγαπώ εδώ μέσα; Και το χρώμα άκόμη που πατάτε. Α! πόσω είσασθε καλή και έσπλαχνική!

Ζωή. (Άκουμπάει θωπευτικά το χέρι της επάνω στον ώμο της Κατερίνας). Και συ πόσω πονετική σε μάς! Πήγαινε τώρα, καλό μου κορίτσι, για της άλλαις δουλειαις του σπιτιού. Έδώ κάτι θέλω να βρω (δείχνει το μικρό γραφείο) πριν έβγω έξω. (Η Κατερίνα φεύγει σιγά από την πόρτα του κοιτώνος αριστερά. Η Ζωή κάθεται μπροστά στο μικρό γραφείο. Σέρνει ένα περίλυπο βλέμμα γύρω).

ΣΚΗΝΗ Β'.

ΖΩΗ

Ζωή. Ω Ζωή άδικη και τυραννισμένη! Κάτι που έγλυκοχάραξε δεν μπορώ να το απολαύσω ποτέ (κνιτάζει σ' ένα μικρό καθρέφτη επάνω στο γραφείο). Ούτε για τη μάσκα αυτή της ήθικης άδιαντροπιαις στα βλέμματα των άλλων είναι καταδεχτικά τα δικά του μάτια πιά!... Και τί μ' όφειλε ν' αγαπώ, τι δεν μπορώ να έχω

δικό μου κι' εκεί που ο Θεός κυττάζει να μην μπορούν να βλέπουν οι άλλοι άνθρωποι φανερά; Όχι, και κάνεις να μη μου ζητή λόγο, πρέπει μόνη μου να πάσχω για τον καταλογισμό της άμαρτίας που έβαλαν νόμο οι άνθρωποι!... Αχ! πόσαι νύχταις έπρεπε μάταια να περιμένω και από την ώρα της μεγάλης καταστροφής που ώμολογήθηκε μέσα στο συμβιβασμό που η καλωσύνη του άλλου επέτρεψε να τον βλέπω πάλι... Νάμαι τώρα σκιά ενός παλαιού έαυτού μου... Ημέρες και νύχτες έτσι περνούν στην άρνησι κάθε χαράς...

Σαν σε κοιμητήριο της ίδιας περασμένης μου ζωής κάτι με σέρνει εδώ πάντα. Έδώ στα μάτια μου τα πολυδάκρυτα παρναει ή πολυβασανισμένη μου ζωή (ανοίγει το συρτάρι του γραφείου και βγάξει φωτογραφίες)... Σ'ν πρώτος πάντα προβάλλεις και άθελα στην παλαιά άκοιμητη χαρά της ψυχής μου που δεν θα γυρίση ποτέ πλέον... Γλυκός εδώ είσαι και ώμορφος... άθωο και παιδικό το βλέμμα σου, όλο αγάπη για τους άλλους...

Ανδρας εδώ ά! νάτος την ώρα που έθυσιασε τα πάντα για μένα. Και εδώ τα όσα έχει γράψει για των παιδιών μου τή γέννησι. Και τώρα ή άπρόβλεπτη ή μοιραία στιγμή του άλλου, τα βαθεία του θλιμένα μάτια, που ή μάγισσα ή σκέψι του μου έστησαν παγίδες, ή ίδια του ή δυστυχία και ή συμφορά που ή καλωσύνη μου ήθέλησε ν' αποτρέψη, το περήφανο φτερούγιασμα της δικής του της δόξας που ήρθε να πλανέση έμένα φτωχειά γυναικούλα, άχ! την ταπεινή μητέρα πιό ταπεινή τώρα, άσυγχώρητη και δυστυχισμένη!... Το πρώτο του γράμμα: (διαβάζει) «Κάτι στην ψυχή μου ξυπνάει: τώρα ή αιώνια έμορφιά που μου δείχνεις έσύ! Πόσω σ' αγαπώ, είσαι πάντα για μένα κάτι ιερό!» (σηκώνεται και πάει προς ένα από τα παράθυρα). Δεν υπάρχω πιά σε όλα αυτά, δεν είμαι ή ίδια!... Το λογικό μου ξεραίνει της ώραιες σκέψεις σαν φλογιστική νοτιά που έμάρανε πιά όλανθισμένο περιβόλι... Και ή έμορφος άναμνήσις μου πεθαίνουν, ή χαρά του κόσμου, βουνά κι' άκρογάλεια της έμορφης πατρίδας μου και ή ιερή

ένθύμησι των δικών μου παιδιών, των γονέων και εκείνου άκόμη και εκείνου (μισανολγει την πόρτα του κοιτώνος)... Μά, άχι, άχι πώς μπορεί να σβύσουν ποτέ ή γλυκύτατες εδώ από όλες ένθύμησις σ' αυτή την πανέμορφη, άθωα εικόνα των κοιμισμένων μου παιδιών... Ο Θεός να φυλάξη έσας, παιδιά μου, απ' όσα ύποφέρω εγώ ή βασανισμένη... (Φεύγει δεξιά άφίονια άνοιχτή την πόρτα προς την άλλη. Περνάει λίγες στιγμές, ύστερα μπαίνει μέσα ο Ίάσων Φωτάς. Είναι ψηλός, άχρός και έξησθημένος με μεγάλη άπορη γενειάδα. Κνιτάζει κάμποιση ώρα το σπιτί με περιέργεια. Έπειτα χτυπάει με το μπασιοτινί του κάτω. Η Κατερίνα βγαίνει από αριστερά).

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΙΑΣΩΝ ΦΩΤΑΣ, ΚΑΤΕΡΙΝΑ

Ίάσων Φωτάς. Δεν είναι κάνεις εδώ;

Κατερίνα. Ότι έφυγε ή κυρία. Είναι ο αφέντης μου, θαρρώ όμως πως κοιμάται άκόμα.

Ίάσων Φωτάς. Κοιμάται, άροξόυπνητος πάντα ο αφέντης σου, τον ξέρω...

Κατερίνα. Και πως σας λένε, κύριε;

Ίάσων Φωτάς. Αν κοιμάται να μη τον ξυπνήσης. Αν είναι ζύπνιος πές του ο κ. Φωτάς.

Κατερίνα. Ο κύριος Φωτάς.

Ίάσων Φωτάς. Ο κ. Ίάσων Φωτάς.

Κατερίνα. Μάλιστα, πηγαίνω (φεύγει).

Ίάσων Φωτάς (κνιτάζει γύρω χωρίς να βγάλη το καπέλο του). Τί είναι αυτά, έργα τέχνης στο σπιτί του Χαρίλαου και το όνομα του ζωγράφου για να ιδούμε, Γιάννης Πανόργγιος... Μπα! ο μαθητής μου, αυτός είναι ο Γιάννης Πανόργγιος!... Πότε έγιναν αυτά τα πράγματα σε δυο χρόνια μέσα!... Τί είναι αυτό; Μια γυναίκα που κυττάζει απ' το παράθυρο έξω την ώρα του δειλιού, κάποιον περιμένει, κάποιος την άρνεϊται νάρθη και θρηνεϊ... Αυτό όμως είναι ώραιότερο άκόμη, ψηλά στο βουνό άπάνω απ' τα σύννεφα και ο κάμπος κάτω και ή πόλις και ή θάλασσα πόσω φαίνονται μικρά μπροστά σ' αυτή την ύψηλή

θέα... Μὲ ἄλλους λόγους ὁ ἄνθρωπος ἐγώ-
σμος θρυμματίζομενος! Ἄ! ὁ μαθητὴς
μου ἔγεινε μεγάλος, δὲν τὸν ἀναγνωρίζω...
(**Ἄνοιγει ἡ πόρτα καὶ μπαίνει ἔξαφνα ὁ
Χαρίλαος*).

Χαρίλαος. Ἐσὺ εἶσαι, Ἰάσων; (τὸν
ἐναγκαλίζεται καὶ ἀνταλλάσσουν ἀπασμὸν).

Ἰάσων Φωτᾶς. Ἐγὼ ἄλλος κι' ἄλλος...

*Ὅπως βλέπεις ἔγεινα καλά, τῶρα μὲν
ἄρρησκα τὸ νοσοκομείο...

Χαρίλαος. Δόξα τῷ Θεῷ, μὰ δὲν εἶχες
καὶ τίποτα, ἀδελφέ, μιὰ μικρὴ νευροπά-
θεια.

Ἰάσων Φωτᾶς. Κάτι περισσότερο, πὲς
τρέλλα καὶ δὲν μὲ δυσαρτεστῆς. Πληρώ-
νουμε φόρο στὴ μοῖρα τῶν προγόνων μας
ποῦ εἴμεθα οἱ ὅμοιοί τους...

Χαρίλαος. Καὶ καλά ποῦ μᾶς βρῆκες
ἐδῶ ἐξῶ!...

Ἰάσων Φωτᾶς. Σὲ ἀνησυχῆσα, δὲν εἶχα
ὅμως ποῦ νὰ καταφύγω γιὰ τὴν πρώτη
βοήθεια.

Χαρίλαος. Μὴ τὸ λὲς αὐτό, εἶνε τιμὴ
μου καὶ χαρὰ μου ποῦ σὲ βλέπω σπύρι μου.

Ἰάσων Φωτᾶς. Ἀχ! τί φρίκη νὰ εἶνε
κάνοντας ὀλομόναχος, στὸν κόσμον καὶ σὲ
τέτοιες περιστάσεις! Σὲ μακαρίζω ἐσένα,
ἔχεις τὴ γυναικούλα σου, τὰ παιδιά σου,
τί καλά ποῦ ἔκανες νὰ παντρευθῆς, βρῆκες
ἐκείνη ποῦ ἀγαποῦσες, ἐνῶ ἐγὼ χρόνια
κυνηγᾶω μιὰ σκιά καὶ ὄλω μου φεύγει...
Τῶρα πάλι νομίζω πῶς τὴ βλέπω παντοῦ,
πῶς δὲν μπορεῖ νὰ ζήσω χωρὶς αὐτή. Εἴ-
μαι δυστυχῆς καὶ εἶσαι ὁ εὐτυχέστερος τῶν
ἀνθρώπων...

Χαρίλαος. Ἐχρησιάζοντο ἡ ιδέαις ἡ δι-
κῆς μου γιὰ νὰ εἶμαι.

Ἰάσων Φωτᾶς. Πρῶτη φορά ἀκούω,
ὅτι εἶσαι εὐτυχῆς ὑπὸ ἄδρον. Δὲν εἶνε τῶρα
καιρός, ἄλλοτε θὰ σοῦ ὁμιλήσω γι' αὐτό
καὶ ἴσως μὲ θαυμάσης, ἀλλὰ βεβαιώσου,
ὅτι εἶμαι εὐτυχῆς καὶ ὅτι ἐκτός ἀπὸ σένα
στὰ μάτια τῶν ἄλλων ἴσως εἶμαι ὁ δυστυ-
χεύστερος τῶν ἀνθρώπων.

Ἰάσων Φωτᾶς. Καὶ ἡ γυναῖκά σου τί
κάνει;

Χαρίλαος. Καλά, ἀπὸ καιρὸ ὅμως εἶνε
μελαγχολικὴ καὶ βγαίνει ἐξῶ σὲ μακρυνούς

πρωινούς περιπάτους. Σὲ λίγο θὰ ἔρθῃ, θὰ
χαρῆ πολὺ νὰ σὲ ἴδῃ, πάντα θαυμάζει τὰ
ἔργα σου...

Ἰάσων Φωτᾶς. Τὰ ἔργα μου τί εἶνε
μπροστά σ' αὐτὰ τὰ ἀριστουργήματα;

Χαρίλαος. Ἐέρεις ποιὸς τὰ ἔκανε; Ὁ
μαθητὴς σου...

Ἰάσων Φωτᾶς. Ὁ Γιάννης Πανόργιος.

Στὴν ἀρχὴ δὲν ξέρω ἂν εἶχες ἴδῃ τὰ πρῶτά
του ἔργα, δὲν ἔκανε τίποτε, ἦταν μιμητὴς
καὶ αὐτὸς ἀπὸ ξένες ἐντυπώσεις, αὐτὸ ποῦ
παθαίνει συνήθως ἡ νεότης στὴν τέχνη. Καὶ
ξέρεις γιατί;... Γιατί δὲν ζῆ μὲ ἀρκετὴ
ἐλευθερία καὶ μὲ ἀγάπη. Ἐνας καλλιτέ-
χνης πρέπει νὰ εἶνε ἀπεριοριστὸς ἐλευθε-
ρος καὶ αἰῶνα ἐρωτευμένος...

Χαρίλαος. Ὅπως σοῦ...

Ἰάσων Φωτᾶς. Χωρὶς ὅμως τὸ ἀτύ-
χημα τὸ δικό μου νὰ κυνηγᾶω μιὰ σκιά
καὶ νὰ μὴν τὴν φθάνω...

Χαρίλαος. Αὐτὸ ἴσως εἶνε τὸ ὠραιό-
τερο γιὰ ἓνα καλλιτέχνη.

Ἰάσων Φωτᾶς. Δὲν ἔμπορεῖ νὰ εἶνε τὸ
ὠραιότερο γιατί εἶνε ἀντιζωϊκὸ καὶ ἐγὼ
ξέρω τί ὑποφέρω. Καὶ ἡ πολλὴ πίστις
στὸν ἔρωτα εἶνε ἀδυναμία...

Χαρίλαος. Σ' αὐτὸ ἴσως δὲν ἔχεις καὶ
πολὺ ἄδικο, πρέπει κάνεις ν' ἀγαπᾶ, ἀλλὰ
καὶ νὰ εἶνε ἐλεύθερος νὰ κἀνῃ ὅ, τι θελεῖ...

Ἰάσων Φωτᾶς. Ἰδέες τέλος πάντων!...
Γενικῶς ὅμως εἶνε καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ αἰῶ-
νος πεζό, πρέπει νὰ τὸ παραδεχθῶμε...

Ἄλλὰ ἡ ἀντίδρασις δὲν θ' ἀργήσῃ... Ὅταν
ὁ λαὸς πάρῃ ὅλη τὴν ἐξουσία στὰ χέρια
του ἐν δικαιοσύνη τὸ αἶσθημα θὰ ἐπικρα-
τήσῃ μαζὶ μὲ τὰς ἀρχὰς τῆς κοινοκτημο-
σύνης καὶ αἱ τέχναι θὰ ἀκμάσουν καὶ πάλιν.
Θὰ ἔχωμεν, ξέρεις, νέαν μουσικὴν, νέαν ζω-
γραφικὴν, νέαν ποίησιν, ὅπως ἔχομεν νέαν
μέσα συγκοινωνίας καὶ ἐπιστήμης.

Χαρίλαος. Αὐτὰ λέει καὶ ὁ Γιάννης Πα-
νόργιος.

Ἰάσων Φωτᾶς. Δὲν μπορεῖ νὰ σκέπτε-
ται διαφορετικὰ ἄνθρωπος ποῦ κάνει τέτοια
ἔργα... Τὸν βλέπεις τακτικά;

Χαρίλαος. Ἀρεστά. Εἶνε φίλος μας
πρὸ πολλοῦ...

Ἰάσων Φωτᾶς. Ἐδῶ καὶ κάμποσο καιρὸ

πρὶν ἀρρωστήσω εἶχατε, νομίζω, δυσαρ-
στησῆ... Μοῦ τὸ εἶγε εἰπῆ ὁ ἴδιος...

Χαρίλαος. Ναί, αὐτὸ εἶνε ἀλήθεια, ἐζή-
τησε νὰ τοῦ ἀνοίξουμε τὴν πόρτα νὰ φύγῃ
ἓνα βράδυ. Στὴ μεγαλοφυῖα του ἐδώσαμε
χάρισμα ὅλη μας τὴν ἀγάπη καὶ δταν ἐπέ-
στρεψε ἦταν πάντα ὁ ἐγκάρδιος παλιὸς
φίλος γιὰ μᾶς... Δὲν θέλει νὰ μᾶς χωρι-
σθῆ ποτέ... Λέγει πὼς εἴμεθα ἡ ζωὴ του
καὶ ἡ ἐμπνευσις του...

Ἰάσων Φωτᾶς. Τὸ δείχνουν τὰ ἔργα
του...

ΣΚΗΝΗ Δ'.

ΟΙ ΑΝΩΤΕΡΩ, ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΝΟΡΓΙΟΣ

Χαρίλαος (μὲ χαρὰ). Μιὰ μεγάλη ἐκ-
πληξίς ἐδῶ γιὰ σένα.

Γιάννης Πανόργιος. Ἄ! τί χαρὰ ἀλή-
θεια. Σὺ, δάσκαλε, ἐδῶ; Ἄ! Μεγάλη καὶ
ἀνέλπιστη εὐτυχία!...

**Ἰάσων Φωτᾶς (τὸν ἐναγκαλίζεται καὶ
τὸν ἀσπάζεται).** Ἐγὼ, ναί, ἡ Μοῖρα παί-
ζει σκληρὰ μαζὶ μου, ἀλλὰ θὰ τὴν νι-
κήσω...

Γιάννης Πανόργιος. Σὺ εἰχες νικητὴς
πάντα στὴν ἐκτίμησί μας καὶ στὴ λατρεία
μας... Στὰ βλέμματά μας ἡ κακὴ Μοῖρα
δὲν μπορεῖ νὰ σὲ θίξῃ.

Ἰάσων Φωτᾶς. Ἀλλὰ ἐσὺ, ἐσὺ ὑπερ-
βαίνεις ὄλους! Μιλῶ γιὰ τὰ ἔργα σου, τί
ἐξοχα πράγματα εἶνε αὐτὰ, πῶς μετε-
βλήθης. Καὶ τὸ μεγάλο σου ἔργο δὲν εὐτύ-
χησα νὰ τὸ ἴδω τὸν «Ἐπιούσιον». Στὸ
νοσοκομεῖο ἐδιάβαζα στὴς ἐφημερίδες, ὅτι
εἶνε πολὺ ὠραῖο, σὺ μιλάς στὴν ψυχὴ ὄλου
τοῦ κόσμου...

Γιάννης Πανόργιος (μὲ ἔξαψιν). Ἄ!...
μὴ μοῦ ὁμιλήῃς δάσκαλε, γιὰ τίποτα ἀπὸ
αὐτὰ πλέον! Εἶμαι σήμερα ἀνώτερος ἀπὸ
κάθε ἔργον μου καὶ κάθε τέχνη καὶ κάθε
φιλοδοξία, νομίζω πῶς φθάνω τὸ ἀνώτερο
ἀνθρώπινο ἰδανικὸ, εἶμαι ἐγὼ ὁ ἴδιος πλέον.
Τὰ ἐξαφάνισα ὅλα καὶ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό
μου θέλω νὰ ἐξαφανίσω... Λένε ὅτι ὑπάρ-
χει ἓνας πίνακας τῶν ἀξιών, ἔσθυσαν μόνος
τὸνομά μου... Εἶνε ἀρρώστεια ὅλα αὐτὰ,
εἶνε ἀρρώστεια, φήμη, δόξα, ὄνομα...
Θέλω νὰ ζήσω μὲ τοὺς ταπεινοὺς, μὲ τοὺς
πτωχοὺς τῷ πνεύματι τοῦ Εὐαγγελίου...

Καὶ δὲν θὰ μὲ πιστεύετε ἐξέσχισα σήμερα
τὸ ἔργον μου, τὸν «Ἐπιούσιον Ἄρτον»...
Δὲν ὑπάρχει πλέον τὸ ἔργον αὐτό, ἀλλὰ
θὰ ὑπάρξω ἐγὼ εἰς τὴν θείαν του.

Ἰάσων Φωτᾶς. Ἐξέσχισες τὸ ἔργον
αὐτὸ?... Θεὲ μου, δὲν θὰ ἐφθανά ποτε
ἕως ἐκεῖ ἐγὼ...

Χαρίλαος. Ἐξέσχισες τὸ ἔργον σου,
ἀλήθεια;...

Γιάννης Πανόργιος. Σᾶς φαίνεται πα-
ράξενο αὐτό;

Ἰάσων Φωτᾶς. Καὶ τῶρα τί θὰ κἀνης;

Γιάννης Πανόργιος. Ὅ,τι κάνουν ὄλοι
οἱ ταπεινοί, δὲν θὰ λογαριάσω ποτέ τὴ
ζωὴ μου μὲ τὴ φήμη καὶ τὸ χρῆμα... Τὴ
δικὴ μου ἀτυχία δὲν μπορεῖ νὰ πληρωθῇ
ὄλος ὁ χροσὸς τῆς γῆς... Ἀλλὰ μὴ μοῦ
κάνετε πλέον λόγο γι' αὐτὰ... (*Πρὸς τὸν
Χαρίλαον*) Ποῦ εἶνε ἡ Ζωή;... Τὸν εἶδε
τὸ δάσκαλο;...

Χαρίλαος. Ἐβγήκε γιὰ τὸν πρωινὸ τῆς
περίπατο... Θὰ ἤθελες βεβαίως νὰ τῆς ἀναγ-
γεῖλης αὐτὸν τὸν ἠρωτήσόν σου... Εἰλικρι-
νῶς σοῦ λέγω δὲν εἶνε ὁ μικρότερος...
Τῶρα ὅμως θὰ μέινετε ἐδῶ καὶ οἱ δύο
σήμερα, σᾶς προσκαλῶ τὸ μεσημέρι...
Πηγαίνω κάτι νὰ ψωνίσω... Εἰς τὸ μεταξὺ
τὰ λέτε σεῖς (*φεύγει ἀριστερᾶ*)...

ΣΚΗΝΗ Ε'.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΝΟΡΓΙΟΣ, ΙΑΣΩΝ ΦΩΤΑΣ

Ἰάσων Φωτᾶς. Ἐξοχος ἄνθρωπος ὁ
Χαρίλαος! Ποτέ δὲν βάζει τόνον στὴ καρ-
διά του καὶ κακὸ στό νοῦ του...

Γιάννης Πανόργιος. Γιὰ μένα ὁ ἴδιος
ὁ Ἰησοῦς Χριστός...

Ἰάσων Φωτᾶς. Βρίσκεις, ὅτι ὠφελεῖ
τόση ἀγιωσύνη στὴ ζωὴ;

Γιάννης Πανόργιος. Μαζὶ του τὸ ἐδι-
δάχτηκα αὐτό...

Ἰάσων Φωτᾶς. Καὶ τί ὠραῖο τὸ σπι-
τάκι του μέσα στὴν ἐξοχή, αἰ;... Τὸ ὄνειρό
μου τὸ ἀπραγματοποίητο.

Γιάννης Πανόργιος. Στὴν ἐρημία τῆς
ζωῆς μου, ἐδῶ βρίσκω, ξέρεις, καταφύγιο
κάνουμε μακρυνούς περιπάτους μὲ τὴ Ζωὴ
καὶ τὸ Χαρίλαο... Ἐξοχὴ γυναῖκα αὐτή,
δάσκαλε!

Ίάσων Φωτιάς. Πόσα παιδάκια έχει τώρα η Ζωή;

Γιάννης Πανόργιος. Δύο. Έξοχα παιδάκια, ωραία και αγαθά.

Ίάσων Φωτιάς. Τό ένα είναι, νομίζω, αγοράκι...

Γιάννης Πανόργιος. Ναι...

Ίάσων Φωτιάς (μετά μικράν παύσιν που μένει περίλυπος με τα μάτια προσηλωμένα στο κενόν). Αγαπημένο μου Γιάννη, κάτι μου θυμίζει δλη αυτή η ιστορία...

Γιάννης Πανόργιος (ἀνήσυχος). Τι;

Ίάσων Φωτιάς. Θα στο εμπιστευθώ μια άλλη ημέρα... Κάνενας δὲν τὸ γνωρίζει αὐτὸ πού ἔχω νὰ σοῦ εμπιστευθῶ, θὰ τὸ πῶ μόνο σὲ σένα, γιατί ξέρεις πάντα ἐγὼ τρομάζω στὴ μοναξιά μου τὸ θάνατο καὶ θὰ ἤθελα...

Γιάννης Πανόργιος. Τι;

Ίάσων Φωτιάς. Θα ἤθελα κάποια φροντίδα ν' ἀναθέσω σὲ σένα...

Γιάννης Πανόργιος. Α! ἄφησε τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς νὰ σὲ πλημμυρίση, τί πένθυμες ἰδέες εἶνε αὐταῖς!... Σὲ βεβαιώνω ἔτσι ἡμῶνα κι' ἐγὼ, ἀλλὰ τώρα βλέπω ἀλλοιώτικα. Ἐδῶ κοντὰ πρὶν φθάσουμε τὸ ἐκκλησιάκι τ' Ἀϊ-Γιαννίου (δείχνει πρὸς τὸ παράθυρο) εἶνε ἕνας μεγάλος γκρεμνός. Μιὰ μέρα σὲ μιὰ μαύρη ἀπελπισία μου ἐστεκόμουν δυὸ ὥρες ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ χεῖλός του κι' ἐνόμιζα πῶς ἔβλεπα τὸν ἑαυτό μου κάτω νεκρό, τόσῳ μὲ εἶχε κυριεύσει ἡ ἰδέα τοῦ θανάτου. Τώρα ὅμως δὲν σκέπτομαι πιά. Νὰ μὴν ἀρνούμεθα κἀνένα, ἀλλ' οὔτε τὸν ἑαυτόν μας. Πρὸ πάντων νὰ μὴ δίνουμε τὸ δικαίωμα στοὺς ἄλλους νὰ τὸν κρίνουν. Ἡ λύπη μας δὲν ὠφελεῖ ἐκείνους πού ἀγαπᾶμε τόσῳ ὅσῳ ἡ χαρὰ μας... Πρέπει νὰ τοὺς κάνουμε εὐτυχεῖς μὲ κάθε ὑποχώρησι...

Ίάσων Φωτιάς. Ναι, ναι, μὲ διδάσκεις τώρα σύ, ἦταν καιρός... Ἡ ψυχὴ μας εἶνε δηλητηριασμένη ἀπὸ τὸν προαιώνιο ἀταβισμό...

Γιάννης Πανόργιος. Ἀφοῦ γνωρίζουμε λοιπὸν ποιὸς εἶνε ὁ ἔχθρός μας ἄς τὸν πολεμήσουμε...

Ίάσων Φωτιάς. Ἄλλ' εἶνε κάποια πράγ-

ματα, ὄχι ὁ φόβος γιὰ τὴ δική μας ἐξάφάνισι πρόωρα ἢ καλὰ ρυθμισμένη ἀπὸ τὸ χρονο, ἀλλὰ γιὰ κείνους πού ἀφίνουμε...

Γιάννης Πανόργιος. Ἀληθινὰ σ' αὐτὸ ἡ καρδιά μου αἰσθάνεται τὸν τρόπο τῆς δικῆς σου!... Νὰ ζῆ κανεὶς γιὰ ὄσους ἀγαπᾶ αὐτὸ εἶνε τὸ μόνο!...

Ίάσων Φωτιάς. Ὅταν ὅμως δὲν ἔχει πλησίον του αὐτοῦ πού ἀγάπᾳ τί τυραννία...

Γιάννης Πανόργιος. Σοῦ ἔλειψε καὶ σένα γιὰ πολὺ καιρὸ ἢ ἀγάπη, δάσκαλε...

Ίάσων Φωτιάς. Γιὰ πάντα. Ἄν ἐζήσα λίγαις στιγμῆς εἶνε ζήτημα (Ἀκούονται ἀπ' ἔξω φωναὶς γυναικῶν)...

ΧΟΡΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

— Ἐδῶ εἶνε... Αὐτὸ εἶνε τὸ σπίτι.

— ὦ! συμφορά!...

— Τί κακό, Θεέ μου, τί κακό!... (Ἡ Κατερίνα μπαίνει ἀπὸ τὴν πόρτα δεξιὰ τρομαγμένη).

Κατερίνα. Κάτι συμβαίνει, κύριε Γιάννη, κάτι συμβαίνει... κόσμος, γυναῖκες μαζεύτηκαν ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι μας, θέλουν νάρθουν ἐδῶ... (Μπαίνουν ἡ γυναῖκες μέσα).

ΧΟΡΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

— Μὰ δὲν ἐμάθατε λοιπὸν τίποτα;

— Πού εἶνε ὁ κύρ Χαρίλαος, πού εἶνε; (Ὁ Γιάννης Πανόργιος σιῆς κραυγῆς τῶν γυναικῶν ὡσὰν νὰ μαντεύῃ τί ἐρχονται ν' ἀναγγείλουν μένει ἄναυδος καὶ σιγηρίζεται ἐπάνω σὶδὸ μικρὸ γραφεῖο νὰ μὴν πέσῃ).

Ίάσων Φωτιάς (μὲ τὸν ἴδιο τρόπο). Μὰ τί συμβαίνει λοιπὸν, λέγετε, κἀνένα δυστύχημα;...

ΧΟΡΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

— Κάτι πιὸ μαῦρο καὶ πιὸ τρομερό!

Γιάννης Πανόργιος. Μιλήστε σὲ μένα, λέγετε γρήγορα!

ΧΟΡΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

— Ἐδῶ καὶ λίγη ὥρα τὴν εὐρήκαν νεκρὴ τὴ κυρία Ζωὴ κάτω σὶδὸ γκρεμνὸ στὴν ἐκκλησιά τ' Ἀϊ-Γιαννίου...

— Ἐπεσε μόνη τῆς καὶ γκρεμίστηκε...

Ποῖς νὰ τόλεγε, ποιὸς νὰ τὸ περίμενε;..

Γιάννης Πανόργιος. Στὴν ἐκκλησιά τ' Ἀϊ-Γιαννίου ἐσκοτώθηκε ἡ Ζωή;.. Ἀκολουθώντας τὴν καὶ εἰς τὸ θάνατο πιστὰ φεύγω, δάσκαλε... (Ὁρμᾶ, διασχίζει τὸ πλήθος τῶν γυναικῶν καὶ φεύγει. Ὁ Ίάσων Φωτιάς τρέχει νὰ τὸν φθάσῃ, ἀλλ' ἀποκάνει καὶ πέφτει ἐπάνω σ' ἕνα κάθισμα).

Ίάσων Φωτιάς. Γιάννη, Γιάννη, τί ἔλεγε προτῆτερα;.. Α! μοῦ ἔλειψε καὶ αὐτὴ ἡ δύναμις νὰ βοηθῶ ἕνα δυστυχῆ... (Μερικῆς γυναικῆς κνιτάζουν ἀπὸ τὸ παράθυρο).

ΧΟΡΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

— Τρέχει, φεύγει σὰν τρελλός, πού μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸν φθάσῃ!... Πάει τὸν ἴδιο δρόμο πού ἔσβυσε τὸ ἄστρο τῆς ἀγάπης του!...

— Τώρα φανερώθηκε ἡ κρυφὴ, ἡ θλιβερὴ αὐτὴ ἱστορία...

— Ὁ θάνατος ξεγέλασε τὴν ἀγάπη τους...

Ίάσων Φωτιάς (σέρνεται ὡς τὸ παράθυρο καὶ φωνάζει ἀπελπισμένα). Γιάννη, ἀγαπημένο μου μαθητῆ, ἀγαπημένο μου παιδί. Τὰ ἴδια λοιπὸν πάσχουμε τὰ ἴδια! Τώρα ἐννοῶ...

ΧΟΡΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

— Τὸν ἐλάτρευε ἡ δυστυχισμένη καὶ γι' αὐτὸν ἐθυσιάστηκε.

— Γιὰ τὴν ἀγάπη πού μᾶς πλανέβει...

— Γιὰ τὴν τιμὴ τοῦ ἀνδρός τῆς...

— Δὲν θάμαθε τίποτε ἀκόμα ὁ ἄμοιρος.

— Τὴ βλέπαμε νὰ θλιβεται καὶ νὰ μαραινεται...

— Τὴν πῆρε τὸ παράπονο καὶ ἡ λαύρα τῆς καρδιάς τῆς...

Ίάσων Φωτιάς (ξαναφωνάζει ἀπελπισμένα). Γιάννη... Α! εἶνε πιά ἀργά. Τί βλέπει κανεὶς καὶ τί δὲν μαντεύει!

ΧΟΡΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

— Τώρα θὰ χάθηκε κι' αὐτός...

— Μὲ τὴ δροσιά τῆς ἀνοιξῆς φεύγουν καὶ οἱ δύο...

— Μὲ τὰ ἄνθια τοῦ Μαγιοῦ...

— Τόσῳ ἔμορφη. τόσῳ καλὴ!

— Κι' ἐκεῖνος ὁ δυστυχισμένος ὁ ἄντρας τῆς.

— Μὴ δὲν τὴν ἀγαποῦσε αὐτός, μὴ δὲν τὴν ἐλάτρευε;

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ [Μπαίνει ὁ Χαρίλαος. Κνιτάζει ἀνήσυχος ὅλο τὸν κόσμο... "Ολοι σωπαίνουν"].

Χαρίλαος. Τί εἶνε ἐδῶ, Θεέ μου, τί εἶνε; Τί θέλει ὅλος αὐτός ὁ κόσμος ἐδῶ; Ἀφ' ὅ, τι ξεχωρίζω στὰ πρόσωπά σας, δὲν εἶνε χαρὰ πού σᾶς φέρνει.

Κατερίνα. Ἡ Κυρία μου, ἡ χρυσὴ μου κυρία... (θρηνεῖ).

Χαρίλαος. Πού εἶνε ἡ Ζωὴ μου, πού εἶνε ἡ Ζωὴ μου;... Ὡμίενα! Λέγετε πού εἶνε ἡ Ζωὴ μου;

ΧΟΡΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Μιὰ γυναῖκα τοῦ χοροῦ (Ἐρχεται ἀπ' ἔξω). Τώρα φανερώθηκε καὶ ἡ ἄλλη συμφορά, εἶδα αὐτὸ τὸ νέο πού ἐρχόταν ἐδῶ νὰ πέφτῃ ἀπὸ τὸν ἴδιο γκρεμνὸ, πού ἔπεσε κι' ἐκείνη.

Χαρίλαος. ὦ Ζωὴ μου, Ζωὴ μου, ὦ κυρά μου. ὦ παιδάκια μου ὀρφανεμένα κι' αὐτὸς ἀκόμα, κι' αὐτὸς ὁ φίλος μου... (Ὁ Ίάσων Φωτιάς τὸν πλησιάζει καὶ τὸν ὑποβασιάζει πού κλονίζεται νὰ πέσῃ).

ΧΟΡΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

— Χάθηκε μαζὴ τῆς κι' αὐτός!

Χαρίλαος (θρηνεῖ). Ὡμίενα! Ὡμίενα! Ἐρημος πιά καὶ αἰώνια δυστυχῆς, ἐγὼ, ἐγὼ πού τοὺς ἀγαποῦσα τόσῳ καὶ τοὺς δύο!

ΓΕΡ. ΒΑΚΟΣ

ΤΕΛΟΣ

ΕΞΟΡΙΣΤΟΣ

Ἀπόψε μιὰ κακία μὲ ἔχει πιάσει :
 Νὰ σπάσω στὸ ποτάμι τοὺς ἀθλοὺς
 καὶ χούγιασμα φοβέρας νὰ ιναῶζω
 ἀνάμεσα ἀπὸ κάμπους καὶ γιालούς !

Νὰ σβύσω τὰ ἀγιοκάντυλα ποῦ φέγγουν
 ἀγνάντια στὶς εἰκόνες τὶς παλιές,
 καὶ νὰ ζαρῶση στὰ κορμιά ἢ Ἐλπίδα
 καὶ τὰ πουλάκια στὶς φωλιές,

κι' ἐγὼ νὰ πάρω ἀργὰ τὸ μονοπάτι
 καὶ σφίγγοντας τὴ Λύρα στὴ μασκάλη,
 οὔτε ἓνα δάκρυ πίσω νὰ μὴ στάξω
 οὔτε στὴ γῆ νὰ κλίνω τὸ κεφάλι.

Ἄλλ' ὅπως πάει τὸ φύλλο τὸ κομμένο
 ποῦ τὸ τραβάει τὸ ἀγέρι τὸ βουνίσιο,
 στὴ Μοῖρα μου ὑπακούοντας, τὸ δρόμο
 τῆς ἐξορίας ν' ἀκολουθήσω.

Κι' ἄς εἶνε μοναχὴ παρηγοριά μου
 πῶς πάω καὶ γίνουμαι ἓνα μὲ τὸ σκότιος,
 ἀπ' τοὺς ἀρχαίους θεοὺς ὁ τελευταῖος
 ἢ ἀπ' τοὺς νέους ὁ πρῶτος

χωρὶς νὰ ἠχολογοῦν ἀθλοὶ στὸ ρέμμα
 ἢ νὰ λαλοῦν πουλιὰ στὸ πέρασμά μου,
 μὰ νὰν τὰ δένη ἢ σιγαλιὰ κι' ὁ τρόμος
 τὰ πάντα ὀλόγυρά μου !

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΔΑΦΝΗΣ

ΤΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ

ΧΡΟΝΟ τὸ χρόνο, τοὺς δύο τρεῖς μῆνας
 ποῦ μᾶς ὀδηγοῦν στὴν ἐποχὴ τῶν
 δώρων μεγάλες γίνονται προετοιμα-
 σίες γιὰ τὸν θρίαμβο τῶν παιγνιδιῶν στὴ
 παιδικὴ ζωὴ κι' ἀκόμα κι' ἐκείνοι ἀπὸ μᾶς,
 ποῦ ἔχουν πιά χάσει τὴν ἀντίληψι τῆς
 χαρᾶς τῶν παιδικῶν χρόνων ἀπ' τὸ βασι-
 νιστήριο τῆς σκέψεως, αἰσθάνονται κάποιο
 ψυχικὸ ξαλάφρωμα καὶ δοκιμάζουν κάποιο
 ἀνεξήγητο ἐνδιαφέρον σ' αὐτὰ τὰ παιγι-
 δια ποῦ ἀμέσως μετὰ τὸ τέλος τοῦ φθινο-
 πώρου ἔρχονται σὰν προάγγελοι τῆς μεγά-
 λης μεσοχειμωνιάτικης ἐορτῆς.

Γιὰ τὸ παιδικὸ μυαλὸ τοῦλάχιστον, μόνο
 μιὰ ἀληθινὴ ἐορτὴ ὑπάρχει καὶ μπροστὰ
 τῆς σβύνεται καὶ ξεχνιέται κάθε ἄλλη.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐορτὴ τῶν Χριστουγέννων.
 Ὅλα τ' ἄλλα δῶρα, ὅσο ἀκριβὰ καὶ
 ὡραῖα ἂν τὰ φαντασθῆ κανεῖς, γιὰ ἓνα
 παιδί ποτὲ δὲν ἔχουν τὴ θελκτικότητά
 ἐκείνων ποῦ τοῦ κρεμοῦν ἀπάνω στὸ κρεβ-
 βατάκι του.

Ἐνα παράξενο πρᾶγμα παρατηρεῖ κανεῖς
 σ' αὐτὴ τὴν ἱστορία. Ἐνῶ πολλὲς φορὲς
 τὰ παιδιὰ ἀκολουθοῦν τοὺς ἴδιους των τοὺς
 γονεῖς στὴν ἀγορὰ καὶ τοὺς βοηθοῦν στὴν

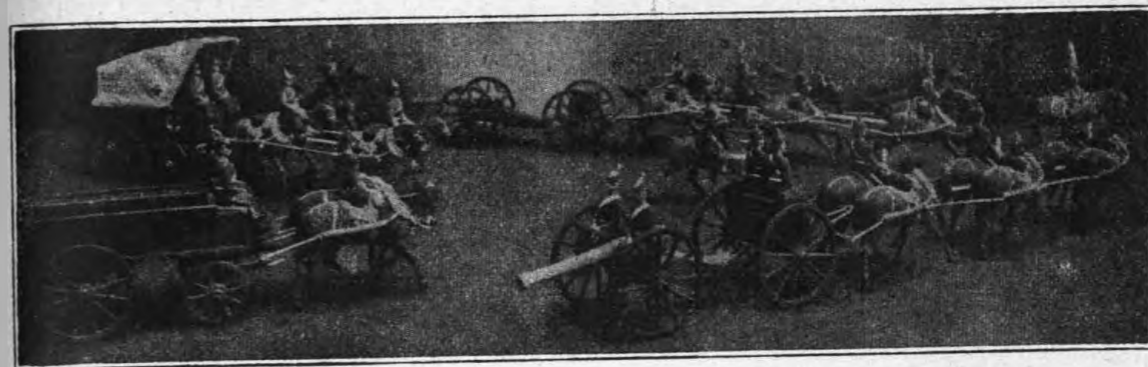
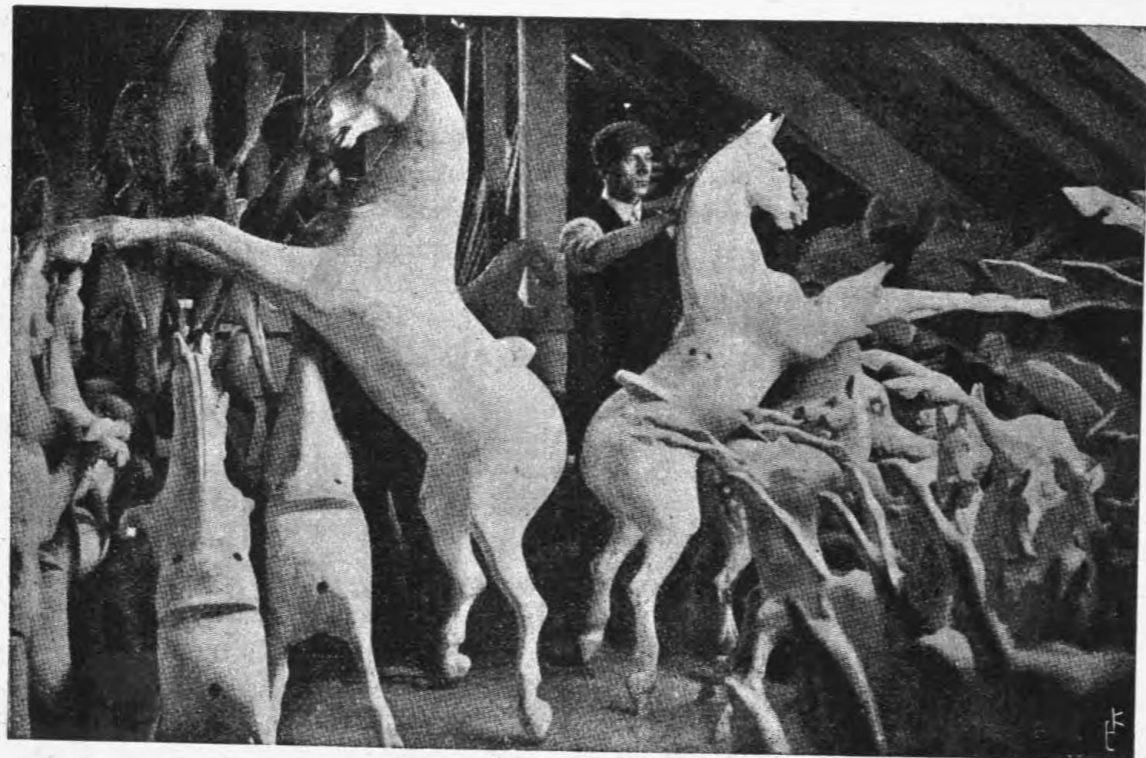
ἐκλογή δώρων γιὰ τοὺς ἄλλους, μολαταῦτα
 ἀδίστακτα πιστεύουν πῶς τὰ δικὰ τους
 δῶρα τὰ ἔχει φέρει ὁ Ἅγιος Βασίλης. Ἡ
 βιομηχανία τῶν παιγνιδιῶν αὐτῶν ποῦ
 γεμίζουν τῆς βιτρίνες τῶν μαγαζιῶν εἶναι
 γεμάτη ἀπὸ περιέργες ἀποκαλύψεις ποῦ
 ἔχουν κάποιο ἐνδιαφέρον ὄχι γιὰ τὰ παιδιὰ
 μονάχα, μὰ καὶ γιὰ τοὺς ἠλικιωμένους
 ἀνθρώπους. Δὲν θὰ ὑπάρχη ἴσως καμμιά
 ἄλλη βιομηχανία, ποῦ μᾶς δίνει πράγματα
 τόσο διαφορετικῶν τιμῶν, ὅσο ἡ βιομηχα-
 νία τῶν παιγνιδιῶν. Αὐτὸ μᾶς δείχνει πῶς
 τὸ δυστυχισμένο τὸ φτωχόπαιδο, ἀπάνω
 στὸ ἄθλιο κρεβάτι του, τυλιγμένο στὰ
 κουρελιασμένα του ρούχα, δοκιμάζει τὴν
 ἴδια εὐχαρίστησι, ὅπως τὸ παιδί ἐνὸς
 πλουσίου, ἀπὸ τὰ δῶρα ποῦ οἱ ἀγαπημένοι
 του γονεῖς θὰ τοῦ φέρουν, ἀδιάφορο ἂν
 γι' αὐτὰ δὲν ξόδεψαν παραπάνω ἀπὸ λίγες
 δεκάρες. Αὐτὸ τὸ ἐνοιῶσαν καλὰ οἱ βιομη-
 χανοὶ τῶν παιγνιδιῶν. Ἡ οἰκονομία εἶναι
 ἡ ἀρχὴ σ' αὐτὴ τὴν ἐπιχείρησι. Μιὰ φορὰ
 στὴν Ἀγγλία τὰ παιγνιδία τὰ ἔφερναν ἀπὸ
 ξένα μέρη, ὕστερα ὁμως ἐβρῆκαν πῶς ἡ
 ἐγχωρία βιομηχανία τὰ ἔκανε πολὺ καλλί-
 τερα καὶ πῶς τὴν προτιμοῦσιν τὰ παιδιὰ.

Στην αρχή μετεχειρίζοντο μικρά φτηνά ξύλα από κείνα που τα λέμε συνήθως «κούτσουρα» μὰ γρήγορα κατάλαβαν πώς περισσότερο ἐσύμφερε νὰ φέρουν ειδικὰ ξύλα ἀπὸ διαφόρους λιμένας τῆς Βαλτικῆς καὶ ἡ εἰσαγωγή ἄρχισε νὰ γίνεται ἀρκετὰ μεγάλη. Ὁ χρωματισμὸς τῶν ξύλων γιὰ τὰ φτηνότερα παιχνίδια γίνεται πιά μὲ τὸ χέρι παρὰ μὲ μηχανή. Σὲ 30'' ἕνα ὀλόκληρο ξύλο μπορεῖ νὰ βαφῆ καὶ ἕνα ἰδιαιτέρου ὑγρὸ ἔχει τὴν ικανότητα σὲ μισή ὥρα τὸ πολὺ-πολὺ νὰ μᾶς τὸ δώσει ξερὸ καὶ ἑτοιμογιὰ νὰ κοπῆ. Μὲ τέτοιους καὶ ἄλλους τρόπους κατώρθωσαν νὰ μᾶς δίνουν ἕνα χρήσιμο παιχνίδι ἀντὶ 50 λεπτῶν ἐνῶ ἕνα ἄλλο μπορεῖ νὰ κοστίζῃ καὶ 50 δραχμάς.

Τὰ παιδιά εἶναι πολὺ λεπτολόγα καὶ ἀπαιτητικά. Ἡ μικρὰ δεσποινὶς θέλει ἕνα κομὸ ἢ ἕνα μπουφὲ ἀκριβῶς ὅπως ἐκεῖνα ποῦ ἔχει ἡ μητέρα της καὶ στῆς παραμικρότερες λεπτομέρειες. Ἰπάρχουν μερικὰ εἶδη παιχνιδιῶν ποῦ ποτὲ δὲν ἀποκτοῦν ἀρκετὴ λαϊκότητα ὅπως π. χ. τ' ἀλογάκια ποῦ καὶ τώρα ἀκόμα πουλοῦνται τόσῳ σχεδὸν ὅσῳ καὶ πρὸ 50 ἐτῶν. Μολαταῦτα ὁ κατασκευαστὴς πρέπει νὰ πασχίζῃ ὀλοένα νὰ προσθέτῃ νέας γραμμάς ποῦ περισσότερο νὰ πλησιάζουν στὸ ἀληθινὸ γιὰ νὰ τραβοῦν τὸν ἀγοραστὴ.

Πολὺ περισσότερο ξοδεύονται τὰ πρόβατα τὰ ὁποῖα, φυσικά, εἶναι εὐκολο νὰ πλησιάσουν τὸ ἀληθινὸ ζῶον ὅταν ὁ κατα-

σκευαστὴς τους μεταχειριστεῖ φυσικὴ προβειὰ γιὰ νὰ τὰ ντύσῃ ὅπως τώρα γίνεται σχεδὸν πάντοτε. Ἡ ἀρκουδα εἶναι τὸ ζῶον ποῦ πουλιέται τὸ περισσότερο. Ὁ Ράλφ Ντάν, ἕνας εἰδικὸς κατασκευαστὴς λέγει ὅταν θὰ μπορούσε νὰ κερδίσῃ εὐκόλα 10,000 λίρας ἂν κατώρθωνε νὰ ἀναλάβῃ ὅλας τὰς παραγγελίας ποῦ τοῦ ἔκαναν καὶ νὰ κατασκευάσῃ κι' ἀκόμα περισσότερες ἀρκουδες. Αὐτὸ τὸ παιχνίδι κατασκευάστηκε γιὰ πρώτη φορὰ στὴ Γερμανία. Ἐδῶ δὲν πρέπει νὰ παραλείψωμεν καὶ τὰ κατοικίδια ζῶα ποῦ πρωτοφάνηκαν ὡς ἕνα εἶδος μπισκότων καὶ ζαχαρωτῶν καὶ τώρα εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ περισσότερο ἐπικερδῆ εἶδη τῆς βιομηχανίας τῶν παιχνιδιῶν.

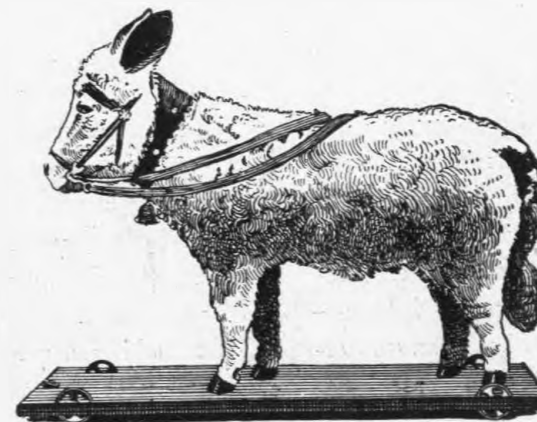
Ἐνα ἄλλο εἶδος παιχνιδιῶν εἶναι καὶ οἱ μολυβένιοι στρατιῶτες ποῦ πάλι πρωτοφάνηκαν στὴ Γερμανία καὶ ἐτελειοποιήθηκαν στὴν Ἀγγλία. Ἔτσι τώρα τὸ Ἀγγλόπαιδο ἀνοίγοντας ἕνα κουτάκι δημιουργεῖ ἐκ τοῦ προχείρου ἕνα χαριτωμένον ἐμφύλιο πόλεμο. Καὶ εἶναι τόσο προσεχτικοὶ οἱ

κατασκευασταὶ τους, ποῦ γιὰ νὰ κάμουν τέλεια μίαν ἐνδυμνασία τῆ μελετοῦν ἀπ' τὸ φυσικὸ μὲ εἰδικὴ ἄδεια τοῦ γραφείου τοῦ πολέμου. Αὐτὴ ἡ δουλειὰ γίνεται ἐπάνω σ' ἕνα τραπέζι μακρὺ ποῦ κάθε ἐργάτρια ἔχει εἰδικὴ δουλειά· π. χ. ἡ μία βάφει τὰ μάτια, ἡ ἄλλη κολλᾷ τὰ γαλόνια κ. λ. Τέλος ἐκτὸς ἀπὸ ὅσα ὡς τώρα εἶπαμε δὲν πρέπει νὰ ξεχάσουμε καὶ τῆς κοῦκλες μὲ τὰ σπίτια τους, τὰ τούμπανα, τὰ κανόνια, τ' αὐτοκίνητα, τὰ ἀεροπλάνα, τὰ καράβια, καὶ τὰ ἀτμοκίνητα πλοῖα ποῦ ἴσως νὰ εἶναι τὰ ἀκριβώτερα ἀπὸ ὅλην αὐτὴ τὴ σειρά ἀφοῦ τὸ καθένα μπορεῖ νὰ κοστίζῃ καὶ 50 λίρες.

Αὐτὰ εἶναι τὰ θαυμάσια τῆς χώρας τοῦ Γκιούλιβερ σὲ μικρογραφία. Τόση σκέψις καὶ τόσος καιρὸς γιὰ νὰ εὐχαριστήσουμε τὰ παιδιά μας, γιὰ νὰ κάνωμε τὴ ζωὴ τους εὐτυχισμένη.

Πρέπει τάχα νὰ τὸ ποῦμε; Αὐτὴ ἡ ἐποχὴ δὲν εἶναι ἡ εὐτυχιστέρα περίοδος τῆς ζωῆς μας;

ΚΑΡΟΛΟΣ ΚΛΑΡΚ

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΔΡΙΚΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ ΤΩΝ ΔΡΑΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΣΑΙΞΠΗΡ

ΥΠΟ ΡΑΣΚΙΝ

ΣΗΜΕΙΩΣΑΤΕ το απ' αρχῆς ὁ Σαίξπηρ δὲν ἔχει ἥρωας, μόνον ἠρωίδας ἔχει. Δὲν ἔχει οὔτε μία τέλεια ἠρωϊκὴ μορφή μέσα σ' ὅλα του τὰ ἔργα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ἑρρίκον Ε'. ποῦ γιὰ σκηنيκούς λόγους μᾶς τὸν ἔδωσε ὑπερβολικὸ καὶ πολὺ λιγότερο τὸν Βαλεντίνου στὸ ἔργον: «Οἱ δύο εὐγενεῖς ἀπὸ τῆ Βερόνα». Στὰ περισσότερο δουλεμένα καὶ τέλεια δράματά του δὲ βρίσκετε ἥρωα. Ἴσως καὶ νὰ ἦταν ὁ Ἰθὲλλος, ἂν ἡ ἀπλότητά του δὲν ἦταν τόση, ὥστε νὰ τὸν ἀφήσῃ ἔρμαιο καθὲ ταπεινῆς πράξεως γύρω του. Μολαταῦτα εἶναι τὸ μόνον παράδειγμα ποῦ κάπως πλησιάζει τὸν ἠρωϊκὸ τύπο. Ὁ Κοριχάλνος, ὁ Καίσαρ καὶ ὁ Ἀντώνιος στηρίζονται σὲ μία ἐλαττωματικὴ δύναμι καὶ πέφτουν ἀπὸ τὴν μάταιη ὑπερηφάνειά τους. Ὁ Ἄμλετ εἶναι ἀσθενικὸς καὶ σκεπτικὸς, ὁ Ρωμαῖος ἓνα ἀνυπόμονο παιδί, ὁ Ἐμπορος τῆς Βενετίας ὑποτακτικὸς στὴ μοῖρα, ὁ Κέντ στὸν «Βασιλέα Λῆρ» εἶναι τέλεια εὐγενικὸς στὴν ψυχὴ, ὅμως πολὺ ἄγριος καὶ ἀκαλλιέργητος, ὥστε νὰ μπορῇ ἀληθινὰ νὰ χρησιμεύσῃ σὲ μιὰ κρίσιμη περίπτωση καὶ ζεπέφτει στὸ ἐπάγγελμα τοῦ ὑπνρέτη μόνον. Ὁ Ὀρλάνδος ὄχι λιγότερο εὐγενικὸς, εἶναι τὸ παιχνίδι τῆς τύχης, ἀκολουθούμενος, παρηγορούμενος καὶ σωζόμενος ἀπὸ τὴ Ροζαλίνδα.

Καὶ ὅμως δὲν ὑπάρχει σχεδὸν ἓνα του ἔργο ποῦ νὰ μὴν ἔχη μιὰ τέλεια γυναῖκα, σταθερὴ στὴ σοβαρὴν ἐλπίδα καὶ τὸ σωστὸ σκοπὸ. Ἡ Κορδηλία ἢ Δεισδαίμονα, ἢ Ἰσαβέλλα, ἢ Ἑρμιόνη, ἢ Ἰμογένεια, ἢ Βασίλισσα Κατερίνα, ἢ Περντίτα, ἢ Σίλβια, ἢ Βιόλα, ἢ Ροζαλίνδα, ἢ Ἑλένη, καὶ τελευταία, καὶ ἴσως θελκτικώτερη, ἢ Βιργιλία, εἶναι ὅλες ἀλάθητες. ὅλες ἐμπνευσμένες ἀπὸ τὸν ὑψηλότερο ἰδανικὸν τύπο τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἔστερα παρατηρήσατε καὶ τοῦτο: Ἡ καταστροφὴ σὲ κάθε ἔργο ἔρχεται ἐξ αἰτίας τῆς ἀνοησίας ἢ τοῦ λάθους ἑνὸς ἀνδρός: ἢ σωτηρία, ἂν ὑπάρχη, ἔρχεται ἀπ' τὴ σοφία καὶ τὴν ἀρετὴ τῆς γυναίκας ὅταν μιὰ τέτοια γυναῖκα ὑπάρχη καὶ μόνον τότε.

Ἡ καταστροφὴ τοῦ Βασιλέως Λῆρ ὀφείλεται στὴν ἀνεπάρκεια τῆς κρίσεώς του, στὴν ἀνυπόμονη καὶ μάταιη ὑπερηφάνειά του, στὴν παρεξήγησι τῶν παιδιῶν του ἢ ἀρετῆ τῆς μοναδικῆς του ἀληθινῆς κόρης θὰ τὸν ἔσωζε ἀπὸ τὴ βλάβη τῶν ἄλλων, ἂν δὲν τὴν εἶχε ἀπομακρύνει ἐν τούτοις τὸν σώζει.

Δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ σᾶς πῶ τὴν ἱστορία τοῦ Ἰθὲλλου: οὔτε τὴν ἀδυναμία τοῦ τόσο σφοδροῦ ἔρωτά του, οὔτε τὴν ταπεινότητα τοῦ διακριτικοῦ του πνεύματος, ποῦ εἶναι κατώτερο κι' ἀπ' τὸ πνεῦμα τῆς Αἰμιλίας, τοῦ δευτέρου γυναικείου χαρακτήρος τοῦ ἔργου, ποῦ πεθαίνει μαρτυρώντας τὸ λάθος του:

«ὦ! κακοῦργε! Πῶς ἦτανε πεπρωμένο ἓνας τέτοιος τρελλὸς νὰ μεταχειρισθῇ μιὰ τόσῃ καλὴ γυναῖκα!»

Στὸ «Ρωμαῖο καὶ Ἰουλιέτα» τὸ σοφὸ καὶ γενναῖο στρατήγημα τῆς γυναίκας φέρνει καταστρεπτικὸ ἀποτέλεσμα μόνον ἀπ' τὴ παράτολμη ἀνυπομονησία τοῦ συζύγου της. Στὸ «Χειμωνιάτικο παραμῦθι» καὶ τὸν «Κυμβαλίνον» ἢ εὐτυχία καὶ ἢ ὑπαρξίς δύο πριγκηπικῶν σπιτιῶν, ποῦ χάνεται γιὰ πολλὰ χρόνια καὶ κινδυνεύει τέλεια νὰ ἐκλείψῃ ἀπὸ τὴν ἀνοησία καὶ τὴν ἐπιμονὴ τῶν συζύγων, κερδίζεται ἐπὶ τέλους ἀπὸ τὴ βασιλικὴν ὑπομονὴ καὶ τὴ σοφία τῶν γυναικῶν.

Στὸ «Μέτρο γιὰ μέτρο» ἢ τέλεια ἀδικία τοῦ κριτοῦ καὶ ἢ τέλεια δειλία τοῦ ἀδερφοῦ, ζωγραφίζονται ἀντίθετα πρὸς

τὴν νικήτρα ἀλήθεια καὶ τὸν ἀδαμάντινο χαρακτήρα μιᾶς γυναίκας. Στὸν «Κοριχάλνο» ἢ συμβουλὴ τῆς μητέρας, ἂν ἠκούετο τὸν καιρὸ ποῦ ἔπρεπε. θὰ ἔσωζε τὸ γυό της ἀπὸ κάθε κακό: ἢ καταστροφὴ του ἔρχεται γιὰ τὴν μιὰ στιγμὴν τὴν ἐξέχασε: ἐπὶ τέλους τὸν σώζει ἢ προσευχὴ της, ποῦ εἰσακούεται, ἂν ὄχι ἀπὸ τὸ θάνατο, τοῦλάχιστον ἀπ' τὴν κατάρρα νὰ ζῆ σὰν καταστροφῆς τῆς πατρίδος του. Καὶ τί νὰ πῶ γιὰ τὴν Ἰουλίαν, σταθερὴ ἀπέναντι στὴν ἐλαφρότητα τοῦ ἐρωμένου της ποῦ δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ ἓνα κακὸ παιδί; Γιὰ τὴν Ἑλένη ἀπέναντι στὴν ἀστάθεια καὶ τῆς προσβολῆς ἑνὸς ἀπρόσεκτου νέου; Γιὰ τὴν ὑπομονὴ τῆς Ἡροῦς, γιὰ τὸ πάθος τῆς Βεατρίκης καὶ τὴ σοφία τοῦ ἀνιδεοῦ κοριτσιοῦ» ποῦ παρουσιάζεται μέσα στὴν ἀμνηχανία, μέσα στὴν τυφλότητα καὶ τὰ ἐκδικητικὰ πάθη τῶν ἀνδρῶν, σὰν γλυκὸς ἄγγελος, φέρνοντας θάρρος καὶ ἀσφάλεια μὲ τὴ παρουσία της, καὶ ἐμποδίζοντας τὰ φοβερώτερα κακόβουλα ἐγκλήματα μὲ τὴν ὀρθοφροσύνη της, ποῦ ὁ κόσμος συνήθως

νομίζει πῶς λείπει ἀπ' τῆς γυναῖκες; Ἀκόμα παρατηροῦμεν πῶς μέσα σ' ὅλα τὰ κύρια πρόσωπα τῶν δραμάτων τοῦ Σαίξπηρ μόνον ἓνας ἀσθενικὸς τύπος γυναικὸς ὑπάρχει ἢ Ὁρηλία ἀκριβῶς γιὰ τὴν ἀπάνω στὴν πιὸ κρίσιμη στιγμὴ τῆς ζωῆς τοῦ Ἄμλετ τὸν ἀφίνει στὴν τύχη του καὶ δὲν τοῦ γίνεται ὁδηγὸς ὅταν τὸ περισσότερο τὴν ἔχει ἀνάγκη. Καὶ τέλος οἱ ἄλλοι τρεῖς ἀσθενικοὶ γυναικεῖοι τύποι — Λαίδου Μάκβεθ, Ρεγγίνα καὶ Γκόρνεριλ — παρουσιάζονται μὲ τέτοιο τρόπο, ὥστε ἀμέσως νὰ φαίνεται πῶς εἶναι ἐξαιρέσεις τῶν κοινῶν νόμων τῆς ζωῆς. Ἄν σκεφθῇ κανεὶς τὸ τί καλὸ θὰ μπορούσαν νὰ κάνουν καὶ δὲν τὸ ἔκαναν, ἢ μοιραία ἐπίδρασις τους θὰ φανῆ ἀκόμα χειρότερη.

Τέτοια, σὲ γενικὴς γραμμὲς, εἶναι ἡ μαρτυρία τοῦ Σαίξπηρ γιὰ τοὺς χαρακτήρας στὴ ζωὴ. Μᾶς παρουσιάζουν τῆς γυναῖκες σὰν πιστοὺς καὶ σοφοὺς συμβούλους — παραδείγματα ἀγνότητος καὶ δικαιοσύνης — ποῦ ἂν ἴσως δὲν θὰ μπορούσαν νὰ σώσουν πάντα, θὰ μπορούσαν ὅμως νὰ ἐξαγνίσουν.

Μεταφραστὴς ΜΑΝΩΛΗΣ Κ. ΜΑΓΚΑΚΗΣ

ΤΑ ΩΡΑΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ

† *Κωνσταντίνος Σαγιώρ*. Μετά τὸν Ἀρνωτάκην καὶ τὸν Χρυσάφην ἡ Ἑλληνικὴ Σκηνὴ ἔχασεν ἐφέτος καὶ ἄλλον ἐργάτην τῆς, τὸν Κωνσταντῖνον Σαγιώρ, ἀποθανόντα τὴν 23ην τοῦ παρελθόντος μηνὸς ἐν Ἀθήναις. Ὁ θάνατός του ἐλύπησε ὅλην τὴν ἀθηναϊκὴν κοινωνίαν, διότι κανεὶς δὲν ὑπῆρχε ποῦ νὰ μὴν εἶδε τὸν Σαγιώρ ἀπὸ σκηνῆς καὶ νὰ μὴ τοῦ ὀφείλῃ ὥρας εὐχαρίστους εὐθυμίας καὶ γέλωτος. Ὁ Σαγιώρ ἦτον ἀπὸ τοὺς κωμικοὺς τῶν ὁποίων ἡ τέχνη διαμορφοῦται αὐτοσχεδῶς καὶ ἐπιβάλλεται ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἰδίους. Ἡ ὄλη του ἐμφάνισις ἦτο κωμικὴ, παράστημα, μορφή, κινήσεις, τόνοι φωνῆς. Αὐτὰ τὰ ἐφόδια ἦσαν ἄρκετὰ νὰ καλύψουν κάθε ἄλλο ἐπίκτητον χάρισμα, ἂν καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψίν ταύτην ἡ καλλιτεχνικὴ διαίσθησις καὶ ἰκανότης τοῦ Σαγιώρ δὲν ἦτο ἀπολύτως τυχαία. Εἰς ταύτην πρέπει νὰ προστεθῇ ἡ παραδειγματικὴ του ἐπιμέλεια καὶ ἡ μεγάλη του ἀφοσίωσις πρὸς τὴν ἐργασίαν. Τὰ ἠθικὰ ταῦτα προσόντα τὸν ἔφεραν ταχέως εἰς τὴν διεύθυνσιν θιάσου κατὰ τὴν ὁποίαν ἀνεδείχθη μοναδικὸς καταρτίσας πάντοτε τοὺς καλλιτέρους θιάσους καὶ διαθέσας ὅλα τὰ μέσα διὰ τὴν καλλιτεχνικὴν διαρρυθμίσειν τῆς σκηνῆς.

Διὰ τὸν Σαγιώρ ἐλέγθη καὶ ἐγγραφή, ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὑπῆρξε ὁ ἡγεμὼν τοῦ γέλωτος ἐν Ἀθήναις. Καὶ αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια. Καὶ εἰς τὸ προστυγότερον ἔργον ὁ Σαγιώρ ἐδέσποζε τοῦ ἔργου, εὗρισκε τρόπον νὰ δημιουργῇ ὁ ἴδιος, ν' ἀφαιρῇ τὰ ἀνιαρὰ μέρη, νὰ προσθέτῃ χάριν καὶ φυσικότητα

Ἡ ἐπιχειρηματικὴ του ιδιότης, ἡ ὁποία τὸν παρέστυρεν εἰς τὸ νὰ μὴν εἶναι πάντοτε ἐκλεκτικός εἰς τὸ δραματολόγιόν του, ὡς παρέστυρε καὶ τὴν κ. Κυβέλην Ἀδριανῶν καὶ τὴν δεσποινίδα Κοτοπούλη καὶ ὅλους τοὺς ὀπωσδήποτε ἀξίους τοῦ τίτλου τοῦ καλλιτέχνου τῆς σκηνῆς, τοῦ ἀφήρησε καίρῳ ἀπὸ τὴν ἀφιέρωσιν πρὸς τὴν λατρείαν μιᾶς ἀληθινῆς τέχνης διὰ τὴν ὁποίαν

ἠδύνατο νὰ εἶνε βεβαίως προωρισμένος. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐργάστη ἡ λεπτότης καὶ ἡ χάρις τῆς ὑποκρίσεως του ἐξασκοῦσαν πάντοτε γοητεῖαν καὶ εἰς τοὺς ὀλίγους τοὺς πλέον ἀπαιτητικούς.

Ἀφανῆς ἠθοποιὸς κατ' ἄρχας ὁ Σαγιώρ παίζων εἰς ἓνα λαϊκὸν θεατράκι τῆς Σμύρνης, εἶχεν ἔλθει εἰς Ἀθήνας πρὸ ὀκταετίας. Ἐπαίξε

Κ. ΣΑΓΙΩΡ (Φωτ. Ξανθοπούλου)

εἰς τὸ θέατρο τῆς Νεαπόλεως. Διεκρίθη ἀπὸ τῶν πρώτων του παραστάσεων καὶ μετ' ὀλίγων ἐγκαθίσταται εἰς τὴν «Νέαν Σκηνήν».

Ἡ «Πατρὶς» ἀναγράφει χαριτωμένα ἀνέκδοτα περὶ αὐτοῦ. Καὶ πρῶτον περὶ τοῦ ὀνόματός του. Τὸ οἰκογενειακὸν του ὄνομα ἦτο Πλατανόπουλος, ἀλλ' ἰδοὺ πῶς μετεσχηματίσθη εἰς Σαγιώρ :

— Ὁ πατέρας μου, ἔλεγε, ἦτο ψαῖας, εἶχε

δὲ μίαν ψαροπούλαν, μὲ τὴν ὁποίαν ἐφάρευσεν καὶ συνετήρει τὸ σπίτι μας. Ἐνας ὅμως ἀπὸ τοὺς ψυχογυῖους του, Γιώργης ὀνόματι, ἦτο τρομερὰ ἀκαμάτης. Ὁ πατέρας μου διὰ νὰ τὸν κάμῃ νὰ φιλοτιμητῆται καὶ νὰ τραβᾷ γερὸ κουπί, τοῦ ἐφώναζε διαρκῶς :

— Ἰσα Γιώργη, ἴσα Γιώργη, ἴσα Γιώργη!

» Ἀπὸ τότε λοιπὸν ἐκόλλησαν εἰς τὸν πατέρα μου τὸ παρατσούκλι αὐτὸ καὶ τοιοῦτοτρόπως ἔχω τὴν τιμὴν ν' ἀποκαλύπτωμαι ἐνώπιόν σας ὡς Σαγιώρ. Δουλὸς σας.

Ἄλλοτε πάλιν ὁ μακαρίτης Σαγιώρ ἐκάθησε μεταξὺ φίλων του εἰς ἓνα ζαχαροπλαστεῖον τῆς Ὁμονοίας.

— Παιδί, φέρε μου μία πάστα! ἐφώναζε πρὸς τὸν γκαρσόνι μόλις ἐκάθησε.

Μετ' ὀλίγον ὁ Σαγιώρ ἔτρωγε τὴν πάστα του συζητῶν συγγρόνος. Ἐξαφνα τὸ πρόσωπό του ἔλαβε μίαν κωμικῶς τραγικὴν ἔκφρασιν. Μέσα εἰς τὴν πάσταν εἶχεν ἀνακαλύψει μίαν μυϊγαν.

— Ἐλα δὸ, μωρὲ ἀθεόφοβε! ἐκραύγασε πρὸς τὸν γκαρσόνι. Ἐγὼ σου παρήγγειλα μίαν πάστα, καὶ σὺ μοῦ ἔφερες πάστα... μυϊγαν!

Τὸν ἀτυγῆ Σαγιώρ ἐβασάνιζε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀπαισία νόσος, καὶ εἶναι γαλακτιριστικὸς ὁ ἠρωϊσμός μετ' ὅσοις ἐπῆλαισε κατ' αὐτῆς. Μόλις πρὸ ἑνὸς ἔτους ἀπεμακρύνθη τῆς σκηνῆς τὸ καλοκαίρι, ὀλίγον δὲ πρὸ τοῦ θανάτου του ἔδωκεν ἐσπερίδα εἰς τὸν «Παρνασσόν» ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ συλλέξῃ τὰ ἀπαιτούμενα γρήματα τῆς μεταβάσεώς του εἰς Εὐρώπην πρὸς θεραπείαν. Ἦτο ἑτοιμὸς ν' ἀναχωρήσῃ, ὅτε ἐπῆλθεν ἡ ὀξεία περιπλοκὴ τῆς νόσου, ἡ ὁποία τὸν ἔφερε εἰς τὸν θάνατον.

«Τὰ πρῶτα συμπτώματα τῆς ἀπαισίας νόσου, ἡ ὁποία ἐβασάνιζε τὸν ἀτυγῆ κωμικόν, γράφει ἡ «Πατρὶς», ἐξεδηλώθησαν κατὰ τὴν πρώτην τοῦ «Μαραθωνεῖου Δρόμου» τοῦ κ. Μωραϊτίνου πρὸς τετραετίας εἰς τὴν «Νέαν Σκηνήν».

Μόλις ἐτελείωσεν ἡ πρώτη πρᾶξις, ἔπαισεν ἀναίσθητος, παθὼν ἀκατάσχετον αἱμορραγίαν. «Ὅλοι οἱ ἠθοποιοὶ τὸν περιεκύκλωσαν ἔντρομοι.

— Τί ἐπάθατε κ. Σαγιώρ; τὸν ἠρώτησαν. — Τίποτε ἀπολύτως. Πηγαίνεται ν' ἀλλάξετε, γιὰτὶ ὁ κόσμος περιμένει κάτω!

Ἐπενεῖθη τότε ὁ κ. Μωραϊτίνης.

— Θέλεις, Κώστα, ν' ἀναβληθῇ ἡ παράστασις; τὸν ἠρώτησεν.

— Ὁχι, ὄχι, πρὸς Θεοῦ! ἀπήντησεν ὁ Σαγιώρ.

Ἡ παράστασις ἐτελείωσε, ὁ κόσμος ἐγέλασε καὶ ὁ Σαγιώρ ἐπιστρέψας εἰς τὸ σπίτι του κατεκλίθη ὑπὸ τὴν φλόγα τρομεροῦ πυρετοῦ, ὁ ὁποῖος τὸν ἀπῆκε κλινῆρην ἐπὶ ἕξ ἀκόμη ἡμέρας.

Κανεὶς δὲν ἐπίστευε, ὅτι ὁ Σαγιώρ ἦτο φθισικός. Πολλοὶ ἔλεγαν, ὅτι ἀπεχώρησε τὸ καλο-

καίρι ἀπὸ τὸ «Βαριετέ», ἐπειδὴ προέβλεπε ζῆμίας.

Πρὸ καιροῦ τὸν ἠρώτησεν ἓνας φίλος του, τί θὰ παίξῃ τὸν χειμῶνα.

— Τὸν «Ἄλλον Κόσμον» τοῦ κ. Νικολοπούλου! ἀπήντησε.

Ἡ ΜΟΥΣΙΚΗ

ΩΔΕΙΟΝ ΛΟΤΤΝΕΡ

Συναυλία τῆς 30 Ὀκτωβρίου. Ἐκλεκτὸς καὶ μουσοτραφῆς κόσμος ἐκάθητο εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Ὁδείου Λόττνερ τὴν ἑσπέραν τῆς 30 παρελθόντος μηνὸς Ὀκτωβρίου.

Τὸ πρόγραμμα ποικίλον περιέχον παλαιῶν μουσικῶν ἐκλεκτὰ καὶ κλασικώτατα ἔργα.

Ἀρχεταὶ ἡ συναυλία μὲ ἐν τριῶ τοῦ μουσουργοῦ Ἀντωνίου Δβόρζακ, διὰ τετραχορδον, βάρβιτον καὶ κλειδοκόμεβαλον, καὶ εἰς τὸ τρίο τοῦτο παίζουσι, ὁ ἐσγάτως ἀφιχθεὶς καθηγητῆς κ. Χάνς Σαϊφφερ βιολίον, ὁ γνωστός κ. Κάρολος Μπέμμερ βάρβιτον καὶ ἡ ἐξοχος καλλιτέχνης κυρία Λίνα φὸν Λόττνερ κλειδοκόμεβαλον.

Ἡ καλλιτεχνικὴ αὐτῆς τριάς μετὰ καλλιτεχνικοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἐμπνεύσεως παραδίδεται ὀλοφύγως εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀριστουργήματος τούτου τοῦ Δβόρζακ, ὅπερ εἶναι θαυμαστόν ὑπὸ ἐποψίν ἐμπνεύσεως, ἐνοργανώσεως καὶ κλασικισμοῦ. Ὁ κ. Μπέμμερ πάντοτε σθεναρὸς καὶ ἐπιβλητικὸς, κυριαρχῶν ὡς στρατηγὸς διὰ τοῦ τόξου του, περὶ δὲ τῆς κ. Λόττνερ περιττὸς πᾶς λόγος, ὄντος γνωστοῦ τοῦ ἐκτακτοῦ καλλιτεχνικοῦ αὐτῆς ταλάντου. Ἄλλ' ἡ προσοχὴ μας πρὸ παντὸς σταματᾷ εἰς τὸν κ. Χάνς Σαϊφφερ. Ἀκριθῆς ἐκτέλεσις, ἀμειπτος ταχύτης καὶ φθόγγοι στρογγυλοὶ καὶ καθαροὶ διακρίνουσι τὸ βιολίον τοῦ ἐξόχου τούτου καθηγητοῦ.

Δεύτερον τεμάχιον, εἶναι ἐν ἄσμα τῆς δεσποινίδος Τασίας Λυμπεροπούλου, τῆς καλλικελάδου ταύτης ἀηδόνος τοῦ Ἀττικῶ ὀρίζοντος. Καὶ τὸ ἄσμα τοῦτο εἶναι recitative et air ἐκ τοῦ «Κεφάλου καὶ Πρὸχρηδος» τοῦ μουσουργοῦ Ἐρνεστού Γκρετρώ.

Ὁ μουσικοσυνθέτης οὗτος, παλαιὸς καὶ μέγας διδάσκαλος, κατήγετο ἐκ Λιέγης καὶ ἠκολούθησε τὰς μουσικὰς αὐτοῦ σπουδὰς ἐν Ρώμῃ. Ἐγραψε πολλὰ μελοδράματα, τῶν ὁποίων τὰ ὠραιότερα διακρίνονται διὰ τὸ ἀφελές καὶ τὴν ἐμπνευσίν τῆς μελωδίας. Ἀπέθανε νεώτατος κατὰ τὸ ἔτος 1813 εἰς τὸ ἐρημητήριον τοῦ μεγάλου συγγραφέως Ρουσσῶ ἐν Ἐρμενοβίλλῃ, τὸ ὁποῖον ἐρημητήριον ἦτο ἰδιοκτησία του.

Ἡ μουσικὴ τοῦ Γκρετρώ διαλάμπει πρὸ πάντων εἰς τὴν μελωδίαν καὶ τὴν ἔκφρασιν τῶν λόγων τῆς ποιήσεως. Καὶ ἐδῶ ἐπέτυχε

θαυμασιώως ή δεσποινίς Λυμπεροπούλου, έρμη-
νεύσασα τελείως διά τής έκφραστικής αυτής
φωνής και του μουσικού αισθήματός της τήν
έννοιαν των μουσικῶν τόνων του μεγάλου
συνθέτου.

Καίτοι αἱ μουσικαί συνθέσεις του Γκρετρύ
φαινονται ήμελημέναι έν τῷ συνόλω των,
καθόσον έλλείπει απ' αὐτῶν ή χάρις τής πλου-
σίας άρμονίας και τής τελείας ένορχηστρώσεως
(orchestration), έν τούτοις ή Γαλλική μου-
σική σχολή όφείλει χάριτας εἰς τόν συνθέτην
τούτον, του όποίου ή μουσική έμπνευσις και
έργασία υπήρξε σημαντική πρόσδος διά τήν
σχολήν ταύτην. Η δεσποινίς Λυμπεροπούλου
πρέπει νά επαίρεται, διότι ένεκα τής τελείας
υπ' αὐτῆς έκτελέσεως του μουσικού συνθέμα-
τος του Γκρετρύ άνεμνήσθημεν του ύφους του
μεγάλου τούτου μουσουργού.

Τρίτον τεμάχιον τής συναυλίας: ένα κον-
τσέρτο εἰς δύο ελασσόν του μεγάλου βιολιστου και
μουσικοσυνθέτου Έρρίκου Βιετάν έκτελεσθέν
υπό του κ. Σαίφφερ. Ο Βιετάν δέν υπήρξε
μόνον μέγας βιολιστής, αλλά και υπερόχου
έμπνεύσεως περί τήν σύνθεσιν, αἱ δέ μουσικαί
αὐτου συνθέσεις κατέχουσιν έξαιρετικήν θέσιν
εἰς τήν νεωτέραν μουσικήν του βιολίου.

Ο κ. Σαίφφερ έν τῇ έκτελέσει τής άνω συν-
θέσεως υπήρξε ποιητής άφοσιωμένος ολοψύχως
εἰς τό αἶσθημά του.

Εἰς τό τέταρτον μέρος τής συναυλίας έμφα-
νίζεται και πάλιν ή δεσποινίς Τασία Λυμπερο-
πούλου και τό άδόμενον υπ' αὐτῆς άσμα είναι
μία άρια του Γάλλου μουσουργού Φελισιέν
Δαβιδ υπό τό όνομα «Lalla Roukh». Ο
μουσουργός Δαβιδ ήκμασε κατά τό έτος 1836,
έσπούδασε δέ τήν μουσικήν σύνθεσιν υπό τόν
μέγαν έν Παρισίους διδάσκαλον Φ. Φετίς.
Πνεύμα ένθουν ο Εὐτύχιος Δαβιδ, καιπερ μέ-
γας συνθέτης, είναι έν τούτοις ο μόνος όστις
έζησε παίζων τό κλειδοκύμβαλον και κερδαίνων
έξ αὐτου τόν άρτον του, ίσως διότι άπελθών έκ
του πεπολιτισμένου κόσμου έζησε τό πλείστον
μέρος τής ζωῆς του έν τῇ Άνατολή. Μετά
μακράν άπουσίαν έν τῇ Άνατολή, έπιστρέψας
εἰς Παρισίους έδημοσίευσε συλλογήν τινά άσμα-
των τής ίδιας αὐτου έμπνεύσεως υπό τόν
τίτλον «Μελωδία Άνατολικαί», αλλά τό απο-
τέλεσμα τής δημοσιεύσεως του ταύτης δέν
άνταπεκρίθη εἰς τās προσδοκίας του. Περιλυπος
τότε άπεσύρθη εἰς τήν έξοχήν, έπεδόθη έν τῇ
έρημιά του εἰς σπουδās έπιμόνους και μετά
έννεα έτη έπέστρεψεν εἰς Παρισίους. ένθα άνε-
δείχθη διά τής μεγάλης συνθέσεώς του, τής
λυρικής συμφωνίας « Η Έρημος», (le Désert).
Τό έργον τούτο έθαυμάσθη υπό του μουσικού
κόσμου, διότι είναι εἰκόν του άνατολικού βίου
πλήρης τοπικῶν χρωμάτων και πρωτοτυπίας.
Κατόπιν έδημοσίευσε μέγαν άριθμόν θαυμασιῶν

μουσικῶν τεμαχίων διά κλειδοκύμβαλον, όρχή-
στραν κ. λ. π. απέθανε δέ τιμηθείς διά παρα-
σήμου υπό τής Γαλλικής Κυβερνήσεως.

Εἰς τό άνωτέρω άσμα Lalla Roukh άνε-
δείχθη έξοχος ή δεσποινίς Λυμπεροπούλου.
Εύρύτης φωνῆς και έντεχνος αὐτῆς οίκονομία
έν τῷ άσματι άνεδείξαν τήν δεσποινίδα ταύ-
την πρώτης τάξεως καλλιτέχνηδα τής οδίκης,
τό δέ κοινόν έξεργάγη εἰς παταγώδη χειροκρο-
τήματα. Ένεφανίσθη κατόπιν ο κ. Σαίφφερ
και έξετέλεσε διά του βιολίου του τήν Gaiien
melodie του Σούμαν, μίαν ρομάνς του Σβαϊδεν
και δύο ούγγρικούς χορούς των Μπράμς-Γιοά-
κειμ. Ο τελευταίος ούτος υπήρξε και διδάσκα-
λός του. Παταγώδη χειροκροτήματα έκάλυψαν
τόν έξοχον βιολιστήν, όστις δις έκλήθη επί
τῆς σκηνῆς. Έν παρόδῳ εἰρήσθω, ότι ο συν-
θέτης Σούμαν ών μεγάλη καλλιτεχνική ψυχή
δέν συνέθετε τά μουσικά αὐτου έργα άπό
άπλην ιδιοτροπία ή από άνάγκην του βίου,
άλλά βαθύς φιλόσοφος άφ' ένός και πονοῦσα
ποιητική ψυχή άφ' έτέρου, συνέθετε τά μου-
σικά του έργα, διά νά αποτυπώση εἰς αὐτά
τās έντυπώσεις και έμπνεύσεις του, εύρίσκων
νέους τύπους και ιδιότροπον έμπνευσιν διά νά
έκφράση τήν ένδόμυχον αἰσθησιν τῆς ψυχῆς
του. Φαντασθήτε πόσον λεπτός και άνεπτυγ-
μένος καλλιτέχνης πρέπει νά είναι ο έκτελε-
στής των έργων του Σούμαν. Και τοιούτος
άνεδείχθη ο κ. Σαίφφερ.

Έν τέλει όφειλομεν συγχαρητήρια θερμά
πρός τήν κυρία Λότνερ ήτις έπαρουσίασε ως
πάντοτε προς ήμās τήν έκτέλεσιν παλαιάς
κλασικής μουσικής και μās έκαμε νά λησμονή-
σωμεν τόν νεώτερον κόσμον με τήν φορτικήν
άνιαρότητά του, τās όπερέττας του και τήν
νεωτέραν μουσικήν του

Και είναι άληθές ότι όπου ο ήλιος λάμπει,
αἱ πυγολαμπίδες έξαφανίζονται!

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΝΙΚΟΛΑΡΑΣ

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

** «Ένας μέγας πρόδρομος των ρομαντι-
κῶν έν Γαλλία» είναι ο τίτλος βιβλίου, τό όποιον
έξέδωκε εἰς τήν Νίκαιαν ο κ. Ίάκωβος Ρεμπούλ.
Ο πρόδρομος αὐτός των ρομαντικῶν είναι
ο Ραμόν, όστις δέν υπήρξε μόνον συγγραφεύς,
άλλά και σοφός άξιος νά κατατάσσεται παρά
τόν Λαμάρκ.

** Μόλις όμως περί αὐτου άφιερώνει ολίγας
γραμμās εἰς τά κριτικά υπό τόν τίτλον Δευτέρα
σημειώματά του ο Σαιντ-Μπαίβ.

** Οι σύγχρονοί του και οι νεώτεροι του
γάλλου φιλολόγου τόν άγνοούσαν.

** Ο Ραμόν ήτο περισσότερο γνωστός
εἰς τήν Γερμανίαν, όπου επαίχθησαν και δρά-
ματά του.

ΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

Η ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

Η Αὐτοσυνείδησις. — Διάφοροι σημασίαι
του Έγώ, υπό Θεοδώρου Λίψ'. Τί έννοώ, όταν
λέγω «Έγώ;» Εἰς τήν έρώτησιν ταύτην δύνα-
μαι έν πρώτοις μετά πάσης βαβαιότητος
ν' άπαντήσω: Δέν έννοώ πάντοτε τό αὐτό.
Η σημασία του Έγώ είναι ποικίλη.

«Είμαι σκονισμένος», λέγω εἰμαι (έγώ), άν
και είναι σκονισμένα μόνον τά ένδύματα και
τά ύποδήματά μου. Ένταῦθα λοιπόν είναι τό
έγώ των ένδυμάτων.

«Άλλοτε λέγω: αἰσθάνομαι έμαυτὸν λυπη-
μένον, χαρούμενον, ασφαλῆ ή βέβαιον περί
τινος πράγματος. Αὐτό τό λυπημένον, χαρού-
μενον έγώ αναμφιβόλως δέν είναι τό έγώ των
ένδυμάτων. Τό έγώ των ένδυμάτων άναγνωρίζω
αἰσθητῶς (δηλαδή διά μιās αἰσθήσεως, ένταῦθα
διά τής οράσεως).

Δέν δύναμαι όμως ομοίως ν' άναγνωρίσω
και τό λυπούμενον ή χαρούμενον έγώ. Τούτο
τό έγω εἰς τό αἶσθημα, δέν τό αντιλαμβάνομαι
αἰσθητῶς. Ένώ έγω τό αἶσθημα τῆς λύπης,
τῆς χαρᾶς, αἰσθάνομαι δηλαδή άκριβῶς έμαυ-
τὸν λυπημένον ή χαρούμενον.

«Άλλοτε πάλιν λέγω: Είμαι πεινασμένος,
θερμός, καθαρός ή ακάθαρτος, κουρασμένος.
Και έδῶ επίσης τό έγώ αὐτό δέν είναι τό έγώ
των ένδυμάτων. Διά των λέξεων τούτων θέλω
νά εἶπω: Τό σώμα μου είναι καθαρόν, κουρα-
σμένο. Τό έγώ τούτο επομένως είναι τό έγώ
του σώματος. Τούτο τό έγώ εύρίσκεται πλη-
σίον προς τό έγώ των ένδυμάτων ή ακριβέ-
στερον: Τό έγώ των ένδυμάτων εύρίσκεται
πλησίον προς αὐτό. Εύρίσκεται τόσον πλησίον
προς αὐτό ως ή ένδυμασία προς τό σώμα. Και
όμως μεταξύ των δύο ύφίσταται μία διαφορά.

«Ακόμη ολιγώτερον τό έγώ του σώματος
είναι έκείνο τό έγώ, όπερ αἰσθανόμεθα στή
χαρά, στή λύπη, στή βεβαιότητα δηλαδή τό
έγώ του αἰσθήματος. Βεβαίως δύναμαι νά
αἰσθανθῶ έμαυτὸν επίσης κουρασμένο και
συνάμα νά έγω υπ' ὄψιν μου τό ίδιον έγώ,
όπερ έννοώ, όταν λέγω: αἰσθάνομαι έμαυτὸν

** Υπήρξε προσωπικός φίλος του Γκαίτε.

** Ο Δζελάλ Έσσάδ μπέτης, Τουρκος, εξέ-
δωκε ιστορικήν μονογραφίαν τής Κωνσταντι-
νουπόλεως, εἰς τήν τουρκικήν και γαλλικήν
κατά ιδικήν του μετάφρασιν.

** Ένα κεφάλαιον του βιβλίου αὐτου συνο-
ψίζει τήν ιστορίαν τής Κωνσταντινουπόλεως
μέχρι τῆς τουρκικής κατακτήσεως.

** Επονται τοπογραφικαί σημειώσεις περί
των διαφόρων εκκλησιῶν, μνημείων και άνα-
κτόρων. Έκ των τελευταίων τούτων τά πλείστα
δέν άφῆκαν ίχνη.

** Ο Δζελάδ Έσσάδ μπέτης όμιλεῖ ακόμη
περί τῆς άγίας Σοφίας. Παρατηρεῖ δέ γενι-
κώτερον, ότι ή λεηλασία τῆς πόλεως παρά
των Σταυροφόρων κατέστρεψε ταύτην περισ-
σότερον τῆς τουρκικής κατακτήσεως.

** Οι Τουρκοί τουλάχιστον άνοιχοδόμησαν
και άπαριθμεῖ τά γραφικά τεμένη του Βαγιαζίδ,
του Σελήμ Α', του Σουλεϊμάν και άλλων.

** Το βιβλίον του Δζελάδ Έσσάδ μπέτη
κρίνεται ως ένα καλόν δοκίμιον, τό όποιον
έχει άνάγκην συμπληρώσεως.

** Η παρισινή «Επιθεώρησις» τῆς 175
Οκτωβρίου δημοσιεύει άνεκδότους σελίδας του
Φλομπερό. Αναφέρονται εἰς ταξείδι, τό όποιον
εἰς ηλικίαν δέκα έννεα έτῶν είχε κάμει εἰς
τά Πυρηναία και τήν Κορσικήν.

** Αἱ σελίδες αὐταί εἰνε χαρακτηριστικά,
διότι δεικνύουν ήδη αρκετά τό τάλανταν του
μετ' έπειτα ένδόξου συγγραφέως τῆς «Κυρίας
Μποδάρ».

** Ο κ. Γκουρμόν παρατηρεῖ εἰς τόν παρι-
σινόν «Χρόνον», ότι τό κοινόν διά τό όποιον
πολλοί ποιηταί ήσαν άγνωστοί ήρχισε νά έν-
διαφέρεται περί των έργων των καλλίτερα
τόρα προετοιμασμένο νά παρακολουθῆ τήν
μίαν άνωτέρα κάπως τέχνην.

** Ο ποιητής κ. Στέφανος Μαρτζώκης
συνειργάσθη εἰς μίαν έκ του προχείρου στατι-
στικήν έν φιλικῷ κύκλῳ, ή όποία αναβιβάζει
τους από μιās δεκαετίας νεωτέρους και όπως
δήποτε γνωστους και άξίους του όνόματος
νέους «Έλληνες ποιητάς εἰς 70!

** Οι άναγνώσταί μας θα έκτιμήσουν άναμ-
φιβόλως τό ποίημα ο «Εξόριστος» του συνερ-
γάτου μας Στεφάνου Δάφνη εἰς τόν όποιον
οφείλομεν ένα άλλο άλησμόνητον άριστουργη-
ματικό κομματάκι τόν «Ραγισμένον Καθρέ-
φτην», που άναδημοσιεύει ή «Χαραυγή» τό
έν Μυτιλήνη εκδιδόμενον περιοδικόν άναδημο-
σιεύομεν δέ και ήμεῖς.

** Ο συνεργάτης μας κ. Πύρρος Γιαννόπουλος
Ηπειρώτης, ιδρύων τήν «Έλληνικήν σοσιαλιστι-
κήν Βιβλιοθήκη», άναγγέλλει τήν έκδοσιν τῆς
«Κοινοκρατίας», βιβλίου, τό όποιον ύπόσχεται νά
δώση άκριβῆ ιδέαν των άρχων και του οργανι-
σμού τῆς σοσιαλιστικῆς μελλοντικῆς κοινωνίας.

* Ο Θεόδωρος Λίψ, φιλόσοφος, γεννήθη τήν 28ην
Ιουλίου 1851 έν Βαλλχάμπεν του Παλατινάτου του
Ρήνου, έσπούδασεν εἰς Έρλάγγην, Τυβίγγην. Ού-
τρεχ και Βόννην και άρχάς μέν θεολογίαν και φιλο-
σοφίαν, έπειτα μαθηματικά και φυσικās έπιστημας και
έν τελει αποκλειστικῶς φιλοσοφίαν. Εἰς τήν Βόννην
έγένετο τό 1877 όφηγητής, τό 1884 έκτακτος καθηγη-
τής, τό 1890 εκλήθη ως τακτικός καθηγητής εἰς τό
Μπρεσλάου και από τό 1894 διδάσκει ως τακτικός κα-
θηγητής τῆς φιλοσοφίας εἰς τό Πανεπιστήμιον του
Μονάχου. Συνέγραψε πλείστα οσα φιλοσοφικά συγ-
γράμματα, ειδικῶς όμως κατέγινε εἰς τόν κλάδον τῆς
ψυχολογίας και τῆς αἰσθητικῆς, ως προς τήν θεωρίαν
τῆς όποιας έταμεν έντελῶς νέας οδοῦς. Δυστυχῶς από
τινος χρόνου ισχυρός κλονισμός τῆς υγείας του ήνάγ-
κασεν αὐτόν νά άποσῆ προσωπικῶς των πανεπιστη-
μακῶν παραδόσεων.

χαρούμενον. Ἄλλα τότε ἐνοῶ διὰ τῆς κοπώσεως κατὰ ἄλλο. Αἰσθάνομαι ἑμαυτὸν κουρασμένον ὡς πρὸς τι, δηλαδὴ τὸ βαρύνομαι, τὸ ἔχω χορτάσει. Ἡ κούρασις μὲ τὴν πρώτην σημασίαν τῆς λέξεως εἶναι, ὡς εἶπομεν, σωματικὴ κούρασις. Τὴν εὐρίσκω εἰς τοὺς μῦς, τὴν ἀναγνωρίζω αἰσθητικῶς εἰς τοὺς μῦς, λοιπὸν εἰς τὸ σῶμα. Καὶ οὕτω τὸ ἐγὼ τοῦ σώματος ὡς καὶ τὸ ἐγὼ τῶν ἐνδυμάτων εἶναι ἀντικείμενον τῆς ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων βασιζομένης ἀντιλήψεως.

Τούναντίον δὲν εὐρίσκω πλέον τὴν ἐν τῇ δευτέρᾳ σημασίᾳ τῆς λέξεως κούρασις εἰς τοὺς μῦς. Οὕτε ἐδῶ οὕτε ἄλλοι εἰς τὸ σῶμα ἀναγνωρίζω αὐτὴν αἰσθητικῶς. Ἀπλῶς τὴν ἔχω εἰς τὸ αἰσθημα, τὴν ἀναγνωρίζω νοερώς.

Εἶνε προφανές, ὅτι ἤθελεν εἶναι τόσον παράλογον νὰ ζητήσῃ τις τὴν κούρασις ταύτην δηλαδὴ τὴν ἀήθλιαν εἰς τι μέρος τοῦ σώματος, ἐπομένως νὰ τὴν ἐκλάβῃ ὡς γνώρισμα τοῦ ἐγὼ τοῦ σώματος ὅσον ἤθελεν εἶναι καὶ τὸ ἀντίθετον, νὰ ζητήσῃ τις δηλαδὴ τὴν κούρασις τὴν μυϊκὴν εἰς ἐκεῖνο τὸ ἐγὼ ἢ νὰ καθορίσῃ αὐτὴν ὡς γνώρισμα αὐτοῦ τοῦ ἐγὼ, ὅπερ ἐνοῶ, ὅταν λέγω: αἰσθάνομαι ἑμαυτὸν χαρούμενον ἢ λυπημένον ἢ βέβαιον περὶ τινος.

Ἐτερον παράδειγμα τῆς διαφορᾶς ταύτης: Παρὰ τὴν θερμότητα τοῦ σώματος εἶναι ἡ ἐσωτερικὴ θερμότης. Αἰσθάνομαι ἑμαυτὸν ἐσωτερικῶς θερμαινόμενον δι' εὐγενῆ τινα πρᾶξιν, διὰ συμπαθητικόν τι πρόσωπον ἢ διότι βλέπω γρῶμά τι. Τότε καὶ αὐτὸ τὸ γρῶμα ὀνομαζῶ ἐπίσης θερμόν. Ἐδῶ οὐδεὶς δύναται νὰ συγχύσῃ ταύτην τὴν ἐσωτερικὴν θερμότητα, τὴν θερμότητα δηλαδὴ τοῦ αἰσθηματος ἢ τὴν ἐκ τοῦ αἰσθηματος γενομένην συμπάθειαν πρὸς τὴν θερμότητα τοῦ σώματος. Ἐπομένως οὐδεὶς ἐπίσης δύναται νὰ συγχύσῃ τὸ ἐγὼ τοῦ σώματος, εἰς ὃ ἀνήκει ἡ σωματικὴ θερμότης, πρὸς τὸ ἐγὼ, ὅπερ αἰσθάνομαι θερμαινόμενον, συμπαθητικῶς δηλαδὴ διακείμενον πρὸς τι.

Πάλιν ὀφείλομεν νὰ εἴπωμεν: Τόσον ἐπίσης παράλογον ἤθελεν εἶναι νὰ ζητήσῃ τις τὴν θερμότητα τῆς συμπαθείας εἰς τὸ σῶμα, ὅσον καὶ νὰ κατατάξῃ τις τὴν σωματικὴν θερμότητα ἢν διὰ βαθμῶν θερμοκρασίας δυνάμεθα νὰ ἐκφράσωμεν, παρὰ τὴν χαρὰν, τὴν λύπην, τὴν βαιβιότητα καὶ τὴν θερμότητα ταύτην ἀκριβῶς νὰ ὑποδείξῃ πρὸς καθορισμὸν τοῦ ἐγὼ, ὅπερ αἰσθάνομαι ὡς χαίρον ἢ λυπούμενον, ἢ βέβαιον περὶ τινος πράγματος.

Τέλος λέγω ἐπίσης: Εἶμαι θνητὸς ἢ ἀθάνατος ἢ ἔχω μουσικὴν ἰδιοφυίαν, εἶμαι μωρὸς, ἐπιλήσιμος κ. τ. λ. Τὴν χαρὰν τὴν ἔχω εἰς τὸ αἰσθημα, τὸ σκόνισμα τὸ βλέπω, τὴν σωματικὴν κούρασις τὴν αἰσθάνομαι ἀμέσως εἰς τοὺς μῦς.

Τὴν μωρίαν ὅμως ἢ τὴν μουσικὴν ἰδιοφυίαν οὐτε εἰς τὸ αἰσθημα τὴν ἔχω, οὐτε βλέπω

οὐτε αἰσθάνομαι. Καὶ οὕτω οὐτε νὰ ἴδω δύναμαι οὐτε νὰ αἰσθανθῶ τοῦτο τὸ ἐγὼ εἰς ὃ αὐτὴ ἢ μωρία ἢ ἡ μουσικὴ ἰδιοφυία ἀνήκει. Ἡ ἰδιοφυία ἢ ἡ μωρία καὶ ἐπομένως τὸ ἰδιοφυῆς ἢ τὸ μωρὸν ἐγὼ δὲν εἶναι κατὰ, ἐν τῷ ὁποίῳ ἔζησέ τις ἀμέσως, ἢ δύναται νὰ ζήσῃ, ἀλλὰ κατὰ, ὅπερ προκύπτει ἐκ συλλογισμοῦ τινος καὶ ἐν σχέσει πρὸς τι ἐν τῷ ὁποίῳ ἐμμέσως ἔζησέ τις ἢ ὅπερ ἐσκέφθη.

Δύναμαι νὰ εἶμαι πολὺ μωρὸς, γὰρ οὐδὲ καὶν συνειδησὶν τῆς μωρίας μου νὰ ἔχω ἢ ἤθελεν εἶναι: μάλιστα ἐνδεῖς εὐφυίας, ἂν εἶχον τοιαύτην τινὰ συνειδησὶν. Καὶ ἡ μουσικὴ ἰδιοφυία εἶναι ἔμφυτος. Λοιπὸν ὑπάρχει πρὶν λάθωμεν συνειδησὶν αὐτῆς. Βέβαια τὴν ἀλήθειαν ἢ τὴν ἰδιοφυίαν γνωρίζω ἐκ τῶν φαινομένων τοῦ συνειδητοῦ. Ὁ μουσικὸς ἰδιοφυῆς διαφόρως σχετίζεται μὲ τοὺς ἤχους, διαφόρως μεταχειρίζεται αὐτούς, διάφορον ἔναντί του ἔχει τὸ αἰσθημα, ἢ ὁ μὴ μουσικὸς ἰδιοφυῆς. Ἀλλὰ ἐνεκα τούτων ἐν τούτοις ἡ ἰδιοφυία δὲν συνίσταται εἰς τοιαῦτα γεγονότα τοῦ βίου, ἄτινα δεδομένης εὐκαιρίας παρουσιάζονται, τούναντίον ἡ ἰδιοφυία εἶναι ἢ πάντοτε παρούσα, ἢ ὅποια καθιστᾷ αὐτὰ τὰ γεγονότα δυνατὰ ἢ τὰ δικαιολογεῖ. Ἄν δὲ τὴν ἐξετάσωμεν ἰδιαιτέρως, αὕτη εἶναι ἡ ψυχικὴ σύστασις, πλοκὴ, ὄργανισμός, ἐφ' ὧν αὐτὰ τὰ συνειδητὰ γεγονότα τοῦ βίου βασιζονται.

Μὲ τοὺς λόγους τούτους εἶπομεν συνάμα καὶ εἰς τί συνίσταται τὸ ἐγὼ, περὶ οὗ ἐνταῦθα πρόκειται. Εἶναι ἡ ψυχὴ, ἀφιεμένου ἀνεξετάστου τοῦ ἂν ἢ ψυχῆ αὕτη εἶναι τι διάφορον τοῦ ἐγκεφάλου ἢ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. Καὶ ἂν εἶναι τὸ αὐτό, τότε τὸ ἐγὼ περὶ οὗ πρόκειται, εἶναι ἀκριβῶς ὁ ἐγκέφαλος. Εἶμαι προικισμένος δι' αὐτῶν καὶ ἐκεῖνων τῶν φυσικῶν ἰδιοτήτων, ὅ ἐστι: ὁ ἐγκέφαλος εἶναι δι' αὐτῶν προικισμένος. Ἄν τέλος ἀφήσωμεν κατὰ μέρος οὐ μόνον οἰονδήποτε λεπτομερέστερον ὀρισμὸν, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἰδιαιτέραν ὀνομασίαν τοῦ ἐγὼ τούτου, δὲν ἀπομένει πλέον ἢ ἐκεῖνο ὅπερ εἶναι ἢ βᾶσις τῶν γεγονότων τοῦ συνειδητοῦ βίου καὶ μάλιστα ἡ ἀμέσως βᾶσις αὐτῶν, τὸ πραγματικόν (τὸ πρᾶγμα ἢ ὀφιστάμενον). Τοῦτο ἀκριβῶς παραδεγόμεθα, ὅταν καλῶμεν αὐτὸ τὸ πραγματικὸν ἐγὼ. Ἡ διαφορὰ τοῦ ἐγὼ τούτου πρὸς τὸ ἐγὼ τοῦ αἰσθηματος, γίνεται μᾶλλον κατάδηλος ἐκεῖ, ἔνθα γλωσσικῶς ἀμέσως ἀντιπαρίστανται, ὡς ἐν τῇ φράσει: Αἰσθάνομαι (ἐγὼ) ἑμαυτὸν (ἐγὼ τοῦ αἰσθηματος) λυπημένον. Ἐνταῦθα τὸ ἐγὼ, ὅπερ αἰσθάνεται, δηλαδὴ ἐκεῖνο, ὅπερ ὄρα ἐν τῷ αἰσθηματι ἢ καθιστᾷ γνωστὴν τὴν ὑπαρξίν του εἶναι τὸ πραγματικόν, ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅποιον αἰσθανόμεθα εἶναι τὸ ἐγὼ τοῦ αἰσθηματος.

Ὅσον νῦν βέβαιον καὶ ἂν εἶναι, ὅτι τ' ἀναγραφόμενα ἐγὼ εἶναι μεταξύ τῶν διάφορα,

τόσον βέβαιον δέον νὰ εἶναι, ὅτι ἐκεῖνο, ὅπερ ὄλα τὰ καθιστᾷ ἐγὼ ἢ δικαιολογεῖ τὴν ἀπαίτησιν τῶν ταύτην, ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὄνομά των, εἶναι τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. Ἀκριβῶς, ὅταν ὁμιλῶ περὶ ἑμαυτοῦ δὲν ἐνοῶ πολλά πράγματα, ἀλλ' ἐν καὶ ἐν τέλει ἐνοῶ κατὰ βάθος πάντοτε τὸ αὐτό. Δέον ἄρα νὰ ὑπάρχῃ ἐν μοναδικῶν προγενέστερον ἢ ἀρχικὸν ἐγὼ, ἐν τοιοῦτον, τὸ ὅποιον ν' ἀποτελῇ πρωτίστως τὴν ἐννοίαν τῆς λέξεως «ἐγὼ». Καὶ τοῦτο δέον ἐντὸς πάντων τῶν ἄλλων ἐγὼ ὅπωςδὴποτε νὰ ὑπάρχῃ ἢ μετ' αὐτῶν νὰ συνυπνοῦται οὕτως, ὥστε καὶ ἐκεῖνα ἐπίσης νὰ δύνανται χάριν τούτου νὰ καλῶνται ἐγὼ.

Οὕτως ἀπεκτήσαμεν νῦν μέθοδόν τινα εἰς τὴν ἐξετάσιν μας. Δὲν θέτομεν πλέον τὸ πολυσήμαντον ἐρώτημα: Τί εἶναι τὸ ἐγὼ; ἀλλ' ἐρωτῶμεν: Τί εἶναι τὸ ἀρχικὸν ἐγὼ ἢ τὸ ἀρχικὸν περιεῖον τοῦ συνειδητοῦ ἐγὼ; Μετ' αὐτῆς τῆς ἐρωτήσεως συνδέεται τότε καὶ ἡ ἀπωτέρα ἐρώτησις: Τίς ἢ συνάφεια πρὸς τοῦτο τὸ ἀρχικὸν ἐγὼ ἢ τίς ἢ σχέσις πρὸς τοῦτο, ἢ τις δίδει εἰς τὰλλα ἐγὼ τὸ ἐπὶ τοῦ ὀνόματος τούτου δικαίωμα ἢ ἀναγκάζει ἡμᾶς ν' ἀναγνωρίζωμεν εἰς αὐτὰ τὸ αὐτὸ ὄνομα;

Νῦν δυνάμεθα ἀμέσως νὰ καθορίσωμεν καλύτερον τὴν ἐρώτησιν ταύτην. Τὸ νόημα πασῶν τῶν ἀντιλήψεων ἡμῶν δέον ἐν τέλει νὰ εἶναι τι, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀμέσως ἐζήσαμεν. Ὅ,τι καὶ ἂν σκεπτόμεθα, δέον ὅπωςδὴποτε νὰ λαμβάνῃ τὴν ὑπόστασίν του ἐκ τινος, εἰς ὃ ἀμέσως ἐζήσαμεν. Ὅπου δὲ δὲν ἔχει οὕτω, οὐδεμίαν ὑπόστασιν ἔχει, ἐπομένως δὲν εἶναι τι, ὅπερ ἐσκέφθημεν. Τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει ἐπίσης καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀντιλήψιν τοῦ ἐγὼ.

Τὸ ἀρχικὸν νόημα τοῦ δέον νὰ εὐρίσκειται εἰς τι, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐζήσαμεν. Τὸ ἀρχικὸν ἐγὼ δέον νὰ εἶναι τι, ὅπερ ἐν τῷ βίῳ καθίσταται ἐξ ὁλοκλήρου ἀντιληπτόν.

Δυνάμεθα ἐπ' αὐτοῦ νὰ προσθέσωμεν προσέτι παρατήρησιν τινα. Ἡ συνειδησις τοῦ ἐγὼ οὐδέποτε ἐγκαταλείπει ἡμᾶς καθ' οἰανδήποτε στιγμήν τοῦ συνειδητοῦ βίου ἡμῶν. Ὅ,τι δὲ κατανοῶ, φαντάζομαι, σκεπτόμαι, ὡς τὸν κατανοοῦντα, φανταζόμενον, σκεπτόμενον, ἀναγνωρίζω πάντοτε ἑμαυτὸν. Πάντα, ὡν ἔχω συνειδησὶν τινα, ἀντιλαμβάνομαι ὡς ἀναφερόμενα ὅπωςδὴποτε εἰς ἑμαυτόν. Μόνον ὅ,τι ὀφείλει νὰ μοὶ εἶναι πάντοτε παρὸν, δύναται, κατὰ ταῦτα νὰ εἶνε τὸ ἀρχικὸν ἐγὼ καὶ ν' ἀποτελῇ οὕτω τὸ τελικὸν νόημα τῆς ἐν γένει ἐννοίας τοῦ ἐγὼ.

Ἀθήναι, 2 Νοεμβρίου 1910.

M. ΛΙΣΜΑΝΗΣ, μεταφραστῆς.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ

Τρία σοσιαλιστικὰ συνέδρια εἰς Κοπενάγην, Μακλεμβούργον, Μιλάνον. — Ὁ πολὺς Αἰμί-

λιος Βάνδερβελδ ὁμιλῶν κατὰ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἐν Κοπενάγη Σοσιαλιστικοῦ Συνεδρίου ἐξ ὀνόματος τῆς Διεθνούς Σοσιαλιστικῆς Ἐταιρείας, ἀνέφερον, ὅτι ἐν Δανιμαρκίᾳ, κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὑπῆρχε κίνησις μορφῆς σοσιαλιστικῆς ἐκατὸν εἰκοσι χιλιάδων σοσιαλιστῶν συνδικατικῶν, ἐκατὸν εἰκοσι χιλιάδων ἐκλογέων καὶ ἐκατὸν εἰκοσι χιλιάδων καταναλωτῶν σοσιαλιστικῶν ἐφημερίδων.

Ἄλλ' ὑπὸ τὸ περιβάλλον τοῦτο, τὸ ἐν Κοπενάγη συνέδριον, δυνάμεθα ἄρα γε νὰ ὑποστηρίξωμεν, ὅτι ἐπέτυχεν ἐν τῷ σκοπῷ αὐτοῦ, ὅτι ἐπαρουσίασεν ἐργασίαν τελείαν, πολυθόρουδον καὶ ἀνταξίαν τῶν πρὸ αὐτοῦ συγκροτηθέντων Σοσιαλιστικῶν Διεθνῶν Συνεδρίων;

Καίτοι, εἶναι ἀληθές, ὅτι ὁ τύπος, ὁ σοσιαλιστικὸς Τύπος, οἱ πολιτικοὶ κοινοκρατικοὶ ἄνδρες, τὸ δημόσιον, τὰ πλήθη αὐτὰ καὶ ἐν Δανιμαρκίᾳ καὶ ἐν ταῖς ὁμόροις ἐπικρατείαις καὶ ἐν ταῖς ἀνά τὴν ὑψηλίον διεσπαρμέναις, προσέφεραν τὴν κατὰ δύναμιν ἢ καὶ ὑπὲρ ταύτην συνδρομὴν αὐτῶν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ Συνεδρίου τούτου, ἐν τούτοις, κοινοκρατικοὶ καὶ ἡμεῖς ἀναγνωρίζομεν ὅτι τὸ ἐν Κοπενάγη Διεθνικὸν Σοσιαλιστικὸν Συνέδριον ὄχι μόνον δὲν ἐσημείωσε νίκην ἢ πρόδόν τινα, ἀλλὰ καὶ σχετικὴν χρεωκοπίαν ἐπαρουσίασε ἐν τῇ φαινομενικῇ ἐργασίᾳ αὐτοῦ.

Ἡ χρεωκοπία ὅμως αὕτη δὲν προήρχετο ἐκ τῶν κάτωθεν, ἐκ τῶν ἐργατῶν κοινοκρατῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν ἄνωθεν, ἐκ τῶν ἐνεργειῶν καὶ τῆς ἐργασίας τῶν Ἀξιωματικῶν σοσιαλιστῶν, — δικηγόρων, σοσιαλιστῶν... κεφαλαιούγων, ἢ ῥαντιέ — τῶν ὑστεροβούλων μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης χειρισθέντων τὰ τοῦ κινήματος, καὶ οἱ ὅποιοι ἔμεινον ἀδιάφοροι χάριν σκοπῶν ἰδιοτελῶν, ἂν ὁ ἀγὼν παρέλκεται, ἂν αἱ δυνάμεις αὐτοῦ διασπῶνται, ἂν τὸ γενικὸν συμφέρον μετατρέπεται εἰς προσωπικὸν τοιοῦτον, ἂν τέλος, ἢ ὅλη ἐργασία καταστρέφεται ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ αὐτῆς ἀμέσως, ἀλλὰ πάντοτε πρὸς στιγμὴν, λέγομεν δὲ πρὸς στιγμὴν διότι ἡ πρόδοσις τοῦ σοσιαλισμοῦ εἶναι ζήτημα ἀνεξάρτητον τῆς ἀνθρωπίνης θελήσεως γιγαντούμενον σὺν τῷ χρόνῳ ἐν τῇ ἐξελίξει τῆς ἀνθρωπότητας.

Ὡστε ἡ χρεωκοπία τοῦ Συνεδρίου τούτου, δὲν ἀποβλέπει ἢ τὰ πρόσωπα τῶν ἀστῶν ἡγετόρων αὐτοῦ, διότι οἱ συνδικατικοὶ ἐργαταὶ κοινοκράται τελείως ἀδελφωμένοι ἐν τῇ ὀργανώσει αὐτῶν ἐπαρουσίασαν ἐν τῷ Συνεδρίῳ πρόδον καταπληκτικὴν αὐτομαθῆσεως καὶ βαθείας γνώσεως τῶν ἀρχῶν, τῶν ὁποίων ὀπαδοὶ καὶ μαχηταὶ ἐλέγοντο, ἐπαρουσίασαν θαυμασίαν ἐπιτυχίαν τῆς ὀργανώσεως καὶ τῆς τακτικῆς μεθ' ὧν ἐννοοῦν ἤδη, ὅτι καὶ ἐν

* Ἐν Δανιμαρκίᾳ ἐκδίδονται 33 ἡμερησία σοσιαλιστικὰ φύλλα. Τὸ κυριώτερον εἶναι τὸ «Social-Demo Kraten» τῆς Κοπενάγης.

τῶ μέλλοντι θὰ δυνηθοῦν νὰ κατισχύσουν ἐν τῶ ἀγῶνι ἐναντίον τοῦ Κεφαλαίου ἐπαρουσίασαν, τέλος, τὸ πνεῦμα τῆς μυστικῆς ἐκείνης τοῦ ἀνθρώπου ἐπαναστάσεως, τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις αἰσθάνεται ἑαυτὸν ἀδικούμενον, οὐχὶ ὑπὸ τῆς φύσεως, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ πλησίον, τὸν ὅποιον ὁ Χριστιανισμὸς, εἰς τοὺς αἰῶνας δὲν κατώρθωσε νὰ μαλαξῇ, τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις ἄφωνος καὶ μὲ ὄμμα ἀτενὲς ἀποβλέπει ἐν τῇ ἐξελίξει τοῦ μαρτυρίου του, τὸ φωτεινὸν σημεῖον τῆς Ἀπολυτρώσεως, Ἀλλὰ πῶς; θὰ παρατηρήσητε, πῶς, ἐν ᾧ οἱ Ἀξιοματικοὶ τοῦ σοσιαλισμοῦ ἐν τῷ Συνεδρίῳ τούτῳ ἐπαρουσίασαν ἀξιοθρήνητον χρεωκοπίαν καὶ πνεύματος καὶ ἐνεργειῶν, οἱ ὑπ' αὐτοὺς ἐργάται κοινοκράται ἀνεφάνησαν προοδευτικοί, ὡς ἐὰν χωρὶς ἐκείνους ἐργαζόμενοι, ὡς ἐὰν ἀποκηρυκταὶ λανθάνοντες τῶν δῆθεν σοσιαλιστῶν ἀξιοματικῶν, ἀρχηγῶν αὐτῶν, κρυφίως καὶ δι' ἴδια συμφέροντα, συμμοριταὶ ἐξοχοὶ μοχλοῦντες;

Ἔμεῖς αὐτοὶ ἐρωτᾶτε τὴν ἀλήθειαν.

Οἱ ἐργάται κοινοκράται τῆς Δανιμαρκίας εἶχον ἤδη ἐννοήσει, ὅτι μᾶλλον φαῦλοι σκοποὶ παρακινοῦν διάφορα πρόσωπα, μηδεμίαν γέσειν ἔχοντα μετὰ τῶν ἐργατικῶν τάξεων, ὅπως ἀναλάβουν, ὅπως, δῆθεν, συγκεντρώσουν ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῶν τὴν ὅλην τῶν κοινοκρατικῶν ἐργασίαν. Ἐννοήσαντες δὲ ταῦτα προσεποιήθησαν, ὅτι τίποτε ἐκ τῶν σκοπῶν τῶν ἰδιοτελεῶν Ἀξιοματικῶν σοσιαλιστῶν ἀντελήφθησαν καὶ τοῦτο διότι εἶχον ἀνάγκην ὑποστηρίξεως τῶν ἀτόμων αὐτῶν, χωρὶς οὐδ' ἐπὶ στιγμήν νὰ παύσουν ἐργαζόμενοι ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος, ὅστις μόνον αὐτοὺς ἀναγνώριζει μαχητάς, διότι μόνον αὐτοὶ ἀληθῶς πάσχουν ὑπὸ τὴν κρατοῦσαν τῶν ἀστῶν κεφαλαιοκρατικὴν οἰκονομίαν.

Ἴδου τὰ δύο μεγάλα διδάγματα, τὰ ὅποια ἡ χρεωκοπία τοῦ ἐν Κοπενάγη Διεθνικοῦ Σοσιαλιστικοῦ Συνεδρίου ἀφῆκε:

«Οἱ ἡγήτορες τοῦ σοσιαλισμοῦ ἀναλαμβάνοντες ἐρασιτεχνικῶς τὴν καταπολέμησιν τῶν τάξεων τῶν κεφαλαιοκρατικῶν, εἰς τὰς ὁποίας καὶ αὐτοὶ οὗτοι ἀνήκουν, δὲν εἶναι δυνατόν ἢ νὰ παρεκκλίνουν τῆς ἀληθοῦς ὁδοῦ τοῦ ἀγῶνος, παρασυρόμενοι ἀσυναίσθητως ὑπὸ τῶν ἐνστικτων, τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν ἐν ἀμεριμνησίᾳ καὶ τρυφῇ διαμορφωθέντων συναισθημάτων αὐτῶν — καὶ «ὁ ἀγὼν ἀνήκει φυσικῶς καὶ συνεπῶς δικαιοματικῶς εἰς τοὺς πάσχοντας, οὐχὶ ἐκ φυσικῆς ἢ ἰδίας αὐτῶν ὑπαιτιότητος, ἀλλ' ὑπὸ τῶν καταπίεσεων τοῦ κρατοῦντος οἰκονομικοῦ συστήματος, ἔργου ὁμάδος ἀνθρώπων, μὴ ἀνηκούσης πνευματικῶς ἢ σωματικῶς εἰς τὴν ἀριστοκρατίαν τοῦ γένους, εἰς τοὺς πάσχοντας, εἰς ὅποιανδήποτε κοινωνικὴν τάξιν καὶ ἂν ἀνήκουν οὗτοι καὶ οἵτινες μόνοι, ἀφ' ἑαυτῶν, ἐγνώρισαν ἤδη ὅποια ταχτικὴν πρῆπει ν' ἀκολουθήσουν πρὸς ἐπίτευξιν τῆς μεγάλης ἀπο-

λυτρώσεως, τῆς διαμορφώσεως τοῦ νέου ἀνθρώπου, τοῦ Ἀδάμ, ὅστις δὲν ὑπῆρξεν, ἀλλὰ θὰ ὑπάρξῃ.

Τὸ, μετὰ τὸ Διεθνικὸν ἐν Κοπενάγη, συγκροτηθὲν Ἐθνικὸν Σοσιαλιστικὸν Συνέδριον τῶν Γερμανῶν κοινοκρατῶν ἐν Μακλεμβούργῳ, ἐπαρουσίασε μίαν νέαν φάσιν τοῦ ἐν Γερμανίᾳ σοσιαλιστικοῦ ζητήματος, κλίνοντος, ἀπὸ τινος χρόνου, εἰς ὀξείαν διαπάλην μεταξὺ τοῦ ὀρθόδοξου πνεύματος καὶ τοῦ μεταρρυθμιστικοῦ τοιοῦτου.

Ἡ διαπάλη δ' αὐτῇ, διεξαχθεῖσα κατὰ τὸ ἐν Μακλεμβούργῳ συνέδριον μεταξὺ τῶν μεταρρυθμιστικῶν κοινοκρατῶν τῆς Βάδης, τῶν ψηφισάντων ὑπὲρ τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν ἀστῶν κοινοβουλευτικῶν, ὅπως — κατὰ τὸ λέγειν των — κτυπηθοῦν οἱ φιλελεύθεροι καὶ κληρικόφρονες, καὶ τῶν ὀρθοδόξων κοινοκρατῶν, ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα, ὅχι μόνον τὴν ἦτταν τῶν μεταρρυθμιστικῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπιτιμητικὴν καταδίκην αὐτῶν, καταδίκην ἐκστομηθεῖσαν, ὑπ' αὐτοῦ τοῦτο τοῦ γηραιοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Γερμανῶν κοινοκρατῶν Αὐγ. Μπέμπελ. Ἀλλ' ἡ καταδίκη ὑπῆρξεν ἠθικὴ μόνον. Ἡ ὑπὸ πολλῶν ἄκρων ὀρθοδόξων ἐξαιτηθεῖσα ἀποβολὴ ἐκ τοῦ κόμματος τῶν ἀμαρτησάντων κοινοκρατῶν τῆς Βάδης, καίτοι ἐχειροκροτήθη, ὑφ' ὅλων τῶν παρακολουθούντων τὰ τοῦ Συνεδρίου ἀστῶν, εὔρεν ἀντίστασιν παρὰ τῶν κοινοκρατῶν τοῦ Βορρᾶ καὶ ἰδίως τῆς Πρωσίας.

Ἀλλ' ὁ Μπέμπελ, παραβλέπων δῆθεν, τὴν ἐγκληματικὴν διαγωγὴν τῶν κοινοκρατῶν τῆς Βάδης, τῶν συμπραξάντων μετὰ τῶν ἀστῶν πρὸς προφανεστάτην βλάβην τῶν συμφερόντων τοῦ κόμματος ἐπολιτεύετο πολιτικὴν ἀδιάφορον πρὸς τὴν πρόδον τοῦ ἀγῶνος; Ὅχι βέβαια.

Ἐν Γερμανίᾳ, ἔνθα ὁ Δημοκρατικὸς σοσιαλισμὸς εὔρε τὴν πρώτην κοιτίδα του, τυχῶν ἅμα καὶ τῆς μεγίστης καταδρομῆς ἐπὶ τῆς πολιτείας τοῦ Βίσμαρκ εἶναι ἀναμφισβήτητον, ὅτι ἡμέρα τῇ ἡμέρα διατρέχει περιστασεῖς τοσοῦτον κρίσιμους, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ φόβος τελείας συντριβῆς αὐτοῦ. Τοῦτο ἐγνώριζεν ὁ Μπέμπελ, καθ' ἣν στιγμήν ἀνήρκετο τὸ βῆμα, ὅπως ὡς ἐπιτιμητῆς τῶν εἰς πραξικόπημα ἐγκληματικῶν διὰ τὸν ἀγῶνα περιπεσάντων κοινοκρατῶν συμβουλευσῇ τὴν ἐν τῷ μέλλοντι ἀποφυγὴν ἐπαναλήψεως τοῦ αὐτοῦ πταίσματος.

Ἐπιτιμῶν δὲ τὴν μερίδα ἐκείνην, τὴν σχετικῶς μικρὰν τῶν κοινοκρατῶν τῆς Βάδης, δὲν ἀπηύθυνε συγγρόνας τὴν αὐτὴν ἐπιτίμησιν ἐναντίον τοῦ ὅλου ὑπάρχοντος, ἢ διαμορφουμένου μεταρρυθμιστικοῦ πνεύματος, ἐν ᾧ ὁ ὄξυς τοῦ μεγάλου σοσιαλιστοῦ ὀφθαλμὸς διείδε τὸν ἐπικινδυνωδέστερον ἐχθρόν, αὐτὴν τὴν αἰτίαν τῆς τελικῆς διασπάσεως τοῦ κοινοκρατισμοῦ.

Καὶ εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀπὸ τοῦ ὁποίου αὐτὴ αὐτὴ ἡ ὑπαρξὶς τοῦ κόμματος κρέμαται, περιεστράφη ἡ ὅλη ἐργασία τοῦ Ἐθνικοῦ Σοσιαλιστικοῦ Συνεδρίου τοῦ Μακλεμβούργου, οὔτινος τὰς ἐργασίας, ἐκτὸς τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Δημοκρατῶν σοσιαλιστῶν τῆς Ἀμερικῆς, παρηκολούθησε καὶ ὁ Κάϊσαρ Χάρδν, ἀρχηγὸς τῶν Ἀγγλων Δημοκρατικῶν σοσιαλιστῶν.

Τὸ ἐν Μιλάνῳ τῆς Ἰταλίας συγκροτηθὲν ἐνδέκατον Ἐθνικὸν Σοσιαλιστικὸν Συνέδριον τοῦ Ἰταλικοῦ κοινοκρατισμοῦ, ἤνοιξεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ σοσιαλισμοῦ τῆς ὤραιας τῶν Ἀπεννίνων χερσονήσου, τὴν τρίτην δεκαετηρίδα τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ.

Τὸ Συνέδριον δὲ τοῦτο ὑπῆρξε νίκη κραταῖα, διότι ὁ πρὸ τῆς συγκροτήσεως αὐτοῦ ὀρθός, ὁ προκληθεὶς ὑπὸ τῶν χρηματιστῶν ἀστῶν καὶ τῶν δημοσιογραφικῶν αὐτῶν ὀργάνων* παρίστα τὴν ὅλην τῶν κοινοκρατῶν ἐργασίαν, εὐρισκομένην πρὸς τελείας ἀποσυνθέσεως, πράγμα ψευδέστατον, ὡς ὕστερον ἀπεδείχθη ἐκ τῶν ἀνεπίστων ἀποτελεσμάτων τοῦ Συνεδρίου, παρουσιάσαντος ἐνότητά ὁμοφρονουσῶν ἐνεργειῶν.

Τὸ ἐν Μιλάνῳ ἐνδέκατον Ἐθνικὸν Σοσιαλιστικὸν Συνέδριον τῶν Ἰταλῶν κοινοκρατῶν, ὑπῆρξεν οὐχὶ ἐν βῆμα, ἀλλὰ ἄλμα εὐτυχεστάτον τοῦ κοινοκρατισμοῦ, κατανικῆσαντος οὐχὶ μόνον τοὺς τὰ λαιθία πνεύοντας κληρικόφρονες, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐνθέρμους Γαριβαλδίνους Δημοκράτας, καὶ αὐτοὺς τοὺς ριζοσπάστας, τοὺς φιλελευθέρους, τοὺς συντηρητικούς, τοὺς ἀνεξαρτήτους κ. τ. λ.

Γίγαντες τοῦ Συνεδρίου τούτου, οὔτινος ἐπιμελέστατα τὰς ἐργασίας παρηκολούθησαμεν, ὑπῆρξαν οἱ κ. κ. Φίλιππος, Τουράτι καὶ Τρέβις.

Ἐκτὸς ὁμῶς αὐτῶν διέπρεψαν ἐν τῇ συζητήσει τῶν ὑποβληθεῖσων ἡμερησίων διατάξεων οἱ κ. κ. Σαλβεμίνι, ζητήσας τὴν ἐπιβολὴν τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας, Νικολίνι, ζητήσας τὴν ἐπιβολὴν τῆς ἀναλογικῆς ἀντιπροσωπείας, Μπονόμη, ζητήσας τὴν φορολογικὴν μεταρρυθμίσιν, Μογκάρη, ζητήσας τὴν εἰς 50% ἐλάττωσιν τῶν προϋπολογισμῶν τῶν δύο Στρατιωτικῶν Ὑπουργείων, Λατζάρη, συζητήσας τὸ ζήτημα τῶν σχέσεων μεταξὺ κοινοβουλευτικοῦ σώματος καὶ σοσιαλιστικοῦ κόμματος, Λέρδα, προτείνας τὴν ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ ἐπίμονον πολιτικὴν πρὸς συμμετογὴν τοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος ἐν τῇ ἐξουσίᾳ, Μερλότι, προτείνας τὴν ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ εἰσαγωγὴν νόμων ἀντικληρικῶν κ. τ. λ.

Ὁ σοσιαλισμὸς ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἰδίως εἰς τὰς

ἐπαρχίας τοῦ Βορρᾶ — Βένετο, Λομβαρδία, Πιεμόντε — προχωρεῖ τάχιστα. * δὲν εἶναι δὲ μακρὰν ἡ ἡμέρα ἐκείνη καθ' ἣν ἐκτὸς τῆς καταλήψεως τῶν Δημοτικῶν Ἀρχῶν ὑπὸ τῶν κοινοκρατικῶν, θὰ ἴδωμεν αὐτὴν ταύτην τὴν τελείαν ἦτταν τῶν πλουτοκρατῶν πολιτῶν, εἰς τὰς κατ' ἐξοχὴν προοδευτικὰς ἰταλικὰς αὐτὰς ἐπαρχίας.

ΠΥΡΡΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΗΠΕΙΡΩΤΗΣ

Ο ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

** Εἰς τὴν «Ἄρπαν» τὸ νέον περιοδικόν, χαριτωμένον τὴν μορφήν εἰς τὸ μικροσκοπικόν του σχῆμα, ποῦ ἐκδίδεται εἰς τὸ Ἄργος, ὁ κ. Σ. Μαρτζώκης δημοσιεύειτὸ ἐξῆς ὠραϊότατον ποίημα :

Η ΣΙΩΠΗ

Σώπασε, Μοῦσα, σώπασε
Κι' ἄσε νὰ ψάλλουν ἄλλοι
Τὰ στήθη τὰ μαρμάρια
Καὶ τὸ σγουρὸ κεφάλι,
Τὰ βλέμματα ποῦ ἀνάβουν,
Μέσα στὰ σπλάγγνα αἰώνια πυρκαϊά.

Ἄλλο δὲν μένει, κόρη μου,
Παρὰ ἡ σιωπὴ σ' ἐμένα
Μεσ' στὸν ἀνθὸ τῆς νιότης σου
Τί θέλουν τὰ θλιμμένα,
Τὰ μαῦρα τὰ φαντάσματα
Τώρα σ' εὐὲ νὰ σέρνονται μπροστά;

Μόνο γλυκὰ τριγύρω σου
Ἡ χάρες ἄς γελοῦνε
Κι' ἄς κάμουν τὲς γοργόφτερες
Τὲς ὥρες νὰ σταθοῦνε,
Νὰ μὴν μποροῦν νὰ πάρουνε
Ὅτιε σιγμῇ, κόρη χρυσή, ἀπὸ σέ.

Σώπασε, Μοῦσα, σώπασε
Κι' ἄσε νὰ ψάλλουν ἄλλοι,
Τὰ στήθη τὰ μαρμάρια
Καὶ τὸ σγουρὸ κεφάλι.
Μοῦσα, στὸ στήθος σφίξε με
Κι' ἔρχεται ἡ νύχτα νὰ σκεπάσῃ ἐμέ.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

Εἰς τὸ αὐτὸ περιοδικόν γράφουν οἱ κ. κ. Α. Λεκόπουλος (ὁ ποιητῆς τοῦ «Βιολιοῦ») Μ. Μαγκάκης καὶ Α. Ζώης.

* Ἐν ἔτει 1892 οἱ ψηφοφόροι σοσιαλισταὶ ἐν Ἰταλίᾳ ἠριθμοῦντο εἰς 25 χιλ. Ἐν ἔτει 1895 ἐφθασαν τὰς 70 χιλ., οἱ δὲ βουλευταὶ τῶν εἰς 6—12. Ἐν ἔτει 1897 αὐξάνουν εἰς 138 χιλ. οἱ δὲ βουλευταὶ τῶν εἰς 15. Ἐν ἔτει 1905 εἰς 500 χιλ. οἱ δὲ βουλευταὶ τῶν εἰς 22. Ἐν ἔτει δὲ 1910 φθάνουν 1,000,000 οἱ ψηφοφόροι σοσιαλισταὶ, οἱ δὲ βουλευταὶ τοὺς 32.

* Κυρίως κατεπὸλέμησαν τοὺς κοινοκράτας ὁ «Ἐσπερινὸς Ταχυδρόμος» τοῦ Μιλάνου, ὄργανον τῶν ἀστῶν πλουτοκρατῶν καὶ τῶν κληρικοφρόνων ὁ «Ἥλιος» τοῦ Μιλάνου, ὄργανον τοῦ Χρηματιστηρίου καὶ ἡ «Λογικὴ» ὄργανον τῶν Δημοκρατῶν.

** Είς τὸ τεύχος τῆς «Χαραυγῆς» τῆς 15 Νοεμβρίου γράφουν οἱ κ. κ. Π. Νιρβάνας Β. Σταματίου, Ρῶμος Φιλύρας Δ. Π. Ἀλθανός. Εἰς τὸ τεύχος αὐτὸς ὁ συνεργάτης τοῦ «Καλλιτέχνου» κ. Στέφανος Δάφνης δημοσιεύει τὸν «Ραγασμένον Καθρέφτην» περὶ τοῦ ὁποῦ γράφομεν εἰς ἄλλην στήλην. Ἀναδημοσιεύομεν τὸ ποίημα αὐτὸ χάριν τῶν ἀναγνωστῶν μας.

Ο ΡΑΓΙΣΜΕΝΟΣ ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ

Όταν τὰ κείνιά τους δάκρυα χύνανε
οἱ κάτασπρες γλωμώφεγγες λαμπάδες,
κί ἐτρέμανε οἱ σκιές γύρω τριγύρω σου
κί ἐκλαῖγαν τίς χαμένες σου ὠμορφάδες,

Όταν μιὰ τρικυμία ἀπὸ θρήνους φουόσκωνε
σὸ σπῆτι σου ποῦ ὁ θάνατος τὸ βόηκε,
τῆς σάλας ξάφνου ἀγάλια ἢ θύρα ἐστέναξε,
καὶ κάποιος μέσα μῆλκε, κάποιος μῆλκε...

Καὶ σὸν καθρέφτη ἀντίκρου ἡ Μοῖρα ἐστάθηκε,
σὸν ἀκριβὸ βενέτικο καθρέφτη,
κί ἐκεῖ ποῦ ἡ ἔμορφιά σου ἀστραποβόλησεν,
ἡ ζωτικιά ἡ θωριά της τώρα πέφτει.

Κί ἀπλώνει τὸ ραβδί της μεγαλόπρεπα
καὶ στῆς νυχτιάς τὴν ἄγρια τὴ φοβέρα,
ἀκούστηκε ἕνας βόγγος, κί ἕνα τρίξιμο
κί ἐρράγησε ὁ καθρέφτης πέρα ὡς πέρα!...

Καὶ τὸ πρωί, όταν ὁ ἔβγαλαν ἀμίλητη,
μὲ τὰ λευκὰ καὶ τ' ἄνθια στολισμένη,
κί ἐμπρός ἀπὸ τῆ σάλα ὁ ἐπεράσανε
κί ἀπὸ τῆ θύρα ἐμπρός τὴν ἀνοιγμένη,

Ἐπάνω σὸν καθρέφτη τὸν κροσιάλλενο
— κί ἐνῶ τὸ κλάμα δλόγυρα ξεσπάει —
στερῆ φορὰ ἡ μορφή σου ὠραία βασίλευε
καὶ πάει μ' ἕνα παράπονο, καὶ πάει.....

Ἀθήναι

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΔΑΦΝΗΣ

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἡμερολόγιον Σκόκου 1911. Ἐπὶ εἴκοσι ἐξ τῶρα ἔτη ὁ κ. Σκόκος ἐκδίδει τὸ ἡμερολόγιόν του. Αὐτὸ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο εἶνε ἕνα ἐκδοτικὸν θαῦμα. Ἐνα βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἐκδίδεται ἐπὶ εἴκοσι ἐξ ὅλα ἔτη εἶνε μία ζωὴ ἀνθρώπου, ἡ ζωὴ ἢ ἰδική του. Φιλολογικῶς καὶ κοινωνικῶς ὁ κ. Σκόκος περιλαμβάνει εἰς αὐτὸ τὸ βιβλίον ὅλην τὴν κίνησιν. Καὶ τὸ Ἡμερολόγιον Σκόκου ἔχει σελίδας, αἱ ὁποῖαι περικλείου ἀριστουργήματα τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας. Τοῦλάχιστον δὲν ὑπάρχει γνωστὸς συγγραφεὺς καὶ καλλιτέχνης, οἱ ὁποῖοι νὰ μὴ συνεισέφεραν εἰς αὐτό. Ἐφέτος δημοσιεύει συμπληρωματικὸν λεύκωμα τῶν συνεργατῶν του, οἱ ὁποῖοι εἶνε ὅλα τὰ γνώριμα ὀνόματα εἰς τοὺς φιλολογικοὺς κύκλους. Τὸ δὲ βιβλίον ὡς βιβλίον εἶνε ἕνα ἐκλεκτὸν δεῖγμα καλλιτεχνικῆς ἐργασίας. Δι' ὁσοῦρα

του σελίδες προκαλοῦν τὴν σκέψιν, δίδου κατὶ ἀνώτερον ἀφ' ὅ,τι θὰ ἐπερίμενε κανεὶς ἀπὸ ἕνα ἡμερολόγιον, ἢ σύνθεσίς του, ἢ ἐκτύπωσις, αἱ εἰκόνες του γοητεύουσιν, τὸ ὅλον εἶνε ἕνα κόσμημα ἐκλεκτὸν αἰθούσης καὶ βιβλιοθήκης. Τὸ ἐφετινὸν πάντοτε καλλίτερον ἀπὸ τὸ περισυνόν. Καὶ πρᾶγμα παράδοξον δι' ἑλληνικὸν βιβλίον. Πρὸ τοῦ κυκλοφορήσῃ βιβλιοπωλικῶς ἐξαντλεῖται. Τόσαι εἶνε αἱ καθ' ὅλον τὸ ἔτος αἰτήσεις πρὸς τὸν ἐκδότην του.

— Ὁ Βασιλεὺς Ἀνήλιαγος, δραματικὴ παράδοσις εἰς πράξεις τρεῖς ὑπὸ Ἰω. Πολέμη. Ἐν Ἀθήναις τυπογρ. «Ἐστία», Κ. Μάισνερ καὶ Ν. Καργαδούρη.

Δουκιανοῦ Ἐνύπνιον, μετὰ ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων καὶ μεταφράσεως πιστῆς ὑπὸ Η. Νικολαΐδου δραχ. 1.

— Δημοσθένους Ὀλυνθιακοὶ (α', β', γ'), μετάφρασις πιστῆ ὑπὸ Μ. Κουλουμπῆ δραχ. 1.

— Λατινικοῦ Ἀναγνωσματορίου (τοῦ μόνου ἐγχειρομένου Κ. Κοσμᾶ), μετάφρασις πιστῆ ὑπὸ Κ. Ἰωαννίδου δραχ. 1.

— Ἡ Κατοχή, δρᾶμα εἰς πράξεις πέντε ὑπὸ Γερασ. Βώκου, δραχ. 1.

— Τὸ Εἰκοσιένα, δρᾶμα εἰς πράξεις τρεῖς ὑπὸ Γερασ. Βώκου λεπτά 75.

— Ἡ Μεγάλῃ Ἰδέα, δρᾶμα εἰς πράξεις τρεῖς ὑπὸ Γερασ. Βώκου λεπτά 75.

Τὰ ἀνωτέρω ἐξεδόθησαν μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς φιλοκαλίας ὑπὸ τοῦ βιβλιοπωλείου Η. Ν. ΔΙΚΑΙΟΥ (Ἀθῆναι, ὁδὸς Βουλῆς 5) καὶ ἀποστέλλονται ὁπουδήποτε ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν.

— Τρεῖς προτάσεις νόμων κοινωνικοῦ ἐνδιαφέροντος, ὑπὸ Α. Τυπαλδου Μπασιά Ἀθῆναι. Τυπογρ. Παρασκευᾶ Λεώνη.

— Ἀγάπη σὲ χωριό. Κ. Χατζοπούλου μετὰ σχεδιογραφήματα Λουκᾶ Γεραλῆ. Ἀθῆνα τυπογραφεῖον «Ἐστία».

— Θέατρο καὶ Πρόξα, Σωτήρη Σκίπη. Παρίσι.

— Τρόπαια στὴν Τρικυμία, ποιήματα, Σωτήρη Σκίπη, Παρίσι.

— Οἱ Ταιγγανόθεοι, κωμωδία, Σωτήρη Σκίπη Παρίσι.

— Γνώμαι καὶ περικοπαί, Φρ. Νίτσε, μετάφρασις Ἰω. Ζερβοῦ κατ' ἐκλογὴν Ἐρρίκου Λιχτεμπερζέ, Ἀθῆναι ἐκδοτικὸς οἶκος Γ. Φέξη.

— Ὁ Ἀντίχριστος, Ἐρνέστου Ρενάν, μετάφρασις Ἡλία Οἰκονομοπούλου, Ἀθῆναι, ἐκδοτικὸς οἶκος Γ. Φέξη.

— Ψυχολογικὰ παράδοξα, Μάξ Νορδάου, μετάφρ. Ν. Κουντουριώτου, ἐκδοτικὸς οἶκος Γ. Φέξη.

— Βρυκολάκων Συμπόσιον, ὑπὸ Β. Α. Ἡλιοπούλου, Ἀθῆναι, 1910.

Διευθυντῆς τοῦ «Καλλιτέχνου»: ΓΕΡ. ΒΩΚΟΣ

Ἀθῆναι, Τυπ. «Ἐστία» Μάισνερ καὶ Καργαδούρη— 8116

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΦΕΞΗ

Ἐκδομένη ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Δρος Ι. ΖΕΡΒΟΥ

Σ. Ἀποστολίδου Αἰ ψυχώσεις.

Σύγγραμμα ἐπιστημονικόν, ὅπου τὰ πλέον ἐνδιαφέροντα κεφάλαια τῆς φυσιολογίας, ἡ ἐγκληματικότης, αἱ μονομανίαι, αἱ γενετήσιοι διαστροφῆς, ὁ ἐκφυλισμὸς, ἡ ἀνισόρροπος εὐφύια, αἱ ψευδαισθήσεις διερευνοῦνται καὶ περιγράφονται σαφῶς μετὰ περιέργων παραδειγμάτων ἐξ ὅλης τῆς ἱστορίας καὶ κατὰ τρόπον ἀφηγηματικόν, δυνάμενον νὰ ἐλκύσῃ τὸ ἐνδιαφέρον κάθε ἀναγνώστου. Δρ. 4.

Α. Debay Ὑγιεινὴ καὶ φυσιολογία τοῦ γάμου

Μετ. Τ. Καρδαρά

Ἦτοι φυσικὴ καὶ ἰατρικὴ ἱστορία τῶν συζύγων. Ἐπιστημονικὴ, ἀλλὰ καὶ εὐληπτος δι' ὅλους διδασκαλία τῶν συζυγικῶν καθηκόντων, τῆς τερπνῆς συμβιώσεως καὶ τῆς γεννήσεως ὑγιῶν τέκνων, συνάμα δὲ καὶ ὑπόδειξις τῶν μεγάλων ἐξ ἀγνοίας σχετικῶν νοσημάτων. Ἡ μετάφρασις ἐγένετο ἐκ τῆς 221ης γαλλικῆς ἐκδόσεως ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ Τ. Καρδαρά. Δρ. 3.

Α. Debay Ὑγιεινὴ τῶν ἡδονῶν καὶ τέρψεων

Μετ. Τρ. Εὐαγγελίδου

Ἐπιστημονικὴ ἐξήγησις περὶ τοῦ μέτρου τῶν γενετησίων ὁρμῶν παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ, περὶ τοῦ τρόπου τῆς χρήσεως σχετικῶς μετὰ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν, τὴν ἡλικίαν, τὰς ἐποχάς, τὰς κοινωνικὰς συνθήκας κτλ. Ἡ φωτισμένη διὰ τοῦ ἔργου τούτου ἀνάπτυξις τῶν σχετικῶν κεφαλαίων τῆς βιολογίας τοῦ ἐξησφάλισαν παγκόσμιον καὶ συνεχῆ ἐπιτυχίαν. Δρ. 3.

II. Βράϊλα Ἀρμένη Περὶ ἐνότητος τῶν Λογικῶν Στοιχείων

Ἐξακολουθῶν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς νεωτέρας μεταφυσικῆς φιλοσοφίας εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ ὁ Βράϊλας ἐξηγεῖ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γενικῶν φυσικῶν φαινομένων πῶς ἐμορφώθησαν οἱ θεμελιώδεις νόμοι τῆς ἐφαρμοσμένης λογικῆς, οἱ ὁποῖοι πάντες ἀποδεικνύουν τὴν ὑπαρξίν Θεοῦ καὶ ψυχῆς καὶ παρουσιάζουν ἀναμφισβήτητον τὴν ἀνωτέραν τοῦ ἀνθρώπου ὑπόστασιν. Δρ. 1.

Jean Finot Ἡ ἐπιστήμη τῆς εὐτυχίας.

Μετ. Α. Γεωργιάδου

Παγκοσμίως γνωστὸς διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ φιλολογικὴν ἀξίαν τῶν ἔργων του, ποῦ τὰ διαπνέει ὅλα φιλοσοφικὴ αἰσιοδοξία, πραγματεύεται εἰς τὸ βιβλίον του αὐτὸ ὁ κ. Finot πῶς δύνανται κάθε ἄτομον καὶ κάθε κοινωνία νὰ ἐνισχύσουν τὸ ἐμφυτον εἰς τὴν ζωὴν κεφάλαιον εὐτυχίας καὶ νὰ τὸ πολλαπλασιάσουν, ὥστε ἡ ἀποκαρτέρησις καὶ ὁ ἀπελπισμὸς—νοσηρὰ συμπτώματα—νὰ περιορισθοῦν εἰς τὸ ἐλάχιστον. Ἡ φιλοσοφικότης, ἡ ἠθικολογία, ὁ ἐπιστημονισμὸς τοῦ ἔργου συνδυάζονται μετὰ τερπνὴν ἀφηγηματικότητα. Δρ. 5.

II. Βράϊλα Ἀρμένη Φιλοσοφικαὶ μελέται.

Τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Φιλοσοφικαὶ μελέται περὶ Χριστιανισμοῦ» ἐξοχον θεολογικῆς καὶ μεταφυσικῆς φιλοσοφίας ἔργον τοῦ Δρος Νικολάου, εἰς τὸ ὁποῖον διατυπώνονται αἱ θεωρίαι περὶ Θεοῦ, ἀθανασίας, τῆς ψυχῆς, θερησκευτικῆς ἀποκαλύψεως, προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου κτλ., συνδυασμέναι μετὰ τὰ δεδομένα τῶν σημερινῶν γνώσεων, ἀπεδόθη ὑπὸ τοῦ Ἑλληνος φιλοσόφου Βράϊλα εἰς τὴν γλώσσάν μας τόσον ἀγτίως, ὥστε ν' ἀποτελῇ ἴδιον αὐτοῦ ἔργον, φιλολογικὸν καὶ ἐπιστημονικόν. Τὸ ὅλον ἔργον τόμοι 3. Δρ. 12.

200 ΔΡΑΧ. ΒΙΒΛΙΑ ΑΓΟΡΑΖΕΤΕ ΠΛΗΡΩΝΟΝΤΕΣ ΑΝΑ 10 ΔΡ. ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

Ζητήσατε Τμηλόγιον Βιβλίων (δωρεάν).

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝΤΟΚΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

Καταθέσεις εις τραπεζικά γραμμάτια.

Τροποποιηθείσης της κλίμακος των τόκων των εις τραπεζικά γραμμάτια νέων εντόκων καταθέσεων εν όψει ή επί προθεσμία, δηλοποιείται, ότι από 15 'Απριλίου 1909 ή 'Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος δέχεται παρά τε τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι και τοῖς Ὑποκαταστήμασιν αὐτοῖς καταθέσεις εις τραπεζικά γραμμάτια ἀποδοτέας εν όψει ή εν ὀρισμένη προθεσμίᾳ επί τόκῳ :

1 1/2 τοῖς 0/10 κατ' ἔτος διά τὰς εν όψει ἀποδοτέας καταθέσεις μέχρι ποσοῦ δρ. 10,000, πέρα τοῦ ποσοῦ τούτου τοῦ τόκου ὀριζομένου εις 1 τοῖς 0/10 κατ' ἔτος μέχρι 50,00 δραχμῶν πέρα δὲ τοῦ ποσοῦ τούτου εις 1/2 τοῖς 0/10. Αἱ καταθέσεις αὗται γίνονται δεχταὶ καὶ εις ἀνοικτὸν λογαριασμὸν παραδιδόμενου τῷ καταθέτῃ βιβλιαρίον λογαριασμοῦ καὶ βιβλιαρίον ἐπιταγῶν. — 2 τοῖς 0/10 κατ' ἔτος διά τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ ἕξ μηνῶν τοῦλάχιστον. — 2 1/2 τοῖς 0/10 κατ' ἔτος διά τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ εν ἔτος τοῦλάχιστον. — 3 τοῖς 0/10 κατ' ἔτος διά τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ δύο ἔτη τοῦλάχιστον. — 3 1/2 τοῖς 0/10 κατ' ἔτος διά τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ τέσσαρα ἔτη τοῦλάχιστον. — 4 τοῖς 0/10 κατ' ἔτος διά τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ πέντε ἔτη τοῦλάχιστον ὡς καὶ διά τὰς πέρα των πέντε ἐτῶν ή τὰς διαρκεῖς.

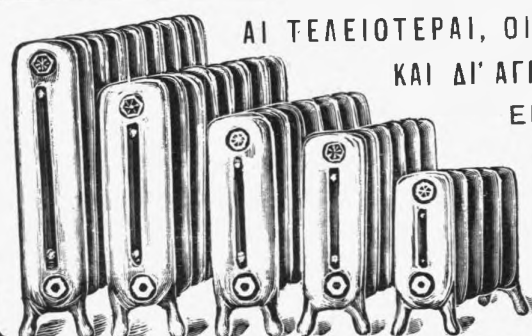
Καταθέσεις εις χρυσόν.

Δέχεται ἔτι ἐντόκοις καταθέσεις εις χρυσόν, ἤτοι εις φράγκα καὶ λίρας Ἀγγλίας, ἀποδοτέας εν ὀρισμένη προθεσμίᾳ ή διαρκεῖς επί τόκῳ :

1 1/2 τοῖς 0/10 κατ' ἔτος	διά καταθέσεις	6 μηνῶν	τοῦλάχιστον
2	"	"	"
2 1/2	"	"	"
3	"	"	"
4	"	"	"
		1 ἔτους	"
		2 ἐτῶν	"
		4 ἐτῶν	"
		5 ἐτῶν	"

Αἱ ὁμολογίαι των ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἐκλογὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικαὶ ή ἀνάωνμοι.

Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι των ὁμολογιῶν πληρώνονται παρά τῷ Κεντρικῷ καταστήματι καὶ τῇ αἰτήσει τοῦ καταθέτου παρά τοῖς Ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπεζῆς εις τὸ αὐτὸ νόμισμα εις ὃ ἐγένετο ή κατάθεσις.

Αἱ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΑΙ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΤΕΡΑΙ
ΚΑΙ ΔΙ' ΑΓΓΛΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ
ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
CALORIFERES
ΕΚΤΕΛΟΥΝΤΑΙ
ΠΑΡΑ ΤΟ
X. ΚΟΥΡΑΚΩ

Αἱ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 1909 ΚΑΙ 1910

ΕΚΤΕΛΕΣΘΕΙΣΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

CALORIFÈRES

ΠΡΙΓΚΗΠΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ — ΑΘΗΝΑΪΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ ΣΥΓΓΡΟΥ — ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΣΑΜΙΩΤΑΚΗ — ΟΙΚΙΑΣ

ΣΑΜΙΩΤΑΚΗ — ΠΕΤΡΟΚΟΚΚΙΝΟΥ — ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ

ΜΕΣΣΑΛΑ — ΚΑΛΛΙΦΡΟΝΑ — ΧΑΡΟΚΟΠΟΥ — ΚΑΝΑΒΑΡΙΩΤΗ

ΡΑΛΛΗ — ΚΙΣΣΟΠΟΥΛΟΥ — ΡΟΥΣΣΑΚΗ — ΠΑΠΑΔΑΚΗ

ΚΑΠ. ΚΑΠ.

ΤΙΜΑΙ

ΑΝΕΠΙΔΕΚΤΟΙ ΠΑΝΤΟΣ ΣΥΝΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΕΚΤΕΛΕΣΙΣ ΤΑΧΥΤΑΤΗ

ΜΕΓΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ
ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ & ΒΑΠΤΙΣΤΙΚΩΝ
Κ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ & Σ^{ΑΞ}

ΑΘΗΝΑΙ. — Όδὸς Ἑρμοῦ 142.

ΕΝ Τῷ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙῳ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑ-
ΖΟΝΤΑΙ: Βαπτιστικά, Στέφανα γάμων, Ναυ-
τικαὶ ἐνδυμασίαι, Ἐπανωφόρια καὶ Καπέλλα
παιδῶν, Μπέρτσι καὶ Ἐπανωφόρια Κυριῶν.
" Ἀπαντα εις μεγάλην συλλογὴν καὶ εις τιμὰς ἀπι-
στεύτως εὐθηνὰς καὶ ἐργασίαν ἡγγουμένην.

ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ & ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΙ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",

ΙΩ. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ. — Ὀδὸς Σταδίου 44. ΑΘΗΝΑΙ

ΠΛΟΥΣΙΑ ΚΑΙ ΧΡΗΣΙΜΑ
ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΑ ΔΩΡΑ

ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ
ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

ΣΕΙΡΑ τοῦ περιοδικοῦ Ἐστίας ἐκ 19 χρυσοδέτων τόμων.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ 10' ΑΙΩΝΟΣ ὑπὸ Π. Καρολίδου.

ΕΡΓΑ Δ. Βικέλα

ΕΡΓΑ Κ. Παλαμᾶ

ΕΡΓΑ Ἰω. Πολέμη

ΕΡΓΑ Σ. Παγανέλη

ΕΡΓΑ Χ. Ἀννίνου

ΕΡΓΑ Α. Βαλαωρίτου

ΕΡΓΑ Α. Κουρτίδου (πρωτότυπα καὶ μεταφράσεις)

ΕΡΓΑ Γρ. Ξενοπούλου

ΕΡΓΑ Ἀλ. Ραγκαβῆ

ΕΡΓΑ Κλ. Ραγκαβῆ

ΕΡΓΑ Γ. Σουρῆ

ΕΡΓΑ Ι. Ψυχάρη

ΕΡΓΑ Α. Καρκαβίτσα

ΕΡΓΑ Γερ. Βώκου

Πλήν τούτων εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἐστίας» πωλοῦνται
ὅλα τὰ ἔργα τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΠΟΣΤΕΛΛΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΙΤΟΥΝΤΑ